

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 20 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 9 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér. Egyes újság boltokban is előfizetni lehet.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 38.
TELEFON-SZÁM: 1234.
Szerkesztőség 702. Kiadóhivatal 700.

A magyar jegybank.

Budapest, június 4.

A képviselőház által kiküldött huszonegy tagú bankbizottság tegnap és ma hallgatta meg azoknak a szakértőknek véleményét, akiktől az önálló magyar jegybank felállításának módjáról és lehetőségéről felvilágosításokat és utbagyozásokat akart nyerni. A szakértői vélemények semmi olyant nem tartalmaztak, amit eddig mindenki nem tudott volna, aki a bankkérdéssel foglalkozik s éppen azért azt hisszük, kár volt ezeknek a szakértőknek meghallgatása, mert határozottan sötét képet festettek, sőt sötétebbet, mint aminő a való tényeknek megfelel.

Nem akarunk a szakértői vélemények ellen beszélni. Végre is közgazdasági életünknek olyan kiváló alakjai, hogy szavuk mindig figyelemreméltó, s felvilágosításuk akkor is gondolkozásra készítetnek, ha véleményünk ellenkezik az övékkel. De mi mindig azt mondtuk, s az Egyetértésben ismételt megírtuk, hogy a szakértők meghallgatását nem helyeselhetjük. Nem helyeselhetjük pedig azért, mert az önálló magyar jegybank felállítása sajtáságos közjogi viszonyainknál fogva csak másodszorban közgazdasági kérdés, elsősorban politikai, s hogy az önálló magyar jegybankot még akkor is meg kell csinálni, ha az gazdasági szempontból az országra áldozattal is járna. De megmondtuk azt is, hogy éppen ezért nem szabad feltétlenül elfogadnunk ezeket a szakértői véleményeket. Valamennyi szakértő azt mondta tegnap is, hogy a magyar jegybank kérdését csak gazdasági szempontból vizsgálja, s már eleve visszautasított mindent, ami a politikával a legtávolabbról is kapcsolatban volna. Tehát már a kérdőpontok is hiányosak voltak, mert azt a kérdést is kellett volna hozzájuk intézni, hogy az átmeneti időnek nehézségein és esetleges krízisének túl minő gazdasági előny származnék abból, ha Magyarország önállóan rendelkezhetnék pénzügyeivel, s hogy a magyar gazdasági életnek minő fellendülése várható az átmeneti időn túl abból, ha nem volnának egészen és teljesen az Osztrák-Magyar Banknak, ennek az osztrák intézetnek kényére, kegyére kiszolgáltatva.

Ez hiányozván a kérdőpontok közül, erre nem is terjeszkedett ki nyilatkozatában egyik szakértő sem, pedig ez lett volna a legfontosabb, amit a kérdés eldöntésénél figyelembe kell venni. Mert az, hogy fizetési mérlegünknek főleg Ausztriával szemben levő passzivitása

eleinte talán kedvezőtlenül fogja befolyásolni valutánk paritását, azt mindenki tudja, de az már sokkal fontosabb és sokkal inkább vizsgálendő lett volna, hogy az átmeneti idő veszteségeit feléri-e majd azok az előnyök, melyek utóbb hitelviszonyainkra s ennek folytán az egész magyar gazdasági életre abból hárulnak, ha önálló jegybankunk lesz, amely pénzügyi politikáját kizárólag a magyar viszonyok figyelembe vételével szabja meg.

És ennek a kérdőpontnak hiánya annál sajnálatosabb, mert végre mégis csak ez lesz a döntő akkor, mikor a fölött fog az országgyűlés határozni, hogy 1911 január 1-én felállítja-e az önálló magyar jegybankot, vagy pedig megújítja az Osztrák-Magyar Bank szabádmát.

És ha ez lesz a döntő, akkor lehetetlen, hogy az önálló magyar jegybank mellett foglaljon állást.

De akkor minek kellett a szakértői véleményeket kikérni mellékes és éppen nem döntő jelentőségű kérdésekre. A vélemények mindenesetre nagyon tanulságosak voltak, de a parlamentári bizottságnak nem lett volna szabad figyelmen kívül hagynia, hogy azok nem lehetnek teljesen elfogulatlanok. Nem lehetnek pedig azért, mert a kérdésnek tisztán gazdasági oldalára terjeszkedtek ki, s a politikai fontosságát egyáltalán nem is érintették. De azonkívül sem lehetnek a vélemények elfogulatlanok. Nem akarjuk a kihallgatott szakértőknek sem igaz meggyőződését, sem becsületes szándékát, sem minden melléktekintetűi független bátorságát kétségbe vonni, de értjük azt, mikor ők veszedelmet látnak abban, ha az Osztrák-Magyar Bank és az osztrák tőke hadat izen Magyarországnak s értjük, hogy ez őket aggodalommal tölti el főleg akkor, mikor ennek a hadizenetnek bekövetkezése előrelátható s mikor ezen a magyar pénzügyintézetek lesznek az első, akik ennek a háborúnak csapásait először lesznek kénytelenek elszenvedni.

De azt hisszük, ez a körülmény az oka annak, hogy sötétebbnek látják a láthatárt, mint aminő az valóban. Az egész magyar gazdasági élet az átmeneti idő alatt nem fog annyit szenvedni, mint amennyit néhány nagy pénzügyintézetünk, mert éppen a múlt esztendő tapasztalata a bizonyossága annak, hogy a magyar gazdasági élet ma már emancipálni tudja magát nagy intézeteink esetleges nehézségeinek befolyása alól is, s hogy alapjai egészségesek lévén, még az esetleges pénzügykrízist is minden lényegesebb rázkódás nélkül kibírja.

Mert ne feledjük el, hogy annak a harcznak izlettetője volt a múlt esztendő, amit Ausztria és az Osztrák-Magyar Bank ellenünk indítani fog. Tavaly a kiegyezést akarta a gazdasági válság reánk zuditásával Ausztria tőlünk kicsikarni s ebben kész eszközül használtatta fel magát az Osztrák-Magyar Bank, s használtatták fel az osztrák takarékpénztárak. Amaz a hitel brutális korlátozásával, ezek pedig a magyar hitelpapiroknak piacra dobásával. S mégis éppen Beck osztrák miniszterelnök volt az, aki az osztrák parlamentári bizottságban nyíltan megmondta, hogy ha tavaly nem lett volna Magyarországon rossz termés, s a Bácskában és a Bánságban tizennégy métermázsza buza termett volna holdanként, akkor minden erőlködés és osztrák aknamunka daczára sem jött volna létre a kiegyezés.

Tehát az Osztrák-Magyar Banknak és Ausztriának ellenünk megindítandó hadjárata nem fogja ezután sem válságba dönteni gazdasági életünket. Hogy lesznek nehézségek, azzal tisztában vagyunk, de minden átmenet rázkódattással jár. Ha azonban élni akarunk, akkor ettől visszariadnunk nem szabad, mert soha sem leszünk talán ismét abban a helyzetben, hogy az önálló magyar jegybankot megcsinálhassuk, ha a mostanit elszalasztjuk.

Az önálló magyar jegybank nélkül gazdasági életünk mindig csak béna lesz és ki lesz szolgáltatva Ausztriának. Ha tehát gazdasági önállóságra törekszünk, akkor meg kell csinálnunk az önálló magyar bankot még akkor is, ha tán hitelpapirjaink visszaözönlése, s a mesterségesen előidézett disagio száz milliónkba kerül is. Mert száz milliónál többbe került nekünk az a magyarellenes pénzügyi politika, amelyet az Osztrák-Magyar Bank harmincz éve folytat, s még sem mentünk tönkre, sőt a nemzetvagyon ennek daczára állandóan szaporodott.

De meg kell hozni az újabb áldozatot, mikor nyilvánvaló, hogy ennek árán gazdasági függetlenségünket szerezzük meg, s hogy örökre megszerezzük pénzügyeink felett való korlátlan önrendelkezési jogunkat. S éppen ezért nem szabad csak gazdasági szempontból nézni a kérdést, mint ahogy azt a szakértőkhöz intézett kérdések mutatják, hanem meg kell csinálni az önálló magyar jegybankot akkor is, ha ez az átmeneti időben reánk nézve gazdasági hátrányokkal járna, s tőlünk áldozatokat követelne is.

Segi megék
veresáfonya
álna. szá-
pkobogyózt,
hnskonzer-
stelomokat
LKAI KON-
Felka, Sze-
Kerjen ár-
éket.

NZ

Jegyekre, érté-
vidéki lakpót.
nyekre.
Jegyre 6.50 K
" 7.50 "
" 22. " "
" 15. " "
" 30. " "
" 40. " "
" 90. " "
" 220. " "
" stb.

BANKHAZ
Károly-kéret 1.
11 141-000

AZ UTÁNZATOKTÓL
TVÁNYOKTÓL

az aldirsdva:
Nedy

**NTAL
DY**

s teljesen tiszta
**AN
ORSAN
ÓGYITJA**
ostkendés náiki)
y idült kifolyást.

NDY
MIDY nevét
visei.

run Viennna.
Török József
Király-utca, 12.
Árny-26.
ország jelentősebb
területében.

Viczinális dolgok.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, június 4.

Nagy, erősebb vágású törvényjavaslat nem lévén tárgyalásra készen, apróbb ügyekkel foglalkozott ma a képviselőház. A berni vasuti egyezség becikkelyezéséről és a kassa—oderbergi vasut külön állami biztosításáról szóló javaslatokat vita nélkül fogadták el. A viczinális vasutak közül a budapesti helyi érdekű vasutak villamossá való átalakítása keltett némi érdeklődést. Szmracsányi György, Veresmarty Miklós és Pető Sándor felszólalása után Sztérényi József államtitkár válaszolt a megjegyzésekre. Az államtitkár kimerítő felvilágosításai után a Ház elfogadta a javaslatokat. Az ügyvédek nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslatokhoz Darányi Ferenc, Nagy Ferenc és Günther Antal szólott hozzá. Ezt a törvényjavaslatot is változatlanul fogadták el. Néhány kérvényt tárgyaltak le aztán; majd a mentelmi ügyekhez akartak fogni, de előadó híján le kellett mondani erről a szándékról.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula, később Návay Lajos.

Jegyzők: Dudits Endre és Vertán Endre.

Az elnök: Megnyitja az ülést.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be az állattenyésztés fejlesztéséről. (Eljenzés) megjegyezvén, hogy a javaslatban intézkedés foglaltatik arra nézve is, hogy a községek támogattassanak, hogy közlegelőket szerzhessenek. (Eljenzés.) Kéri, hogy a javaslat előzetes tárgyalás végett adassék ki a földmívelésügyi s pénzügyi bizottságoknak.

A Ház ilyen értelemben határozott s Darányit újból megéljenezték.

Következett a napirend.

A büntető novellát harmadszori olvasásban is elfogadták.

Kisebb javaslatok.

A vasuti árufuvarozás tárgyában, Berben létrejött nemzetközi egyezményhez kötött pótegyezmény becikkelyezéséről szóló javaslatot Sümegi Vilmos előadó ajánlotta elfogadásra.

Ugy általánosságban, mint részleteiben felszólalás nélkül elfogadták.

Következett a Kassa-oderbergi vasúttársaságnak nyújtandó további külön állami biztosításról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Kubik Gyula előadó elfogadásra ajánlotta a javaslatot.

A javaslatot általánosságban és részleteiben felszólalás nélkül elfogadták. Több viczinális vasutról szóló javaslatot szintén elfogadták.

A budapesti h. é. vasutak.

Kovács Pál előadó a budapesti helyi érdekű vasutak részvénytársaság gőzmozdonyu vasutvonalainak villamos üzemre való átalakításának engedélyezéséről szóló javaslatot annak közszükségletére való tekintettel elfogadásra ajánlotta.

Szmracsányi György: Miután a javaslat nem szolgálja kellőképpen a főváros érdekeit, a javaslatot nem fogadja el.

Veresmarty Miklós szerint a javaslat az eddigi helyzetet rosszabbítani fogja.

Pető Sándor is elfogadja a javaslatot.

Sztérényi József beszéde.

Sztérényi József államtitkár arra hivatkozik, hogy a kormány hatalmi körén kívül áll a szóban levő vasuti vonalak meghosszabbítása; az állam nem kényszerítheti a társaságot a vonalak meghosszabbítására. A visegrádi vasut ügye tizenhat év óta van napirenden, de mivel a községek összesen csak százezer koronát akarnak adni a vasutra, a szentendre—visegrádi vonal megépítése pedig ötödfél millióba kerülne, ez az igen csekély jövedelmet ígérő vonal aligha volna kiépíthető bárki részéről is. Ha akadna oly vállalat, mely ezt a vasutat kész volna megépíteni, az állam a legmesszebbmenő támogatásban részesítené a kerepes—gödöllői vonal ki fog épülését, a jövő év őszére már alkalmasint készen is lesz. A lakásviszonyok és az élelmiszer javítása érdekében a kereskedelmi kormány mindenképpen hozzá fog járulni a környékbeli hálózat fejlesztéséhez. A társaságnak mindenestre érdeke, hogy a forgalom sűrű és olesó legyen. Amíg azonban Budapest városa jövedelmet akar huzni a villamos vasutakból, addig nem igen lesz olesó a közlekedés; Bécs városa nem huz jövedelmet a vasutjaiból. Kíváncsatos volna, hogy egy kézben legyenek az összes villamos vasutak, mert csak így lehet Budapest kies környékét kiaknázni. Nem bizonyos, hogy a társaság a budapest—vidéki vonalakon a maximális tarifát fogja alkalmazni; ma is 40—45 százalékkal alacsonyabb a tarifa a törvényben megállapított maximumnál. Ha a társaság osztaléka a hét százalékot eléri, akkor a kormány követelni fogja a tarifa leszállítását.

Pető Sándor: Egy kis könyvelési tudomány és sohase lesz hét százalék a nyereség.

Ugron Gábor: Az már csalás!

Sztérényi József államtitkár: Nem lehet föltételezni, hogy a társaság kijátszáná az állami ellenőrzést. Ami a vonatoknak a főváros közepébe való bejvetelét illeti, föltételezi, hogy ezt a székesfőváros közönsége nem fogja megakadályozni, annál kevésbé, mert a vonatok a már meglévő sineken jöhetnek be, s új területhasználati szerződésre nincs szükség. Gondoskodni fog a kormány színházi vonatokról is. Kéri a javaslat elfogadását. (Zajos helyeslés.)

Ezután a Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során felszólalás nem volt.

Az ügyvédek nyugdíja.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslatot Nagy Dezső előadó ajánlotta elfogadásra.

Darányi Ferenc azt kívánja, hogy az ügyvédi nyugdíjintézet jótéteményeiben ne csak azok részesüljenek, akik tíz évig tagjai lesznek az intézetnek, hanem általában mindazok, akik már legalább tíz év óta tagjai valamelyik ügyvédi kamarának.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja. A 7. szakaszról.

Nagy Ferenc aggodalmát fejezi ki a miatt, hogy az az ügyvéd, aki két évig nem fizeti a nyugdíjintézeti díjakat, elveszítheti ügyvédi jogosultságát. Nem ellenzi azonban ezt az intézkedést, mert az ügyvédek maguk is óhajják.

Günther Antal igazságügyminiszter arra hivatkozik, hogy ennek az új intézménynek a szervezetét maguk az ügyvédek csinálták, s ő csak magáévá tette az ügyvédségnek óhajításait. Ő különben nagyra becsüli az ügyvédséget, nemcsak azért, mert ő maga is az ügyvédi karból jutott a miniszteri székbe, hanem azért is, mert fölfogása szerint, szabad állam ügyvédi kar nélkül el sem képzelhető.

A Ház a javaslatot részleteiben is megszavazza.

Ezután a kérvények tárgyalása következett. Néhány száz kérvényre vonatkozólag referálta a kérvényi bizottság javaslatát **Moskovitz Iván** előadó. A kérvényeket kiadták a kormánynak.

A mentelmi ügyek tárgyalása következett volna most, de mivel **Hédervári Lehel** előadó nem volt jelen, az elnök öt percze fölfüggesztette az ülést. A szünet után, mivel **Hédervári** még mindig nem jelent meg, az elnök megállapította, hogy ez már másodszor történik meg, a mentelmi bizottság elnöke útján figyelmeztetni fogják **Hédervárt**, hogy jelenjék meg az ülésen, mikor ott szerepe van.

Szmracsányi György a házszabályokról szól, azt kifogásolja, hogy a képviselők délelőtt kapták meg a törvényjavaslatokat és már aznap délután ugyane javaslatokat tárgyalják a bizottságban.

Sztérényi József államtitkár indítványozza, hogy holnap az államvasuti beruházási törvényjavaslatot tárgyalja a Ház.

Hoffmann Ottó ellenzi ezt az indítványt; a házszabályokban előírt módon meg kell tartani a tárgyalás megkezdése és a bizottsági jelentés beadása közt a három napi időközt.

A Ház **Sztérényi** államtitkár indítványát elfogadja s az elnök két órákor berekeszti az ülést.

Budapest, június 4.

A képviselőház holnap, pénteken délelőtt 10 órakor ülést tart, melynek napirendjén szerepelnek a mai ülésen általánosságban és részleteiben elfogadott javaslatok harmadszori olvasásban, a vasuti beruházási javaslat, az állami vasgyárak némely szükségleteiről szóló

A t. Házból.

I. Problémák.

A folyosón töprengő politikusok tartanak nagy stációkat. Hogyha hármat lépnek, már megállanak és gondolkodnak afelől, hogy vajon érdemes-e tovább menniök. Ha **Justh Gyulát** látják szembejőnni, az jut eszükbe, hátha jobb lenne kinézni az ablakon, amíg elmegy, nehogy magához kösse őket valamiféle fogadalomra a vakáció sürgetésének pártjára. (Azt leginkább tudni kell, hogy most csakis két párt van: vakációs és vakáció ellenes, de aki a vakáció ellen is hajlandó állást foglalni, csak azért teszi, mert így biztosabbra számítja, hogy gyorsabban jön a nagy szünet.)

Aztán, ha **Wekerle** érkezik, ott lebeg mindenkinnek arcán a nagy kérdés: közös bank-e, vagy önálló bank.

A mai nap problémái közé tartozik a szakemberek ankéje kapcsán, hogy miképpen leszünk a bankkal és az olvasott emberek bírálgatják a meghallgatott szakemberek nyilatkozatait.

— Mi a benyomása méltóságodnak az ankétról? — kérdezik a tájékozódást keresők gróf

Batthyány Tivadartól és kapnak rá igen érdekes feleletet.

Azt mondja gróf **Batthyány Tivadar:**

— Ez az ankét olyan, hogy akik nyilatkoznak, mind **Wekerle** néznek, amíg a feltett kérdésekre véleményüket elmondják. **Wekerle** olyan legfőbb kapacitásnak tekintik, hogy úgy érzik magukat előtte, mintha vizsgáznának és mintha csak arra törekednének, hogy **Wekerle** meg legyen elégedve az ő feleletükkel. Akadt, aki tévedésből egyszer milliárdokba kezdett számolni milliók helyett és **Wekerle** helyreigazította. Ez volt köztük a legnagyobb szenzáció.

A nagy értékű szaknyilatkozatokat ezen az alapon tárgyalják a folyosó politikusai.

Egy másik csoportban aztán afelől elmélkednek, hogy igen nehéz lesz eligazodni, hogy mit akarnak: közös bankot-e, avagy önálló bankot és egy rosszindulatu humorista kisüti, hogy a kérdések nem teljesek, mivelhogy az eddigi minták szerint hozzájuk kellett volna csatolni a következő tételeket is:

1. Czélszerűbb-e az államadóságokat részben felvenni, avagy aranyban?

2. A szepesi várakat eladjuk-e és hogyan adjuk?

3. Kinek van nagyobb hatásköre, a szolgabíróknak-e, vagy a kiralynak?

4. Mennyiben van jogosultsága annak a közmondásnak, hogy jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok?

* * *

II. Ellentörvényjavaslat.

Ma tárgyalták és ugy általánosságban, mint részleteiben megszavazták az igazságügyminiszternek az országos ügyvédi gyámintézetéről és nyugdíjintézetéről szóló törvényjavaslatát.

A tárgyalás nem volt hosszú, de magas színvonalon állott. Az előadói tisztet nem kisebb tekintély töltötte be, mint a Józsefváros egyik legnagyobb ügyvédje, **Nagy Dezső**.

És **Günther Antal** olyan meghiátó beszédben ecsetelte az ügyvédek helyzetét és ugy indokolta a gyámintézetet és nyugdíjintézetet, mintha direkt arra pályáznék, hogy a hallgatóságot megrikassa és majdnem mindannyian felugrottunk kiáltani:

— Életünket és vérünket a mi drága ügyvédekünkért!

Az ügyvédek érdekében szivfacsaró argumentumokat sorakoztatott elő **Günther**, aki arra is hivatkozott, hogy ő maga szintén ügyvédi sorból emelkedett ide a miniszteri székbe. (Emelkedett, avagy beleesett, még eldöntetlen kérdés, azaz fölfogás dolga.) S az érvek között ott van,

javaslat, kérvények és a munkásügyi bizottság jelentései.

Minisztertanács. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter lakásán ma délután dr. Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, melyen gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter kivételével a kabinet valamennyi tagja részt vett. A minisztertanács délután négy órától hat óráig tartott s tárgya folyó ügyek voltak.

A képviselőház munkarendje. A képviselőház pünkösti szünete csak holnapután kezdődik, mert a kormány tagjainak kívánságára holnap még lesz ülés, amelyen a vasuti beruházásokról szóló törvényjavaslat kerül tárgyalás alá. A pünkösti szünet után szerdán tartja a Ház első ülését, amelynek napirendjére elősorban az ingyenes népoktatásról és a községi- és körorvosok fizetéséről szóló törvényjavaslatok kerülnek. A képviselők egy része Justh Gyulával, a Ház elnökével erősen sürgetik a nyári szünetet és kifogást tesznek az ellen, hogy a kormány a mezőgazdasági munka idején és nyári hőségben még együtt tartja a Házat. Ebben a kérdésben ma Justh Gyula gróf Andrássy és gróf Apponyi miniszterekkel tárgyalt, amelyek során gróf Apponyi hozzájárult, hogy a gazdasági iskolákról szóló javaslatot öszre hagyják. Valószínű, hogy a kivándorlási javaslatot is letárgyalják a jövő héten, amelyen kívül már csak néhány kisebb igazságügyi javaslat kerül elintézés alá. Így tehát a képviselőház előreláthatólag, az eredeti tervhez híven, június tizenhetedikén tartja utolsó ülését. A nyári szünet három hónapig fog tartani.

A horvát bán a királynál. Báró Rauch Pál horvát bán ma is beható tanácskozásokat folytatott a kormány tagjaival. Délelőtt elsősorban Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert látogatta meg a bán, akivel félórán át a horvát vasut- és iparügyi kérdésekről tanácskozott. A bán ezután a képviselőházba ment, ahol dr. Wekerle Sándor miniszterelnökkel és Sztterényi József államtitkárral konferált. A tanácskozások befejezése után Rauch bán a következőket mondotta az újságíróknak:

— Azok az állítólagos differenciák, amelyek a horvát sajtó szerint köztem és a közös kormány között felmerültek, soha egy pillanatra sem állottak fenn. Egyenlenségről, vagy nézeteltérésekről, sem a likai vasut, sem pedig más ügyek dolgában szó sem lehet, mert köztem és a magyar kormány tagjai között legteljesebb egyetértés uralkodik. A most le-

hogy ha az ügyvédek maguk akarnak gondoskodni egymás gyámolításáról és nyugdíjáról, akkor az állam köteles nekik segítséget nyújtani.

Ott ül az igazságügyminiszterrel szemben Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, aki valamikor szintén ügyvéd volt és helyeslőleg bólintgat. De ő már nem csupán azért bólintgat, mert ugyancsak ügyvédségből emelkedett a miniszteri székbe, hanem mint miniszter is pártfogolja az argumentumokat.

Tessék csak megkérdezni Darányit: nem gondoskodik-e az állam gyámolításról olyan helyeken, ahol sohase indíthatnak volna autonóm körben mozgalmat. Versenylovakat és tenyészállatokat is szubvencionál az állam.

Hát hiszen e körül nincs is semmi hiba. Az argumentumok egészen rendben vannak.

De méltóztassanak elhinni, hogy a mai napon az szerzett volna magának országos nagy sikert, óriási tapsot s az kapta volna minden vidékről az üdvözlő táviratok rengeteg tömegét, aki felkél vala és az ügyvédi gyámintézettel és nyugdíjintézettel szemben egy ellentörvényjavaslat alkotására tesz indítványt.

Szölt volna pedig ez a törvényjavaslat oly gyámintézett és nyugdíjintézett megalapításáról és állami támogatásáról, mely intézmény arra szolgálja, hogy a perekkel tönkretett és nyomorba

folyt tanácskozások alatt számos javaslatot tettem a kormánynak, amely mindenben hozzájárult az én fel-fogásomhoz. Ezek a javaslatok olyan intézkedéseket tartalmaznak, amelyek képesek arra, hogy a Horvátországban létező zürzavaros állapotokat tisztázzák és öszre rendet teremtsenek. Szombaton délelben egyébként Bécsben leszek s a királynál kihallgatásra jelentkezem. A kihallgatás Schönbrunnban szombaton a déli órákban történik meg s ez alkalommal jelentést teszek a királynak a horvát helyzetről és a jövőre vonatkozó terveimről.

A horvát bán holnap még folytatja tárgyalásait. Crnkovic Miklós belügyi osztályfőnök, aki ma hosszasan tanácskozott Sztterényi József államtitkárral, holnap visszautazik Zágrábba.

A néppárt az ingyenes népoktatás ellen. A közoktatásügyi bizottság tegnapi ülésén — mint az mai tudósításunkban is olvasható — Molnár János, a néppárt alelnöke éles támadást intézett gróf Apponyi Albert kultuszminiszter ellen az ingyenes népoktatásról szóló törvényjavaslat miatt. A képviselőház mai ülése alatt a folyosón igen élénken vitáztak a néppártiak ezt az állásfoglalását, miközben ki-pattant, hogy gróf Apponyi Albert igen erősen utasította vissza Molnár János támadását. A miniszter beszédének ezt a részét a hivatalos jelentés elhallgatta. Molnár János apát-kanonok, a néppárt legagilisabb tagja ugyanis szörnyen haragszik Apponyira az elemi népiskola ingyenességéről szóló javaslat miatt. A tegnapi bizottsági ülésen meg is támadta ezért és a többi között azt mondotta, hogy Apponyi egyáltalában nincs tekintettel a katolikus egyházra és a katolikus egyházfentartókra. Majd így folytatta:

— Általában sokat csalatkoztam gróf Apponyi Albert kultuszpolitikájában. Sokkal többet vártam tőle! De így van az, ha a kultuszügy legfőbb öre a liberálisok kedvét keresi.

Gróf Apponyi Albert miniszter ezt felelte:

— Első sorban nem értem, milyen jögon várt tőle Molnár János olyan kultuszpolitikát, amely neki tetszenék. Legalább olyan jó katolikus, mint Molnár János, de ezenkívül magyar állampolgár és magyar miniszter is, akinek első sorban a magyar állam érdekeit kell szem előtt tartani. A népiskolák államosítása nem programja, nem is törekszik erre, hogy miért, már többször elmondotta. Megállapítja azonban, hogy az olyan beszédek, mint amilyent éppen az imént mondott Molnár, vezetnek az iskolák államosításához. Egyébként azt a magyar minisztert, aki Molnár János szája ize szerint csinálna kultuszpolitikát, vagy vád alá kellene helyezni,

juttatott alperesek segítéséről és nyugdíjbiztosításáról gondoskodják.

A gyámintézett és nyugdíjintézett megalapításánál törvénnyel kellene biztosítani, hogy a dugdazdag ügyvédek ama keresményükből, melyet az alpereseken szereztek, tizezer forint után két százalékot, ötvenezer forint után öt százalékot és százezer forint után tíz százalékot fizessenek be a tönkretett alperesek rokkantgyámoló és nyugdíjintézete javára. Így esetleg azt is el lehetne érni, hogy regenerálhatnák őket és egy idő múlva ismét hasznothajtó alperesekké lennének az ügyvédek részére.

Kiben van azonban bátorság, hogy ily malicziózus ellentörvényjavaslatot benyújtson?

Mert amiképpen nagy igazság van a jelmondatban: „Mindnyájunkat érhet baleset“, aképpen igaz az is, hogy:

— Mindnyájan lehetünk alperesek!

* * *

III. Mi a baj?

Mint ahogy ülés elején, úgy az ülés végén megint a vakáció aktuális, amikor egy szavazásnál mindössze hat képviselő van jelen a teremben.

— Magyarországon nem lehet parlamentárizmust csinálni nyáron. — halljuk a véleményt,

vagy elmeogygító intézetbe kellene csukni!

Ez a nyilatkozat természetesen igen nagy hatást tett a bizottságban; Molnár János nem is tudott rá válaszolni. De gróf Apponyi Albert a nemzetiségi Goldis Lászlónak is nagyon határozottan felelt, amikor ezeket mondta:

— Én azzal, hogy a nemzetiségek csak negative államellenesek, nem elégszem meg. Én azt kívánom, hogy a nemzetiségek pozitíve ápolják a magyar hazafiságot. Akik ezt nem cselekszik, azokkal is el tudok majd bálni.

Meg kell azonban azt is állapítani, hogy az ingyenes népoktatásról szóló javaslat tárgyalásán a bizottság tizenhét tagja közül hét képviselő jelent meg csupán és a javaslat sorsát az elnök szavazata döntötte el. A bizottság tagjai közül megjelentek: Sággy Gyula elnök, Melczer Vilmos, Verján Endre, László Mihály, Gáspár János, Molnár János, Goldis László. Amikor szavazásra került a sor, Melczer Vilmos, Molnár János és Goldis László a javaslat ellen szavaztak és így az elnök „igen“ szavazata mentette meg a javaslatot attól, hogy a bizottság visszautasítsa. A módosításoktól is el kellett illetén formán állani, mert a javaslat felett mindvégig a leszavazás veszedelme lebegett.

Mindezek a jelenségek a képviselőház folyosóján és este a pártklubokban is élénk megbeszélések tárgyai voltak és éppen ezért meglehetősen feltűnést keltett Molnár Jánosnak az a ma este kiadott nyilatkozata, amelyben az egész dolgot leczáfolja. Nyilatkozata így hangzik:

Ezennel kijelentem, hogy abból, amit ma egyes esti lapok a képviselőház közoktatásügyi bizottságának tegnapi ülésében gróf Apponyi Albert és köztem állítólag lefolyt személyes vitáról írtak, egy szó sem igaz, mert sem én gróf Apponyi Albertnek, sem ő az én csekélységemnek személyét egy szóval, egy hanggal sem támadtuk. Megerősítheti ezt maga gróf Apponyi Albert és a bizottsági tárgyaláson jelen volt összes urak.

Ezekután pedig csak annyit kell konstatálnunk, hogy a hír éppen e tárgyaláson jelen volt képviselők útján terjedt el.

A fürdőtvényjavaslat. Az országház delegációs termében gróf Batthyány Lajos elnöklete alatt számos képviselő és a Balneológiai Egyesület elnökségének részvételével ma délelőtt értekezlet volt a fürdőtvényjavaslat tárgyában. Az értekezlet az Országos Balneológiai Egyesület információi alapján a magyar fürdők és források helyzete és az azoknak nyújtandó segélyezési és fejlesztési módok felől tájékozódott. Előadó dr. Papp Samu volt s hozzászóltak a kérdéshez Bókay Kálmán, Széll

— Minálunk ilyenkor a gazdasági élet a legfontosabb.

— Ugy van, — folytatja a másik. — És hiába tűnnének fel az országházban a legragyogóbb szónokok, nem ér az semmit, ha a gazdember utána nem nézhet a vetésnek, a buza fejlődésének, a gyümölcsösnek és gabonának...

— És nem is az a legnagyobb baj, hogy a villamos üzem dolgában, meg a szomszédos forgalomban elágaznak a nézetek. — teszi hozzá a harmadik, — hanem van más baj, ami nagyobb baj, sőt egyedüli nagy baj.

Erre már mindnyájan kíváncsiak voltak a folyosón lévők, akiknek hiába csengették a határozatképesség érdekében, akik nem mozdultak, hanem kiint maradtak és tovább tanakodtak.

— Mi a baj? — fordultak a beszélő felé.

— Az a baj, — felelte, — hogy komoly veszedelem fenyegeti az egész országot. Az állandó szárazság pusztítja a növényt és azzal rémit, hogy az idén nem lesz aratás. És ha nem lesz aratás, akkor tárgyalhatunk itt, ameddig tetszik, hozhatjuk a legüdvösebb törvényeket, az ország nyomoruságba jut s az ilyen nyomoruságon a legmagasabb színvonalu parlamenti viták se segítenek.

... Akárki mondta ezt, véletlenül nagyon igazat mondott

Kálmán, Smialovszky Valér, Zakariás János, Fodor Kálmán, Máriássy Mihály és Brázay Zoltán. Az értekezlet szeptemberben folytatódik.

A bankszakértők meghallgatása.

— A bankbizottság ülése. —

Budapest, június 4.

A bankbizottság ma délután fél hat órakor tartott ülésén folytatta a szakértők meghallgatását. Az ülésen gróf Batthyány Tivadar elnöklésével jelen voltak: Holló Lajos előadó, Széll Kálmán, Hoitsy Pál, Ugron Gábor, Éber Antal, gróf Teleki Arvéd, Gotthard Sándor, Mérey Lajos, Eitner Zsigmond, Nagy Dezső, gróf Dessewffy Emil, Bernáth István, Földes Béla, Szemere Huba, Vlád Aurél. A pénzügyi kormány részéről: Wekerle Sándor miniszterelnök, Popovics Sándor és Désy Zoltán államtitkárok.

Gróf Batthyány Tivadar az ülést megnyitva, jelenti, hogy Crnadak Milivoj, az első horvát tatarékpénztár igazgatója és Kresics Valdemár bankigazgató a hó 12-én közös előterjesztésben fogják beadni szakvéleményüket.

A szakértők közül elsőnek gróf Dessewffy Emil, a főrendház elnökét hallgatták meg.

Gróf Dessewffy Emil.

a főrendház elnöke:

En az állambank helyett központi, részvénytársulati alapon álló banknak adnék elsőbbséget, amelynek részvénytőkéjét 225—230 millióban vehetjük fel. 1/2, vagyis 40 százalék érczfedezetet véve alapul, a kibocsátandó 600—700 milliónyi bankjegyet tekintve, tekintélyes érczfedezet lenne beszerzendő, aminek beszerzése nem ütköznék legyőzhetetlen akadályokba.

Arra, hogy a felállítandó jegybank üzletkörébe bevonassanak-e mindazok az üzletágak, melyekre tegnap Walder szakértő ur különösen kiterjeszkedett, nem akarok kiterjeszkedni. Ezek ismeretes dolgok, ezekhez én is hozzájárulok. Teljesen osztom azt a véleményt is, hogy egy új jegybanknál a jelzalogüzlet felkarolása nem kívánatos, mert minden új intézménynek először a közbizalmat kell megnyernie.

Az ország mezőgazdasági érdekeinek megóvása szempontjából kívánatos lenne a mezőgazdasági hitel nagyobb mérvű kultiválása, ami különösen a mezőgazdasági köröknek régóta forrón táplált óhaja. Nemcsak én magam mondom, hanem tegnap is felhívtam és pedíg igen helyesen, hogy milyen állapotban van a mezőgazdasággal foglalkozó akár közép-birtokos-, akár kisbirtokos-osztály, ha összehasonlítjuk helyzetüket a többi üzletággal foglalkozó termelési körökkel. Abban a tekintetben vannak hátrányban, hogy versenyképességük szempontjából itt Magyarországon gazda a személyes hitelt drágábban kapja meg még a legnormálisabb viszonyok közt is, mint Ausztriában.

A 11. pontot illetően, a magyar önálló jegybank megalkotásának alapfeltételéül én is a kötelező készfizető banknak felállítását tartanám kívánatosnak és nézetem szerint egyedül lehetők. Nem tudom magamnak elképzelni és megmagyarázni, miként volna lehetséges az, hogy egy szabad forgalmi területen, amely 1917-ig törvényeinkben biztosítva van, két jegy kibocsátó bank állna fenn olyképpen, hogy jegyvel közt ne legyen disszparitás, ne legyen bizonyos tekintetben érték hullámlás. Ugy igenis tudom képzelni, hogy Ausztriában is volna egy jegybank, Magyarországon is volna egy jegybank és hogy e két jegybank tökéletesen egyforma alapelvek, teljesen egyforma üzleti és működési kör mellett működjen, azaz egymás között bizonyos kartell aláírású, mindketten biztosítanak egymásnak azt, hogy egyforma alapelvek mellett kezelteknének a bankok.

A pénz értékének állandósága, mint mindenütt a világon, ugy nálunk is — én is abban a véleményben vagyok — gazdaságpolitikai és pénzügyi kérdés és nem annyira banktechnikai kérdés. Ha jó pénzügyi politika vitetik, az országnak jó a valutája is, amire példa, mint erre tegnap igen helyesen rámutatott Barta Arnold t. szakértő ur, Olaszország. Ha tehát tökélegységünket tekintem és mindazon befektetéseket, melyeket tenniük kell, ha nézem számomra, még ki nem fejtett intézményeink kifejlését, évek szükségét és azt a tömérdek igényt, amely még kielégítésre vár, akkor világos előttem, hogy pénzünk értékének állandóságára nem lehet bizony számítani passzív fizetési mérlegünk mellett, amelynek aktívátétele, csak évtizedek munkájának eredménye lehet. Ez továbbá ugy jelenlegi, mint jövődéli hitellezőink jóakarattól és hajlandóságától is függ. Ennél fogva az ország közgazdasági állapotát tekintve, csak károsnak tarthatom egy önálló banknak felállítását azon időn belül, melyben törvényeinkben a közös vámterület biztosítva van. Ezen dillemből né-

zetem szerint nincs szabadulás. A készfizetések fel nem vétele az új jegybank sikeres működését ugyszólván kizárja, a készfizetések felvétele pedig rendkívül terhes következményeket vonna maga után, amelyeknek viselésére az államot ez idő szerint pénzügyileg még nem tartom eléggé megerősödöttnek.

Ezt kötelességemnek tartottam nyíltan a bizottság előtt kimondani. Nehéz feltételnek és károsnak kell tekintenem ezen helyzetünket, tekintetbe véve azt is, hogy az önálló banknak felállítását még záros határidőhöz (1911.) méltóztatnak kötni akkor, amidőn az előbb jelzett körülmények mellett a diszagi végzetes bekövetkezését nézetem szerint elkerülhetetlenek tartom.

Ezzel kívántam nyilatkozatomat befejezni.

A 12. kérdésre nem kívánok válaszolni.

Elnök: Kíván valaki ő nagyméltóságához valamely kérdést intézni? (Nem!) Ha nem kíván senki, akkor ő excellenciájának a bizottság köszönetét fejezem ki, hogy szíves volt véleményét előterjeszteni.

Következik őgróf Pallavicini Ede v. b. t. t., a Hitelbank igazgatója.

Őgróf Pallavicini Ede

v. b. t. t., a Hitelbank igazgatója:

Elméleti és statisztikai fejtegetésekbe bocsátkozni nem szándékozom; előrebocsátom azonban azt, hogy én itt azt a kontroverz kérdést, amely ma a közvéleményt leginkább foglalkoztatja, hogy t. i. külön bank, vagy közös bank legyen-e, eldöntöttnék tekintem, legalább itt, miután a feltett kérdésekből és a meghívóból is azt kell következtetnem, hogy a szakértők csak arra vannak hivatva, hogy nyilatkozzanak arra nézve, hogy abban az esetben, hogy ha a külön bank elhatározatik, mily eljárás kövendő. Én is tehát ezen álláspontra helyezkedem.

Széll Kálmán: A questionnaire-nek ez az alapja, de maga a kérdés még nincs eldöntve.

Őgróf Pallavicini Ede: A jegybankot én mint önálló részvénytársasági, kereskedelmi jogi személyt vélem megalkotandónak. A megalkotandó bank alap-tőkéjét, amennyiben a mezőgazdasági hitel igényének kielégítését is számbaveszem, pl. 120—125 millióban állapítanám meg. Az alaptőke beszerzése és elhelyezése kérdésében a legridegebb álláspontot foglalom el, kizárandónak tartom, amennyire csak lehet, a külföldi tőkét. Az érczfedezet tekintetében szerény véleményem az, hogy lehetőleg kövessük az Osztrák-Magyar Bank mai rendszerét és diszparitációt már csak azon oknál fogva is, hogy eljött végül a kibocsátandó bankjegyek értéke tekintetében a különböző megítélésnek. A jegybank működési körét a mostani Osztrák-Magyar Bank alapszabályai egészen helyesen állapítják meg, leghe-lyesebb volna tehát ezt fentartani. Kizárandónak tartom azonban a jelzalogüzletet és a jelzalogleveleket kibocsátását, mert az a jegybank természetével és hivatásával ellenkezik. Az üzletvitel körében az ország közgazdasági érdekeinek megóvása szempontjából én az alaptőkét, tekintettel a credit agraire-nak szükségleteire, 20—25 millióval nagyobbban szeretném megállapítani. Azt vélném, hogy a bank felhatalmazandó volna, hogy ezen alaptőkének bizonyos hányadát az én példámnál maradvá a 120—125 millió koronából, mondjuk 25 millió korona erejéig feljogosítva legyen csak egy cég girojával bírni, de hosszabb lejáratu váltókat leszámítolni, mert a három havi lejárta a mezőgazdasági üzletben a bank-hitel igénybevételét egyenesen kizárja.

Éber Antal: Csak kereskedő legyen az aláírás.

Pallavicini Ede: Akként értem ezt, hogyha valamely szövetkezet, pl. a mezőgazdák szövetkezete a gazda váltóját giroval látta el, és leszámítható legyen (Ugy van!), mert ma az az álláspont, hogy a szövetkezet aláírásán kívül még egy bejegyzett cég aláírását kell megszerezni.

Széll Kálmán: Szóval a hitelkereső gazda, ha felmutatja valamely cég giroját, az elegendő legyen a leszámíthatásra.

Pallavicini Ede: Ezen kívánság szerint a gazda elfogad váltót és azt szövetkezeteknél aláírásával girálja, akkor az bemutatható és leszámítható. Szükséges azonban, hogy az ne három hónapi, hanem hosszabb lejáratu legyen. Arra a kérdésre, hogy mindenestre olyan jogok és kedvezmények, amilyenek ma a magyar törvények által is biztosítva vannak az osztrák-magyar bank részére, az új banknak is megadassanak egy kivétellel és ez az adómentesség. Lehet, hogy ez talán az én gvegem, de én minden adómentességnek halálos ellensége vagyok.

Széll Kálmán: Én is, voltam is, vagyok is.

Pallavicini Ede: Az állam és a bank közti viszonyban legfontosabbnak tartom azt, hogy az állam ne lehessen a bank adósa. Én kívánatosnak tartom, de nem tartom szükségesnek, sőt kezdetben veszélyesnek, különösen akkor, ha az osztrák-magyar bank átalakítván osztrák bankká, a készfizetések felvételére ezentul sem köteleztetnék. Nem hiszem, hogy ezt megtenné azon szoros viszony miatt, amelyvel Ausztriával vagyunk, de a lehetőség megvan és én ezen lehetőséget sem akarom kockáztatni. A

pénzérték állandóságának biztosítására megjegyzem, hogy szükséges, hogy a bank helyesen legyen vezetve, igazgatva. A főszempont, hogy a pénzérték-állandóságot nem annyira a bankban keresem, mert a banknak azt a fontosságot nem tulajdoníthatom, amelyet a közvélemény általában tulajdonít neki. Ha az osztrák-magyar banknak vagy az olasz banknak a múltját, történetét és jelen állását nézzük, mindig azt látjuk, hogy a valuta a pénzügyi helyzettel, az állami finansziákkal, az államháztartással összefüggésben áll. Hogy ez állandó legyen, az tisztán az államháztartás helyzetétől függ és ebben a tekintetben bizni kell a jövőben és a jelenben is abban, hogy nem lesz valami válság, bizni kell az államháztartás gondos vezetésében és a helyes pénzügyi politikában.

Elnök: Kíván valaki ő excellenciájához kérdést intézni?

Hoitsy Pál: Miért méltóztatik veszedelmesnek tartani azt, hogy a magyar jegybank készfizető bank legyen? És miben áll a veszedelem, ha ugyanakkor a készfizetéseket fel nem vennék Ausztriában?

Pallavicini Ede: Erre a kérdésre — bocsánat — de nyilvánosan válaszolni alig lehet. Négysemkőzt szívesen szolgálok felvilágosítással. (Helyeslés.)

Elnök: Azt hiszem, a bizottság ő excellenciájának köszönetét fejezi ki érdekes előadásáért.

Következik dr. Jankovich Béla egyetemi magántanár.

Jankovich Béla

egyetemi magántanár:

Az egy bankrendszer alapján: részvénytársulati alapon véli legjobban rendezendők a bankot. Az alaptőke nagyságát az üzleti kör határozza meg. Tekintetbe véve az, hogy a maximális jegyforgalom Magyarországon most és a jövőben 1000 millió koronára becsülhető, ennek értéke teljesen biztosítva van, ha az alaptőke 100 millió korona. Törvényhatóságok és testületek jegyzése nem kívánatos. Esetleges hiányt jól pótolhatunk külföldi tőkével, ez esetben a külföldnek a szavazati joga megadandó, mert nem vehet részt olyan üzleti körben, melyre befolyást nem gyakorolhat. Elégséges ama korlátozás, hogy az igazgatóság magyar állampolgárokból áll. A jegy fedezeti rendszere közül a harmadfedezeti rendszer teljes biztosítékot nyújt, de mivel ezüst forintjaink is vannak, melyekből feleslege 96 millió koronára becsülhető, 40%-os fedezet kívánatos. A bank főüzletága a leszámítolás és pedig kereskedelmi váltó leszámítolása. Továbbá foglalkozhat a bank lombardüzlettel, de értékpapír saját számlájára nem vehet. Az inkasszó-üzlet után áttekintheti az egész piac helyzetét és az egyének hitelképességét. Betétek gyanánt csak folyószámla és giróra szóló betét ajánlatos. Mint külön jogot megadhatunk a banknak azt, hogy záloglevél kibocsátással is foglalkozzék és erre külön osztályt felállítson. Ez üzlet csak akkor veszélyes a bankra, ha saját záloglevelét megveszi, ami feltétlenül megtiltandó. Az állam és jegybank közötti viszony főképp a felügyeletre vonatkozik és különösen az érczfedezet pontos betartására. A bank szolgálatait igénybe veheti az állam, külföldi couponfizetésre állami pénzek és készletek elhelyezésével és pénzváltásra a közönséggel szemben. Ha idővel minden megye székhelyén van bankfiók, a bank az összes állami és törvényhatósági pénztári teendőket elvégezheti. Tekintettel az új vállalkozásra, a bankszabadalom ideje 20—25 esztendőben állapítható meg. Az állam részesezésénél tekintetbe kell vennünk azt, hogy a mi magánvállalataink magas osztalékok fizetnek.

Felette kívánatos az, hogy az önálló magyar bank már kezdetekkor készfizető bank legyen. Ez jelenleg nemesak mitőlünk függ, hanem Ausztriától is. Ha addig a készfizetések elrendelhetők, a készfizetés mindenestre elrendelendő a bankállítván második évében, amidőn az elszámolás az Osztrák-Magyar Bankkal megtörtént. Sokan veszélyt látnak a készfizetések felvételében. Ha e fellogás helyes, valóban veszélyes kísérlet az önálló magyar bank felállítása, mert ezzel külföldi tartozásunk hirtelen meg növekszik és fizetési mérlegünk még inkább passzív. Nézetem szerint rendezett valuta- és bankügy mellett e passzivitás soha nem veszélyeztetheti valutánk értékét. Ha eddig mégsem egyezett bele Ausztria a készfizetések felvételébe, ennek három oka van. Az egyik az, hogy a Bruck és Plener-féle kísérletek után bizonyos babonás félelem van ebben az irányban, másodsorban politikai okoknál fogva akadályozta azt, de harmadsorban azért is, mert a váltóárfolyamok stabilitásában 1896. óta tényleg élvezi az eddigi reform előnyeit, ami külföldi forgalma mellett első sorban érdeke, viszont mi el nem értük célunkat, mert hitelünk nincsen kellőképpen kifejlészve a készfizetések hiányában. Az eddigi állapotok fentartása lehetséges ugyan, de nem kívánatos magyar szempontból. A jegybankra való átmenet mezkönyvítés céljából külön intézkedések nem szükségesek, mivel azok befoglaltatnak az 1899-iki bankszabadalomban, amely szerint az Osztrák-Magyar Banktól megkapjuk készen az Osztrák-Magyar Banknak reánk eső részét. Ezzel kapcsolatban azonban ajánlom összekapcsolni a bankügyet a valuta-reform-

egjegyzem, legyen ve-
pénzürgés, mert
doníthatom,
it neki. Ha
banknak a
mindig azt
l, az állami
rgésben áll.
mháztartás
bizni kell a
m lesz va-
gondos ve-
van.
oz kérdést

mal, amint az egymástól el nem választható. Ezt akkép vélem czélszerűnek, ha a magyar kormány mindaddig nem bocsátkozik tárgyalásba az Osztrák-Magyar Bankkal, amíg a készfizetések Ausztriával együtt el nem rendeltetnek. Ebből minékünk csak előnyünk lehet. Ha az osztrák kormány el nem fogadja a kapcsolatot, a külföld előtt is indokolva van az önálló magyar bank felállítása, mert nem közhözhetünk oly állammal e téren, amely 18 évi habozás után sem akarja végleg rendezni valutáját. Ha az osztrák kormány ezt elfogadja, amihez az eddigi törvények szellemében nekünk jogunk is van, ezzel is meg van könnyítve az önálló bank, mint készfizető bank felállítása, ha a tárgyalás a közös bankkal eredményhez nem vezet. E szerint az önálló banknak nincs semmi akadályja sem pénzügyi, sem technikai szempontból.

Bernáth István kérde, hogy mindazon rendszabályoknál, amelyeket javaslatba hozott, nem tartaná-e hatékonyabbnak a mezőgazdasági hitel szempontjából, ha az új magyar bank a cashu credit intézményét honosítaná meg.

Jankovich Béla: Erre vagyok bátor megjegyezni azt, hogy nézetem szerint Skóciában és Dániában a mezőgazdasági közönségben sokkal nagyobb üzleti szellem van, mint nálunk. Mi e szempontból hátrább vagyunk; nem vagyunk eléggé kifejeztek arra, hogy egy nagy bankkal közvetlen összeköttetésbe álljunk. Sokkal czélszerűbb volna, ha nálunk Franciaország példáját követnék, hogy t. i. törekedjünk szervezni a credit agricole-t.

Bernáth István arra mutat, hogy az utóbbi időben éppen a mezőgazdaság körében a szövetkezetek fejlesztése folytán az üzleti szellem örvendetes fejlődésnek indult.

Jankovich Béla: Meg lehet oldani sokkal jobban a vidéki takarékpénztárak közreműködésével, ha azok reális elvek alapján lesznek vezetve, minthogy ezek közvetlen érintkezésben állanak a mezőgazdasággal és ismerik annak viszonyait.

Szivák Imre: Várható-e az, hogy ha a készfizetések felvétele csakugyan törvényben kimondatik, akkor a külföldi tőke nagyobb mértékben fog ilyen fixírozott valuta mellett Magyarországra is beözönlenni és így iparunk gazdasági fejlődésének jobban megnyerhető lesz. Tehát várható-e konkurrenzia az osztrák tőke és a külföldi tőke között hazánk közgazdasági fejlődés javára.

Jankovich Béla: Minél rendezettebbek valakinek pénzügyi viszonyai, annál szívesebben fognak neki kölcsönt nyújtani. Azonban, hogy azonnal be fog-e következni, hogy olcsóbb kölcsönhöz jutunk és könnyebben jutunk kölcsönhöz, mint jelenleg, azt előre biztosan állítani nem lehet azért, mert igen jól tudjuk azt, hogy e nemzetközi tőke konzervatív. De ha már tényekkel áll szemben, azokat elfogadja és eskomptálja. Ha látja, azt, hogy mi komolyan veszszük az ügyünket, akkor idővel hitelképességünk tényleg jobb lesz, mint jelenleg.

Elnök: Senki sem kívánván már kérdést intézni, a bizottság őszinte köszönetét fejezi ki a tanár urnak. (Taps.) A bizottság azt hiszem, köszönettel veszi a tanár urnak azt az ígérését is, hogy őszre, minthogy a tárgyalásokat úgy is akkor veszik fel, kilátásba helyezett elaborátumát majd a bizottság elé terjeszti. (Éljenzés.)

Ezután maróthi F ü r s t Bertalan udvari tanácsos, az Omke alelnöke, került sora.

Maróthi-Fürst Bertalan

udvari tanácsos, az Omke alelnöke:

Az állam és a jegybank közötti viszonyra vonatkozólag a szakértő mindenekelőtt szükségesnek tartja, hogy az állam a maga pénztári szolgálatát a lehetőségig összpontosítsa a banknál. Így különösen a mai- nál még kiterjedtebb mértékben volna igénybe veendő a bank közreműködése és az adó és vámok befizetése, valamint az állam pénzkészleteinek elhelyezése tekintetében, másfelől azonban mindenképpen ki kell zárni azt, hogy a bank, habár csak átmeneti- leg is, az állam hitelezője legyen.

Az államadósságok kezelése tekintetében helyes és czélszerű, ha a bank az államadóssági szelvények beváltását ellátja, de helytelen volna viszont, ha a bank bárminő részt is vállalna az állam kölcsönügyleteinek lebonyolítása tekintetében akár közvetlenül, akár közvetve résztvenne az államkölcsönök elhelyezése, vagy az állami hitelkérdések másirányu ki- elégítése körül. Az ilyen irányu működése a jegybank- nak csak kárára válhatik. A magyar jegybanknál, amely még ott is ki van töve annak a veszélynek, hogy az állammal való viszonyát gyanus szemekkel nézik, ahol erre semmi alap nincs, fokozott elővigyá- zattal és gondossággal kell ügyelni arra, hogy ez irányban mindenütt kivívja magának a bizalmat. Ez okból a fenti kérdéseken kívül szükségesnek tartaná még annak a megállapítását is, hogy a magyar jegy- bank a saját alapkövetésének és tartalékainak is leg- feljebb egyötödrészt helyezhetné el állampapirokban és kincstári utalványokban.

A szabadalom idejére vonatkozólag azt mondja a szakértő, hogy a bank megfelelő működésének, vezetésének függetlenítése az első előfeltétel. Ez ok- ból, de már a kezdet nehézségének leküzdése czéljából is czélszerű a bankszabadalmat első ízben hosszabb időre megadni. Helyesnek tartaná, ha a bank szabadalma első ízben husz esztendőre adatnék meg, természetesen fentartva a lehetőségét annak, hogy az első tíz év leteltével a felmerült tapasztalatok tekintetbe vételével a szabályzatnak meg- felelő revízió és esetleges átdolgozásnak vettesse- nek alá.

A közvetlen és közvetett pénzügyi szolgáltatá- sokra vonatkozólag azt mondja:

Az eddigiekből következik, hogy az önálló ma- gyar jegybank az adómentes bankjegykontingens túllépése esetén bankjegyadót köteles fizetni. Utaltak továbbá arra is, hogy a bank helyes működése szempontjából és különösen avégből, hogy a bank ne tartsa túlságosan a maga nyereszkesedésének czélját és saját nyereségének növelését szem előtt, igen alkalmas az államnyeremény részesedésének meg- állapítása. Ezekből, valamint a bank kereseti adójától eltekintve, pénzügyi szolgáltatásokat a banktól nem követelne és különösen nem tartaná helyesnek, ha a bank a privilégium megadása ellenértéke gya- nánt az állam részére valamely közvetlen szolgál- tással terhelhetnék meg, vagy ha az állam a sza- badalom megadása ellenében a banktól akár kisebb, akár nagyobb összegű kamatkölcsönt venne igénybe.

Az önálló magyar jegybank készfizetői bank le- gyen-e és pénzünk értékállandósága minő intézke- désekkel volna biztosítandó, a szakértő erre vonat- kozólag kifejti:

A legideálisabb megoldás kétségtelenül az volna, ha a magyar jegybank már keletkezésekor készfizető bank. De hogy elérkezett-e már annak az ideje, hogy viszonyaink megértek-e már a készfizetések felvé- telére, az legalább is kétséges. Tudvalévő, hogy még a közös jegybank szempontjából is igen sok komoly közgazda és különösen a gyakorlati élet igen sok embere aggályosnak tartja a készfizetések felvételét. Az önálló magyar jegybank szempontjából ezek az aggályok nemcsak fennállanak, de sokkal mélyreha- tóbbak. Különösen addig, míg Ausztriával egységes vámterületen élünk és Ausztria nem veszi fel a kész- fizetéseket, ezt a mi részünkről sem tartaná helyes- nek. Bizonyos, hogy a készfizetések felvételének meg van a formális lehetősége, de kétségtelen az is, hogy kedvezőtlen viszonyok mellett a bank helyzete roha- mosan gyengülne és az egyensúly fenntartása oly óriási áldozatokkal járna, hogy a készfizetések fel- függesztése igen gyorsan bekövetkeznék.

A pénzünk értékállandóságának biztosítására csakis a megfelelő bankkamatláb-politikát és a kül- földi váltók piacának megfelelő irányítását tartja alkalmas eszköznek. A deviza-üzletet illetően az osztrák-magyar bank működése méltán szolgálhat mintául az önálló magyar banknak, ugyanugy meg kell szereznie a külföldi váltóforgalom feletti ural- mat, mint azt az osztrák-magyar bank megtette és ugyanolyan körültekintéssel és önzetlenséggel kell a váltóárfolyamok stabilizálásának szolgálatában álla- nia, mint azt annak üzleti tevékenységében látjuk. A másik sokkal hatékonyabb eszköz a kamatpolitika. E tekintetben el kell készülnie lenni arra, hogy a mai kamatláb mellett, tekintünk annak akár nivóját, akár stabilitását, az önálló magyar bank aligha fog meg- maradhatni és hogy különösen rossz termékek esetén csakis igen erőlyes kamatláb-emelések óvhatják meg a valutát.

A magyar jegybankra való átmenetel megkön- nyítése czéljából teendő intézkedésekre vonatkozólag ezt mondja: Amennyiben a kérdés magukat a szoros értelemben vett átmeneti intézkedéseket érinti, ugy ezek tekintetében a kétségek a mondanivaló, hiszen már az 1890. évi XXXVII. t.-cz. megteremtette az átme- net módzatait. Amennyiben azonban arról van szó, hogy mennyiben érettek meg viszonyaink az önálló jegybank felállítására és mennyiben lehetne a két- ségtelenül beálló zökkenést megkönnyíteni, ki kell je- lentenie, hogy ezt az általános gazdasági politika van hivatva megkönnyíteni. Minél jobban erősítjük közzgazdaságunkat és különösen kereskedelmünket, annál könnyebb lesz az átmenetel a bank önállósá- gára. Az önálló magyar jegybank létesítésének, vala- mint kielégítő működésének első előfeltétele a helyes gazdasági politika, amely minden előítélet és osz- tályérdek figyelmen kívül hagyásával, az ország gaz- dasági erejét akarja minden uton-módon fejleszteni.

A bizottság legközelebbi ülését pénteken, e hó 12-én tartja, amikor Jelinek Henrik, Láncazy Leó és Lányi Mór, szombaton, f. hó 13-án Ha- lász Sándor, Mezei Gyula, Szabó Kálmán és Tauszig B. Hugó kerülnek sora.

Az állattenyésztés fejlesztése.

— Darányi miniszter törvényjavaslata. —

Budapest, június 4.

Darányi földmívelésügyi miniszter a képviselőház mai ülésén terjesztette be az állattenyésztés fejlesz- téséről szóló törvényjavaslatot, melyet régóta sürget már a gazdaközönség. A gazdasági szaktestületekben és sajtóban jó idők óta foly a vita arról, hogy az or- szág állatállománya csökkenőben van, részben növendék állapotusztítás, részben a teigazdaság fejlesz- tése folytán. Németország az utóbbi tíz esztendő le- forgása alatt nagymennyiségű növendék állatot expor- tált tőlünk azért, hogy állattenyésztését fejleszthesse. Mindez pedig a magyar állattenyésztés fejlődésének a rovására esett.

Nem lehet mondanunk, hogy földmívelésügyi kormányunk már eddig is nem hozott áldozatokat az állattenyésztés föllendítéséért, hiszen már 1895-ben a törvényhozás a szarvasmarhatenyésztés országos emelésére egy millió koronás alapot létesített. A föld- mívelésügyi miniszter azonban meggyőződést szer- zett arról, hogy ez az alap nem elegendő arra, hogy számbavehető eredmény fölmutatható legyen. Egy év- tized szerzett tapasztalatai alapján szerkesztette meg a miniszter a ma benyújtott törvényjavaslatot, mely ha törvényerőre emelkedik s egyes czélszerű intéz- kedései végrehajthatnak, reménység van arra, hogy hazai állattenyésztésünk a fejlődés magas fokát éri el mihamarabb. A szociális tekintetben is nagyfon- tosságu javaslat főbb intézkedései annak első sza- kaszában foglaltatnak, éppen ezért szükségesnek tart- juk azt teljes szövegében az alábbiakban közölni:

1. §. Az ország szarvasmarha-, sertés- és juh- állományának számszerű gyarapítására és minőség- beli javítására a következő állami kedvezmények, illetve segélyek szolgálnak:

1. a köztenyésztésre, vagyis közös használatra szolgáló apaállatok beszerzésének költségmentes állami közvetítése;

2. vételáruk egy évi kamatmentes előlegezése és annak különös méltánylást érdemlő esetekben legfel- jebb husz százalékkal való leszállítása;

3. a köztenyésztés czéljaira állami közvetítéssel elhelyezett bikáknak beszerzésük napjától számítandó egy év tartamára elhullás vagy kényszerelvágás ese- tére az állam költségén való biztosítása;

4. egyéb tenyészanyagoknak költségmentes állami közvetítéssel eszközölt bevásárlására fordított és leg- tovább öt év alatt ugyanannyi egyenlő évi részletben törlesztendő kölcsönök esedékes kamattheir összegé- nek feléig terjedhető állami segély;

5. tenyészállatok díjazása;

6. közös használatra szolgáló apaállatok gondo- zóinak jutalmazása;

7. Budapest székesfőváros területén vagy annak környékén tenyésztés és haszon- at-vásárok, kiállítá- sok, díjazások és árverezések tartására alkalmasan berendezett, állandó jellegű telepek létesítése;

8. oly törlesztéses kölcsönök kamattheirének köny- nyítése, melyek igénybevételével czéloztatik:

a) közös tulajdont képező és közösen használt leg- elők létesítése vagy karban helyezése, javítása és felszerelése (fümagvetés, irtás, tisztítás, egyengetés, árkolás, alagsóvezetés, lecsapolás, delelők, védőhelyek, kutak, kerítések, felszerek, istállók felállítása);

b) ily legelőknak vagy ilyenek létesítésére hasz- nálandó földhirtoknak örök áron való vásárlása;

c) kizárólag üszőborjak felnevelésére szolgáló zárt legelőterületek (kifutók) létesítése;

d) közös tulajdont képező vagy legalább tizenöt évig tartó közös használatra bérlet havasi legelőkön szükséges istállók, itatók, kerítések, utak és hasonlók építése.

A javaslat második szakasza részletesen felsor- olja, hogy az állami kedvezményekben kik részesül- hetnek, míg a negyedik szakasz megváltoztatja az állattenyésztési alap címét s felsorolja, hogy az alap- ot és annak kamatjövdelmeit mily czélra fordíthatja a miniszter. A javaslat nyolczadik szakaszában a ke- reskedelemügyi kormány felhatalmaztatik, hogy a tör- vény 1. §-ában jelzett építkezésekhez, illetve beren- dezésekhez szükséges anyagot és felszerelési tárgya- kat teljes kocsiakományokban legalább ötven kilo- méternyi és annál nagyobb távolságra a magyar királyi államvasutakon és állami garanciát élvező vasutakon az önköltség megtérítése mellett szállít- hassa, illetve szállíttathassa.

A képviselőház földmívelésügyi bizott- sága ma délután 4 órakor Papp Elek elnöklésével ülést tartott, mely ezt a javaslatot vette tárgyalás alá.

Vásárhelyi Dezső melegen ajánlja a javaslatot elfogadásra, mert egy régóta kívánt nagy gazdasági kérdés szerencsés megoldását látja abban. Módot nyújt a javaslat arra, hogy az állam segítségével községi és közbirtokossági legelők alakulhassanak.

Lázár Pál helyesli a javaslatot, de az anyagi eszközöket kevésnek találja. Azt hiszi, hogy a 650.000 korona évi segély helyett legalább 2 milliót kellene felvenni.

Mezőssy Béla államtitkár jelzi, hogy a javaslat tényleg közszükségletet képez. Számos község ily irányú kérvénye várja az elintéztést s főleg a kisebb gazdák szempontjából vár üdvös eredményeket a javaslat elfogadásától. Körülbelül 20 millió értékig közlegelő beszerzését teszi a javaslat lehetővé. Ez kétségtelenül hatalmas kezdet.

A bizottság általánosságban és részleteiben a javaslatot elfogadja és a pénzügyi bizottsághoz sürgős tárgyalás céljából átteszi.

A javaslatot ma délutáni ülésében, közvetlenül a földmívelésügyi bizottság tanácskozása után tárgyalás alá vette a pénzügyi bizottság is.

Vásárhelyi Dezső, a földmívelésügyi bizottság és Thoroczkay Miklós a pénzügyi bizottság előadója ismertetése és Hammersberg László, Sággy Gyula, Buza Barna és Gál Sándor felszólalása után Hammersberg László és Buza Barna stílusos módosításával általánosságban és részleteiben elfogadták.

Budapest, június 4.

A költségvetés a főrendiházban. A főrendiház pénzügyi bizottsága ma délelőtt ögróf Pallavicini Ede elnöklete alatt ülést tartott, amelyen az 1908. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot és az azzal kapcsolatos jelentéseket tárgyalta. A kormány részéről jelen voltak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, továbbá Bolgár Ferenc és Meskó László államtitkárok. A törvényjavaslatot és a kapcsolatos jelentéseket Hertelendy Ferenc előadó ismertetése alapján Gaál Jenő, Kautz Gyula, ögróf Pallavicini Ede és Wekerle miniszterelnök hozzászólása után elfogadták.

A főrendiház egyesült pénzügyi és közgazdasági bizottságának holnap, pénteken délután 5 órára hirdett értekezlete közbejött akadályok miatt elmarad.

A főrendiház legközelebbi nyilvános ülését június hó 10-én délelőtt 10 órakor tartja és annak napirendjén lesznek: az 1908. évi költségvetés és a gazdasági-, igazoló- és mentelmi bizottságok jelentése. Folytatólag valószínűleg június 13-án tart nyilvános ülést a főrendiház és azon a képviselőháztól időközben beérkezett és a képviselőházban már letárgyalt törvényjavaslatokat fogják tárgyalás alá venni.

Főispánbeiktatás Horvátországban. Tegnap ment végbe Jellasics János varasdi főispán installációja. A főispánt Belosevics alispán vezette a terembe. Az ellenzék a belépő főispánt nagy lármával, abczugkiáltással fogadta s ezután Cerovac képviselő bizalmatlanságot indítványozott Rauch bán és a főispán ellen. Az irat felolvasása után az ellenzék negyvennégy tagja nagy lármával tüntetően kivonult a teremből. A főispán ezután a hivatalnoki kar előtt letette az esküt.

Az ingyenes népoktatás. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután fél öt órakor tartott ülésén foglalkozott az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről szóló törvényjavaslatl. Az ülésen Széll Kálmán elnökölt és a kormány részéről gróf Apponyi Albert miniszter és Mezőssy Béla államtitkár voltak jelen.

A javaslatot Vertán Endre, a közoktatásügyi bizottság előadója ismertetette és ajánlotta elfogadásra. Hoitsy Pál a pénzügyi bizottság nevében ajánlotta elfogadásra, mert ha az iskoláztatást kötelezőnek mondja ki az állam, akkor az államnak kell gondoskodnia annak ingyenességéről. Földes Béla és Holló Lajos felszólalása után gróf Apponyi Albert megjegyzi, hogy a javaslatban lévő számok maximális számok, úgy, hogy tandíjkárpótlás címén többé szaporodásról szó sem lehet. A javaslat benyújtásával reméli, hogy az egész művelt világ előtt emelte a nemzet tekintélyét. Szabó Kálmán takerékségre kívánja nevelni a népet. Buza Barna a tandíjmegváltási összeg maximumát 15 korona helyett 10 koronában kívánja megállapítani. Gróf Apponyi Albert fenntartani kéri a 15 koronás maximumot, mert az állam által így vállalható teher különbsége csekély. A miniszter a hatodik paragrafus-hoz azt a módosítást ajánlja, hogy felekezeti iskolák

a törvény feltételeinek be nem tartása miatt, csak az illetékes egyházi főhatóság értesítése mellett zárhatók be. A bizottság ezt és az egész javaslatot a közoktatásügyi bizottság módosításaival elfogadta. Rátkay László kéri, hogy a törvény végrehajtási rendeletét terjessze a miniszter a Ház elé. Gróf Apponyi Albert kijelenti, hogy a rendelet példányai a képviselők rendelkezésére állanak. Azt, hogy minden végrehajtási rendeletet a képviselők megkapjanak, azt a Háznak kellene elhatározni.

Sztrájk az osztrák főiskolákon.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 4.

A Wahrmond-ügy hullámai az egekig csapkodnak már. A klerikalizmus teljes leveretését, csúfos fiaskóját jelentik azok az események, amelyeket lapunk legutóbbi számában regisztráltunk s amelyek folytatólag ma bekövetkeztek. De egyszersmind a klerikalizmussal kapcsolatos osztrák kormányon is megboszulódik az ingadozó magatartás, melyet tanusított. A keresztény szociálistákra való tekintetből az osztrák kultuskormány nem merete megvédeni az innsbrucki egyetemen a tanszabadságot. A megtorlás az, hogy az egész ügy ódiuma a kormányra hárul, amely ilyenformán zsákutcába jutott, erősen megingott és most két tűz közé került. A főiskolák szabadgondolkodó, liberális ifjusága kimondta az általános sztrájkot s a rektorok minden főiskolán valósággal előmozdították az ifjuság minden törekvését. Ez nemcsak azért történt így, mert a rektorok maguk is liberális gondolkozásúak, hanem mert első-sorban vannak hivatva megvédeni az egyetemen a tanítás szabadságát.

Ugy látszik, hogy az osztrák kormánynak kényelmes most arra hivatkozni, hogy a pünkösdi szünetek miatt történik az egyetemeken az előadások felfüggesztése. Azonban ez csak jámbor önámítás. A liberális hallgatóság elhatározta, hogy a sztrájkot fentartja a pünkösdi szünetek után is, ha Wahrmond professzort nem helyezik vissza jogaiba. És minden jel arra mutat, hogy az ifjuság állni fogja elhatározását, ami végzetes következményekkel jár majd az osztrák kormányra nézve. A reakciós elemek az osztrák törvényhozási testületben követelni fogják tovább is Wahrmond eltávolítását; a diákság pedig fenn fogja tartani az általános sztrájkot. Ha ez így lesz, — amire minden kilátás meg van — akkor az osztrák kormány csakugyan nem tehet egyebet, mint azt, hogy benyújtja a lemondását.

A klerikális egyetemi hallgatók pedig az összes egyetemeken elnémultak. Lehet, talán azért, mert ugyancsak kisebbségben vannak s a liberális ifjak ezreivel szemben tehetetlenek. De lehet azért is, mert a tanszabadság megsértését ők is igen veszedelmesnek tartják s nem akarják elvállalni a felelősséget azért, ha sebeket ejtenek a tanítás szabadságán.

Az osztrák diákok sztrájkjáról a mai napon az alábbi tudósítások érkeztek:

A bécsi diákok teljesen csatlakoztak az innsbrucki, a gráci és prágai diákok sztrájkjához. A tegnapi határozatnak megfelelően ma mind a négy bécsi főiskolán az összes német liberális diákok megkezdtek az általános sztrájkot. Valamennyi főiskolában ma reggel már hét óra előtt számos liberális diák jelent meg, hogy meggyőződjenek, vajjon a klerikálisok nem terveznek-e valami meglepetést. Az egyetem auláján reggel hét óra tájban körülbelül ezer liberális diák volt együtt, valamennyi buzavirággal, vagy egyéb nemzetiségi jelvénytől a gomblyukában. Voltak köztük szlávok és olaszok is, akik a Wahrmond-dologban együtt éreznek a liberális németekkel. Nyolczadéi óra után a diákok egyes nagyobb csoportokban sorra megnézték az összes termeket, vajjon nem tartanak-e bennük fölolvasást. A tanárok a diákok kíséretében viharos tetszésnyilvánítások mellett elhagyták a termeket. Miután ily módon meggyőződtek, hogy sehol sincs előadás, a diákok újra megtöltötték az aulát, hogy az esetleg megérkező klerikálisok ellen állást foglaljanak, de az utóbbiak majdnem teljesen távol tartották magukat. Csak a katolikus teológiai kar hallgatói jelentek meg.

Reggel nyolcz órakor megjelent Ebner egyetemi rektor, akit a diákok tiszteletteljesen üdvözöltek és levették a kalapijukat, amikor a rektor beszélni

kezdett. Beszédében felszólította a diákokat, hogy se az egyetemen, se az utcán ne tüntessenek, hanem nyugodtan távozzanak. Ezután egy diák mondott beszédet, mire valamennyien nyugodtan elhagyták az egyetemet. Diákkörökben azt hiszik, hogy egyelőre a jövő hét elejéig nem lesz előadás; ha addig nem tudják az ügyet elintézni, akkor valószínűleg az összes osztrák főiskolákon időnek előtte befejezik a nyári félévet. De liberális diákkörökben kijelentik, hogy abban az esetben, ha a Wahrmond-ügyet a téli félévig nem oldják meg kielégítő módon, az összes liberális diákok a jövő egyetemi évben is sztrájkolni fognak.

A müegyetemen is már reggel hét órakor gyülekeztek a hallgatók. Többen beszédet mondtak, amelyben felszólították tanulórsaikat, hogy az általános sztrájkban kitartsanak. A beszédek viharos tetszéssel fogadták s azután a diákok nemzeti dalokat énekeltek. Az előadásokon senki sem jelent meg s ennél fogva a termekben nem volt rendzavarás. Kilenz óra után a müegyetem rektora egy diákküldöttségnek kijelentette, hogy a müegyetemen az összes előadásokat megszüntette s arra kéri a diákokat, hogy a rendet ne zavarják meg. Amikor a küldöttség a diákok zömével az előadás fölfüggesztését tudatta, valamennyien viharos tetszéskialtásba törtek ki.

A földmívelési főiskola hallgatói ma nem jelentek meg az előadáson, főiskolájukon a rendet nem zavarták meg. A főiskola tanári kara délelőtt tíz órakor elhatározta, hogy további intézkedésig megszünteti az előadásokat. A rektor ezt azonnal tudatta is a diákokkal, akik erre zajos tetszéskialtásban törtek ki.

A prágai egyetem falain ma hatalmas plakátok hirdették a sztrájkot. A plakátok ezeket a sorokat tartalmazzák:

„Az összes osztrák egyetemeken megkezdődött az általános sztrájk, legyetek szolidárisok!”

A cseh diákok, akik tegnap még távol tartották magukat a mozgalomtól, ma a sztrájkhoz csatlakoztak. A közép- és főiskolai cseh nemesi internátus hallgatói is elhatározta, hogy még ma megkezdik a sztrájkot. A cseh klerikálisok nem fejtnek ki semmiféle tevékenységet, mindössze negyvenen vannak, akiknek az ötezer liberális cseh diákkal szemben semmi szerepük sincs. A sztrájkoló cseh diákok küldöttsége ma délelőtt arról értesítette a cseh egyetem rektorát, hogy a diákok mátló fogva sztrájkolnak, a rektor erre kijelentette, hogy nem helyesli ugyan a sztrájkot, de mindaddig nem fog nehézségeket támasztani, a míg a diákok a rendet nem zavarják.

A prágai cseh egyetemen tanuló háromszáz zágrábi diák a szolidaritás kedvéért a sztrájkolókhöz csatlakozott. A cseh radikális egyetemi hallgatók szintén szolidaritást vállaltak a többi diákkal. A cseh egyetemen tanuló diákleányok már ma reggel kezdték meg a sztrájkot és egyesületüknek két tagját küldték a sztrájkbizottságba. A német egyetemen és müegyetemen a sztrájk általános. Az egyetemen, a müegyetemen és a többi főiskolán is korán reggel erős diákcsoportok jelentek meg, hogy megakadályozzák, hogy a klerikálisok esetleg a termekbe bejuthassanak. A klerikális diákok ezt egyébiránt meg sem kísérelték és valamennyi előadás elmaradt. A cseh diákok már tegnap este megalakították sztrájkoló bizottságukat és elhatározta, hogy minden kulturális kérdésben közösen fognak eljárni a német egyetemi hallgatókkal. A rendet eddig nem zavarták meg.

A prágai német müegyetemen ma nem tartottak előadásokat. A cseh müegyetemen zavartalanul folytatók az előadások. A Svaz nevű egyesület tagjai, számra mintegy 250-en, elhatározta, hogy szintén csatlakoznak a sztrájkolókhöz. A résztvevők elenyészen csekély számánál fogva azonban arra enged következtetni, hogy a cseh diákságnak csupán csekély része hajlandó egyöntetűen a németekkel eljárni.

A brünni német müegyetem tanári karának dr. Niethammer rektor elnöklésével ma délelőtt tartott gyűlésen elhatározta, hogy felirattal fordulnak a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz az a kérelemmel, hogy a sztrájkot igazságos uton, lehetőleg minél előbb szüntessék meg, mivel ennek okai nem a főiskolákon belül keresendők. A német mü-

egyetem előadásait minden körülmények között folytatni fogják és azoknak felfüggesztéséről nem fognak intézkedések történni. A tanári kar határozatait délután 5 órakor az aulában fogja a rektor a diákok tudomására hozni. A hallgatók továbbra is sztrájkolnak, különben teljes nyugalom van.

A gráci egyetemen ma csönd volt. Vellenhof tanár és birodalomgyűlési képviselő az innsbrucki eseményekről egy hírlapíró előtt a következőképpen nyilatkozott:

— Sajnálatosnak tartom azt a fordulatot, amely az utóbbi napokban a Wahrmond-ügyben beállott. A helyzetet nagyon komolynak tartom s arra vezetem vissza, hogy az innsbrucki egyetem tanári kara nem volt következetes, a helytartó pedig elhamarkodta a dolgot. A diákság ezéjái és motivumai ideálisak, tehát nem lehet tőlük a rokonszenvet megtagadni. Számíthatnak a szabadelvű német képviselők határozott támogatására.

A bécsi egyetem tanácsa ma este ülést tart, hogy állást foglaljon az innsbrucki események dolgában. Tanári körökben mondják, hogy az egyetemi tanács egy határozatban helyteleníteni fogja a tiroli helytartó elhamarkodott intézkedését, amelyvel felfüggesztette az innsbrucki egyetemen az előadásokat és az egyetem autonómiáját sértette meg. A tanári kar hangulatából ítélve, ezt a határozatot egyhangulag fogják meghozni.

A költségvetési vitának során Mazarik képviselő foglalkozott a Wahrmond-üggyel és kijelenti, hogy egyáltalán nem arról, hanem az ortodox vallás és a modern tudomány közötti ellentéték áthidalásáról van szó, arról a még Ausztriában is föltartózatlan történelmi küzdelemről, amely az állam és egyház, valamint az iskola és egyház szétválasztására kell hogy vezessen.

Hrubar sajnálja, hogy a cseh nép képviselői Wahrmondot védelmükbe veszik, akit a német szabadelvű és német nemzeti pártok elejtettek, amit meg is érdemelt.

KÜLFÖLD.

Tittoni nyilatkozatai.

— A macedón reformok. A balkán vasut. Olaszország és Törökország. —

Róma, június 4.

Az olasz Kámara mai ülésén Tittoni miniszter a külügyi kormány költségvetésének tárgyalása folyamán beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy kizárólag három kérdéssel kíván foglalkozni, amelyek leginkább foglalkoztatják a közvéleményt, nevezetesen a macedóniai reformok és a balkáni vasutak ügyével és Olaszországnak Törökországhoz való viszonyával.

Az első pontot illetőleg Tittoni arra emlékeztet, hogy már az év március 11-én tartott beszédében utalt arra, hogy a pénzügyi bizottság jogszabályainak kiterjesztése és a csendőrségi akció kifejtéséhez szükséges. Ennek megfelelőleg Olaszország mihelyt értesült az orosz kormánytól a miniszter által képviselt elvekkel teljesen egyező új javaslatáról, haladéktalanul és Ausztria-Magyarországgal együttesen teljes osztatlan beleegyezését adta azokhoz.

A balkán-vasutakat illetőleg a miniszter kifejtette, hogy eredetileg azon eszmét vetette fel, hogy ezen ügy szintén vétessék fel a reformtervezetbe, hogy megakadályoztassék az, hogy egyes hatalmak külön törekvései e kérdést illetőleg megbontsák az európai egyetértést. Isvolsky miniszter rokonszenven nyilatkozott ezen gondolatról a dumában mondott érdekes beszédében, amelyben konstatálta, hogy Oroszország és Olaszország között az európai kereteket illetőleg teljesen azonosak a nézetek. A fejlemények azonban olyanok voltak, hogy legalább ezidőszent felesleges volna a visszatérés ezen eszméhez. Az az egyes hatalmak részéről kifejezett aggodalom, hogy az egyetértés felbomlik, nem vált be. Már — ugymond Tittoni — a legutóbbi beszédemben jeleztem, hogy Ausztria-Magyarország nem emel kifogást a Duna-Adria vasut ellen. Az ez ügyben folytatott eszmecsere, amely az őszinte barátság bizonyítékát szolgáltatotta, azt bizonyította, hogy a monarchia mindinkább előzékenyebb Olaszország érdekeivel szemben. Báró Achrenthal május 13-án arról értesítette, hogy konstantinápolyi nagyköveteinek kijelentette, hogy kormánya rokonszenven látja az összes balkán-vasutakra vonatkozó terveket és ennek megfelelően nemcsak Bulgária és Görögország kérvényeit támo-

gatja, hanem Szerbiának a Medare és Stimia közötti vonal előtanulmányaira vonatkozó kérvényét is, a mely egyik része lesz a jövőbeli Duna-Adria vasutnak. A hatalmak ezen egybehangzó nyilatkozatal alapján a porta kijelentette, hogy az utóbbi vasúti vonalra vonatkozó előtanulmányokat engedélyezi.

Ami a Törökországhoz való viszonyt illeti, mindenekelőtt kijelenti a miniszter, hogy nem azt akarja ismételni, ami Tripolisra, határaitra és beltartományaira vonatkozik. Tekintettel Olaszországnak a különböző hatalmakkal fennálló egyezményeire és az ottani politikai, közgazdasági és kereskedelmi érdekeire nézve már máskor kifejtett, mert repetita non juvat. Törökországhoz való legutóbb ismét ki-tünővé vált viszonyunk ugyanilyen maradhat, hacsak a porta a maga részéről nem tesz olyant, ami e viszonyt megzavarná. Igaz barátság és őszinte érzelmeik töltönek el bennünket és valóban arra törek-szünk, hogy a törökországi baráti viszonyt erősítsük és fejlesszük.

Ő felsége I. Ferencz József császár és király jubileuma alkalmul szolgál, hogy ragaszkodásunknak adjunk kifejezést ezen fenkölt szellemű uralkodó iránt, aki nemcsak a saját népeinél, hanem az egész világon a legnagyobb tekintélynek és tiszteltetnek örvend és kinek minden fáradozása a béke ügyét szolgálja. Egészen természetes, hogy az olasz király, mint az olasz nép érzelmeinek mindenkor hű tolmácsa, csatlakozott ezen tüntetéshez és pedig éppen azon a napon, amidőn az ünneplő uralkodó Vilmos német császár és a többi német fejedelmek hódolását fogadta.

Osztrák képviselőház. A beérkezett irományok között van Romanczuk interpellációja egy rutén parasztnak egy csendőr által való megöletése ügyében. Az interpelláció felolvasása alatt a rutén és szociáldemokrata képviselők zajos közbekialtásokat hallatnak. Sommer követeli az elnöktől, járjon közbe a belügyminiszternél, hogy a parlament előtt felállított csendőrség elvezényeltessék, mert ez a haszontalan preventív intézkedés alkalmas arra, hogy a diákságot tüntetésre ingerelje. Az elnök megígéri, hogy interveniálni fog. A költségvetés folytatolagos részletes tárgyalása során felszólal Waldner képviselő, aki sajnálja, hogy a Wahrmond-kérdésből politikai hatalmi kérdés lett, kijelenti, hogy az egyetemi tanár és a bíró állását nem szabad a pártönkénynek kitenni.

Az osztrák véderőbizottság ülése. A véderőbizottság mai ülésén Georgi landwehrminiszter a véderőtörvény megváltoztatásának folytatolagos tárgyalása során foglalkozott az osztrák honvédség tartalékosainak nyújtott fegyvergyakorlat-könnyítéssel, kijelentvén, hogy a hadügyminiszternek legjobb akarata ellenére sem sikerült a fegyvergyakorlatokat a közös hadsereg tartalékosaira nézve is megkönnyíteni. A véderőbizottság elfogadta ezután Guggenbergh határozati javaslatát, mely szerint felszólítatik a kormány, hogy haladéktalanul kezdjen tárgyalásokat a magyar kormányval a véderőtörvény reformja tárgyában és tegyen az eredményről jelentést. Elfogadták továbbá Lieberman pótindítványát, mely szerint a véderőtörvény reformjánál a tárgyalások kiterjesztendők a két éves szolgálat kérdésére s a Magyarország részéről e tekintetben támasztott kívánalmakra is. Winarski javaslatának első felét, amely felszólítja a kormányt, hogy tegyen intézkedéseket a két éves szolgálat, a katonai büntetőtörvény és a katonai perrendtartás reformja és a katonai perrendtartás, valamint a legénységi zsoldok emelésének megvalósítására, a bizottság elfogadta, a másik részét azonban, melyben a kormány eddigi halogató eljárásáért rosszaságot fejezi ki, elvetették. Schumayer indítványára tárgyalás alá veszik a fegyvergyakorlatra behívott póttartalékosok kártalanítására vonatkozó javaslatot és mindjárt a részletes tárgyalásra térnek át. A vita folyamán kijelenti a kormány képviselője, hogy a Magyarországra szolgálatra bevonuló tartalékosok szintén számíthatnak kártérítésre. A legközelebbi ülés június 11-én.

A porosz képviselőválasztások. A választásoknak délig köztudomásra jutott eredménye szerint eddig megválasztottak: 109 konzervatív, 52 szabad konzervatív, 52 nemzeti liberális, 19 szabadelvű néppárti, 7 szabad egyesülsébeli, 87 centrumpartti, 12 lengyel, 3 szociáldemokrata, 2 dán és egy pártönkivüli. A konzervatívok eddig 5 mandátumot nyerne-
k és kettőt vesztenek, a szabad konzervatívok négyet nyernek és négyet vesztenek, a nemzeti liberálisok egyet nyernek, hatot vesztenek, a nemzeti liberálisok kettőt nyer, a centrum egyet nyer, kettőt veszít, a lengyelek három nyernek, egyet vesztenek, a reformpárt egyet veszít, egyet nyer.

A 2½ óráig ismeretes eredmények szerint megválasztottak tekinthető 117 konzervatív, 56 szabad konzervatív, 56 nemzeti liberális, 20 tagja a szabadelvű néppártnak, 7 tagja a szabad egyesülésnek, 93 centrumpartti, 14 lengyel, 6 szociáldemokrata, 3 pártönkivüli. Pótválasztásra van szükség 20 esetben.

Zola a Pantheonban.

— Botrányok az átszállításnál. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 4.

A párisi nép ma megcselekedte azt, amit mindenféle nép megcselekedett már. Megcsufolta azt a férfit, aki messze előtte járt, aki igazságot hirdetett és aki nem rendelte alá magát egy tömeg akaratának, hanem előre ment és követelte, hogy kövessék. A párisi nép ma megcsufolta haló porában Zola Emilt, mert egykor bátorsága volt pártjára kelni egy zsidó katonatisztnak, akit a vad tömeg lánczok közt óhajtott látni az Ördögsgigeten. Zola szembezállt a féktelen indulata által kormányzott, igazságtalan tömeggel s ezért szenvednie kell most a kivivott fényes diadal, az igazság teljes kiderülése után, mert a felséges nép nem tudja lenyelni, hogy egy kedves, kegyetlen vágya nem teljesül. Ma, amikor Dreyfus igazsága régen, a napnál fényesebben kitisztázódott és amikor Zolának az igazságért folytatott küzdelme kivívta az egész világ bámulatát és becsülését, ma a párisi nép nagy része utcaj botrányokat rendez és akad ember, aki rálő Dreyfus őrnagyra. Ennyi idő után nem tudott ráeszmélni egy borzasztó tévedésére és nem tudta lehűteni veszett vérét.

Az esetről a következőket jelentik:

Tegnap este exhumálták Zola holttestét a montmartei temetőben. Minthogy a külső tölgyfakoporsó már szétporladt, az ólomkoporsót új tölgyfakoporsóba tették, majd gyászkozsira emelték, amely este 8-kor a Pantheon felé elindult. A kocsit este 8-kor érkezett a Pantheon felé, ahol mintegy 8—10.000 főből álló tömeg tüntetett Zola ellen és mellette. Egy csapat diák tüntetést rendezett Zola holttestének a Pantheonban való elhelyezése ellen. A Pantheonba is be akartak nyomulni, miközben lármásan kiáltozták:

— Le Zolával! Éljen a király.

A rácszatnál álló rendőrök visszaszorították a diákokat. A tegnapi tüntetéseknél negyven embert letartóztattak. A tüntetők egyikénél töltött revolvert találtak. A kihallgatások során kiderült, hogy a tüntetést a Patrie Francaise monarchista egyesület szervezte.

Ma délelőtt történt meg a hamvak elhelyezése a szokásos ünnepély keretében, amelynek végén a csapatok elvonultak a koporsó előtt. Ezalatt a Pantheon környékén vad tüntetések folytak le. A tüntetők több ízben áttörték a rendőrség kordonját, rávetették magukat a virágos kocsikra és automobilonokra, amelyekről sikerült letépnök néhány koszorut és azt nagy ordítózással a tömeg közé dobták. Zola Emil özvegye a Pantheon nyitott lépcsőjén állva nézte végig a zavargást, amelynek láttára sirva fakadt.

A pokoli zsvajban egyszerre revolver dörrenése hallatszott. Valaki kétszer rálőtt Dreyfus őrnagyra, akit kezefején és a karján könnyebben megsebesített. A rendőrségnek azonnal sikerült kézrekeríteni a merénylőt, akit Gregorinak hívnak és antiszemita, naczionalista újságíró. A merénylőt a rengeteg tömeg, amely áhíthatosan, kalaplevéve köszöntötte Zola koporsóját, felháborodva fogta körül és minden bizonynyal meglincselte volna, ha a rendőrség és a muni-
cipális testőrség közbe nem lép. Így is letépték Gregori testéről a ruhát, sőt némelyek botokkal ütö-
ték. A merénylet után nagy kavargódás támadt, a naczionalisták próbálták kiszabadítani Gregorit s ebből összeütközés lett. A rendőrség nyolcvan embert letartóztatott. Időközben Pozzi szenátor, aki orvos, Dreyfust a Pantheon kerületi elüljáróságának épüle-
tébe vitte kocsin és hamarosan eltávolította karjából és kezefejéből a két golyót.

Mikor a második lövés eldőrdült, amely Dreyfus őrnagyot találta, fivére, Mathieu megfordult s meg-
ragadta Gregori karját. Kezében még füstölgött a revolver. Mathieu Dreyfus izgatottan kiáltott a me-
rénylőre:

— Golyóra volt töltve revolvere?

— Nem — felelt Gregori. — Egyszerűen tüntetés akart lenni az egész.

Ezt aztán kétszer is ismételte Gregori, de Mathieu közben észrevette, hogy fivére karján vér szivárog ki a fekete kabát alól. Torkon ragadta a merénylőt és egészen kikelve magából, így förmedt rá:

— Ön alávaló gazember, mert még annyi bátorsága sincs, hogy bevallja gyalázatosságát!

A közönség rávetette magát Gregorira s szét is tépték volna, ha Mathieu Dreyfus a saját testével nem védi. E szavakkal tartóztatta vissza a felbőszült embereket:

— Nem a mi dolgunk, hogy ítélkezzünk fölötté. Majd a törvényszék végez vele.

Az egyik golyót megtalálták a virágcserepben a tribünök alján. Átjárta Dreyfus őrnagy karját, de csontot nem sértett. Dreyfus jól érzi magát és láza nincs.

Clémenceau miniszterelnök és az összes miniszterek tudakozódtak Dreyfus őrnagy hogyléte felől. Miután az őrnagy sebét az előljáráságon bekötötték, automobilon családtagjai társaságában lakására ment.

A cettinjei bomba-pör.

— Szenzációs fordulat. —

Budapest, június 4.

A napok óta folyó bombamerénylők pörében ma váratlan fordulat állt be. Egy tanu olyan szereplőt kevert a pörbe, amely egyszerre egészen más világitásba helyezte a bombamerényletet és megtette legelső politikai szenzációnak. Ez új szereplő a csinyjairól ösmeretes György szerb trónörökös, aki a merényletnek mozgatója volt és aki ezzel a tettével politikai célok felé törekedett.

A szenzációs fordulatról a következő jelentés számol be:

Az előre várt szenzációs fordulat a cettinjei bombamerénylők pörének végtárgyalásán bekövetkezett. A teremben, amely zsufolva volt hallgatósággal, egyszerre csak a törvényszék elé állott Nastics György boszniai hírlapíró, aki régebben a bécsi egyetemen bölcsész volt és tanunak jelentkezett. Vallomása egészen új világitásba helyezte az ügyet. Elmondta, hogy a merénylők mögött György szerb trónörökös áll és a bombát a kragujeváci szerb katonai tüzérségi arzenálban készítették aktív szerb tiszték a trónörökös tudtával, sőt támogatásával.

Nastics 1906 végével Boszniából Szerbiába vándorolt ki és Belgrádban telepedett le. Bejutott a délszláv klubba s nemsokára ennek a pártnak lapjánál kapott alkalmazást, mert sikerült megnyernie a vezetők bizalmát. Megismerkedett Nenadovics Jasa kapitánnyal, Péter király meghitt emberével és Zrb főhadnagygal, az összeesküvő királygyilkosok egyikével, aki György trónörökösnek bizalmas embere. Február végével Nenadovics kapitány elmondta a tanunak, hogy György trónörökös megbízásából a kragujeváci tüzérségi arzenálban Vasics ezredesnél, az arzenál igazgatójánál bombákat rendelt meg, amelyekre nemzetiségűk van szükség. Megkérte Nasticsot, aki éppen nagyobb utra készült és Kragujevácbá is el akart látogatni, hogy menjen el az arzenálba, nézze meg a bombákat és érdeklődjék a dolog iránt. Nenadovics ajánlólevelet írt Vasics ezredeshez, az arzenál parancsnokához. Így történt, hogy Nastics Kragujevácbán látta a bombák készítését és határozottan felismerte azokat a törvényszék asztalán lévő bombákban. Az arzenál igazgatója beavatta őt a bombakészítés titkába, megtanult maga is bombákat tölteni s vallomása közben a saját igazolására kérte a törvényszék elnökét, vizsgáltsa meg a korpusz deliktiként a törvényszék asztalán lévő bombákat s a szakértők meg fogják állapítani, hogy azok a szerb hadseregben használt robbantó anyaggal, Schneiderittel vannak megtöltve. Hivatkozott Nastics egy tanura is, nevezetesen Nilos Gojokovicsra, aki annak idején a kragujeváci arzenálban a bombákat készítette, azóta pedig a danjai szandzsákságban telepedett le.

Elbeszélte azután a tanu, hogy a bombákat gondosan becsomagolták neki és ő azokat tavaly, márczius 3-án Belgrádba hozta. Ott várta őt Nenadovics kapitány két pénzügyőrrel, akik a bombákat átvették és a délszláv klubban átadták Saulics pénzügyőri felügyelőnek és Sosovicnak, hogy a legnagyobb titokban szállítsák

a török határra és a kratiznovicai blokházban őrizték további rendelkezésig. A két pénzügyőri felügyelőt Spalajkovic külügyminiszteri osztályfőnök ellátta pénzzel, sőt elutazásuk előtt abban a kitüntetésben is részesültek, hogy Péter király fogadta őket.

Erről a Sosovicról is érdekes dolgot mondott Nastics. Sosovic hajduk volt régebben, még Sándor király uralkodása alatt és ő csempészte be Szerbiába Karagyorgyevics Péter hercegnek trónkövetelő proklamációját s ezért a későbbi Péter király hálás Sosovic iránt. A blokházban őrzött bombákat később Sulavics, aki most a vádlottak között van, Montenegróba hozta. Ezek azok a bombák — mondotta emelt hangon a mai tárgyaláson Nastics — amelyek itt fekszenek az asztalon. Nenadovics kapitány magáról az összeesküvésről Nasticsal szemben titkolózott. Egy ízben azt mondta neki, hogy György trónörökös tud a dologról és ötezer frankot adott az akció elősegítésére. Időközben a „Slovenski Jug“ című lap kiméltelen cikkben támadta Nikita fejedelmet és Montenegrót. Mivel Nastics nem helyeselte ezeket a vad támadásokat, összeveszett Nenadovicsal és tavaly szeptemberben elhagyta Szerbiát. Egyelőre Zimonyban telepedett le. Ott közölte a Szerbiából kiutasított Jovicsevicsal, aki montenegrói alattvaló, az összeesküvés tervét s ez az ember fedezte fel Cettinjében a titkos aknamunkát.

Itt a törvényszék elnöke közbeszólt, hogy Nastics igazat mond, tényleg Jovicsevics fedezte fel Cettinjében a kormány előtt az összeesküvés tervét.

Nastics most felolvasta azt a levelet, amelyet a kragujeváci tüzérségi arzenál igazgatója, Vasics ezredes neki írt. Vallomását azzal végezte, hogy visszaretent a készülő merényletől s meg akarta akadályozni a belgrádi véres júniusi éjszaka megismétlődését Cettinjében. Vannak egyéb bizonyítékai is — mondotta Nastics — de azokat hazafias okokból kénytelen elhallgatni.

Ez a vallomás a zsufolt teremben érthető szenzációt keltett és a hallgatóság Nasticsot élénken élte.

A személyesen megjelent vádlottak kihallgatása különben ma bevégeződött és holnap azoknak a vádlottaknak tanuvallomását fogják felolvasni, akik külföldre menekültek és nyílt levelet intéztek a kivételes törvényszékhez. A nyílt levélben többek között ezt mondják: Mi alulírott emigránsok, akik az üldöztetés elől külföldre menekültünk hazánkból, vádolva vagyunk, hogy összeesküdtünk az uralkodó meggyilkolására és Montenegro megsemmisítésére. A kivételes bíróságnak tagjai mind olyanok, akik bennünket emigránsokat a haza ellenségeinek tartanak és el akarnak pusztítani. Érthető tehát, ha nem jelenünk meg a törvényszék előtt, de tiszta lelkiismerettel állítunk, hogy sem anarchista, sem antidinasztikus összeesküvésben részünk nem volt.

TÁVIRATOK.

Királyunk dán tábornok.

Koppenhága, június 4. I. Ferenc József királyt a dán hadsereg tábornokává nevezték ki.

Szerb választások után.

Belgrád, június 4. (Saját tudósítónktól.) Az ellenzéki pártok a vasárnapi pótválasztásokon csak néhány kerületben kandidáltak. Alexinac, Leskovác, Piroc, Rihajmez végképp elvesztett az ó-radikálisok számára s csak Vranjában és Uzsiacban van reményük győzelemre. Pasicsot az eredmény konsternálta. Az új-radikális ellenzik egy koalíciós minisztérium alakítását, amelynek élén ó-radikális állana, hajlandók azonban támogatni az összes pártokból alakítandó koalíciós minisztériumot egy ad hoc programmal, ha annak vezetője Novakovics Stojan egykori haladó-párti miniszterelnök volna. Ennek a kormánynak első feladata lenne a költségvetés és az osztrák-magyar monarchiával kötött kereskedelmi szerződés megszavaztatása, aztán feloszlatná a skopsztinát és keresztül vinné a tiszta választásokat.

A párbaj ellen.

Budapest, június 4.

Most, hogy a francia-angol barátkozás olyan nagy hullámokat vert, mind a két nemzet irói keresték-kutatták azokat az alapokat, melyeken országaik barátsága szilárdan felépülhet. Többek között Marcel Prévost azt írta, hogy nincs még két nemzet a világon, mely annyira különböznék egymástól, mint a francia és angol. Erkölcsi és világfelfogásaik minden ponton szembe találkoznak egymással. Így például egy angol el nem tudja képzelni, hogy lehetséges becsületet párbajjal megpreparálni; becsületüggyeknek fegyveres uton való elintézését hihetetlenül ostobának, barbárnak, butának gondolja. Viszont a francia nem tudja elképzelni, hogy lehetséges a becsületen ejtett sebet pénzbírsággal betapasztani. Határtalanul alacsonyok és ocsmánynak hiszi az angol eszéjárását, mikor megsértett becsületéért több ezer font kártérítést követel s amikor az angol annál intaktabbnak hirdeti becsületét, minél nagyobb kártérítést kapott.

A felfogásoknak ilyen elágazó volta, bizony gondolkodásra készíti az embert; de ha valaki e fénoménak okait akarná kikutatni, alighanem meddő munkára vállalkoznék. Egy erkölcsi felfogás kialakulásához annyi tényező járul hozzá s e tényezők gyökerei oly messze nyulnak vissza a multba, hogy azokat felszínre hozni a tudomány mostani eszközeivel még csak meg sem lehet kísérelni. Csak tudomásul vehetjük a tényeket. Valamint tudomásul vesszük azt is, hogy Magyarországon párbajoznak a legtöbbit, anélkül, hogy e valóság rugóit tisztán látnók. És hogy milyen árnyalatok vannak még a párbajozó és párbajozó ország között is, arra bizonyosság épp a mi országunk és Franciaország.

Nálunk mindenki párbajozhat, kinek egy ép nadrágja van. (Nemrég megírták az újságok, hogy egy zsentlmént maidnem a becsület mezejéről, a vívóteremből, vittek az ügyesség fogházába.) De már Franciaországban az arisztokrácián kívül legfőleg a katonatiszt, a képviselő, meg az újságíró duellál. Hogy ott kereskedő, iparos, főiskolai hallgató, magánhivatalnok, állami tisztviselő kiálljon egy szál kardra, maidnem a lehetetlenségek közé tartozik.

Azt gondoljuk, hogy mindebből azt a következtést lehet levonni, hogy a párbaj lehet internacionális betegség, de okai már semmiestre sem internacionálisak és az orvosok még kevésbé lehet az. Ezek megállapításával korántsem akarjuk sérteni a ma Budapesten összeült első nemzetközi párbajellenes kongresszust, vagy kisebbiteni e kongresszus munkásságát. A világot sem. Tisztelettel köszöntjük e díszes gyűlékezetet és csak bámalni tudjuk azt a kitaró lelkesedést, melylyel a párbait elítélő hölgyek és urak a nemes czélért küzdenek. Meggyőződésünk, hogy munkájuk nem haszontalan és előbb-utóbb sikerrel is fog járni. Hiszen kitűzött céljuk olyan, melyet mindenkinek csak helyeselhetnek. Nem akadhat épeszü ember, ki logikai következtetéssel a becsületüggyek elintézését fegyverre tudná bizni.

Persze, a valóság és az elvont logika között nagy a különbség. Voltak már elkeseredett anti-duellisták, kik becsületükért a vívóterembe rohantak. Nem kell őket azért kigunyolni; olyan ez, mint mikor az ateista apa leányának vallási nevelést ad. A helyzetek, körülmények olyanok, hogy a becsület csak fegyveres elégtétel útján javítható ki. A helyzeteket és körülményeket százados szokások, erkölcsök, törvények alakították ki; ezekkel szembe szállni nem lehet. De abban a pillanatban, mikor ezek a szokások, erkölcsök és felfogások módosulni kezdenek, a párbajkötelezettség is meglazul.

És, hogy ez a módosulási processzus folyik, azt igazolja éppen a párbajellenes kongresszus; ha ilyen kongresszus össze tud vörödni, ez annyit jelent, hogy mögötte már hatalmas közvélemény sorakozik. Csakugyan, ma már Magyarországon is vannak igen kifogástalan lovagok, kik elvből nem párbajoznak, de azért kezüket senki vissza nem löki, általános becsülés veszi őket körül. Ez kétségtelenül a párbaj diadalutjának befejezését jelenti.

A kongresszus megnyitása.

Ma délelőtt kezdte meg tanácskozásait Budapesten az első nemzetközi párbajellenes kongresszus. A főrendiház volt üléstermét majdnem teljesen megtöltötték az európai nemzeteknek a kongresszusra kiküldött tagjai. Az eddigi akciók, melyek a párbajláz megszüntetését célozták, abszolút nem vezettek eredményre. Ez a kongresszus azonban, amelyen az európai társadalom előkelőségei vesznek részt, alig hihető, hogy nyom nélkül veszzen el. Reméljük, hogy sok oly egészséges terv fog ez alkalommal szönyegre kerülni, amelyek rá fogják vezetni a társadalmat arra az útra, amely a párbajnak, ha nem is egész, de legalább is részleges megszüntetésére vezet. A kormány képviseletében Günther Antal igazságügyminiszter vesz részt, aki megleghangu beszédben üdvözölte a kongresszus külföldi vendégeit. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter pedig igen megleghangu üdvözlőlevelet küldött, amelyben betegségeire való hivatkozással, sajnálatát fejezi ki, hogy nem vehet részt a kongresszuson, amelynek működéséhez sok szerencsét kíván.

A kongresszus alkalmából a Nemzeti Múzeum bejáratát gyönyörűen feldisznították. A külföldi vendégek sorra érkeztek: Németország, Ausztria, Galiczia, Franciaország, Olaszország, Spanyolország és Belgium párbajellenes egyletei mind elküldték megbízottait a kongresszusra. A karzaton igen sok érdeklődő foglalt helyet.

Pontosan tizenegy órakor Dessewffy Arisztid francia nyelven nyitotta meg a kongresszust s megleghangu szavakkal emlékezett meg Türr tábornok emlékére, majd jelentette, hogy az első teendő a kongresszus elnökönek megválasztása s a szervezet megalakítása. A kongresszus elnökévé Dessewffy Arisztidet, alelnökévé Marquis de Crispolti, Bourg József, dr. Balog Jenő és báró Clumetzky kongresszusi tagokat, főtitkárrá Gergely Edét, titkárokká Rumi, Gino Danesi Isari, Laguna Azorini és báró Bischofshausen kongresszusi tagokat, pénztárossá pedig Koller Józsefet választották meg.

Günther Antal beszéde.

Ezután az elnök megköszönte a kitiintető megüdvöztetését, a kongresszus tagjainak szives támogatását kérte ki s jelentette, hogy a magy. kir. kormány részéről dr. Günther Antal igazságügyi miniszter kíván szólni; Günther miniszter francia nyelvű beszédében többek között ezeket mondotta:

A magyar kormány nevében és megbízásából a legmelegebben van szerencsém üdvözölni a kongresszus tagjait. Öszinte örömmel tölt el, hogy a magyar fővárosban kezdik meg munkásságukat, a nemzetközi tanácskozást, amely az emberiség erkölcsi haladásának nagy érdekeit van hivatva előmozdítani, mert lobogójára a becsület fokozottabb védelmét s az élet könnyelmű kockázatának korlátozását az állami rend oltalmát írja feljéül. E földön, amelyet ittléttükkel megtisztelnek, nem ismeretlen a párbaj ellen irányuló mozgalom. A legutolsó évtizedekben csaknem minden törvényhatóságunk óvszereket kért pusztításai ellen. Egyik hivatali elődöm, Szilágyi Dezső szintén élénken érdeklődött e kérdések iránt és másfél évtizeddel ezelőtt engem bizott meg e tárgyról törvénytervezet előkészítésével.

A párbaj ellen napjainkban vívott hatalmas harc lényegileg társadalmi alapokon mozog. Nem hallgathatom el itt a királyi fenségének, Bourbon Alfonz hercegnek e téren kivívott nagy érdemeit. A modern szociológia kutatásai s különösen a büntető jogtudomány új irányainak nyomán végzett vizsgálódások arra a megállapodásra vezettek, hogy egyes társadalmi jelenségek megszüntetésére csak előidéző tényezők elnyomásával lehet hatni. A párviadaloknak is van oka. A legfőbb ok, hogy a becsület nem részeseül kellő védelemben. Ezen ok megszüntetése többet tesz majd önmagában is a párviadal kiirtására, mint amennyit tehetne annak bármily szigorú büntetése. A fontosabb feladat itt mégis nem az államra, hanem a társadalomra vár. A párviadal kétségkívül társadalmi szokás; következésképp döntő sulya e részben csak a társadalom saját közrehatásának lehet. Megtörni az előítéleteket, terjeszteni a becsület önméltóságát s a kötelességeknek szeretetét: ez mind a társadalomnak, e kongresszusnak dicső feladata. Eltelve ezzel a reménnyel és áthatva ettől a meggyőződéstől, kívánok sikert a kongresszus tanácskozásainak.

A miniszter beszédét lelkes taps követte, melynek lecsillapultával a székesfőváros nevében Fülepp Kálmán főpolgármester néhány megleghangu, ugyancsak

francia nyelven elmondott szóval köszöntötte a kongresszusra érkezett külföldieket, mint a főváros kedves és szívesen látott vendégeit. Következett a külföldi vendégek felszólalása: báró Clumetzky az osztrák, gróf Dziedupijki a galicziaiak, gróf Piccinelli Balasio az olaszok, Laguna Azorini a spanyolok, báró Felsens a francziák és Grand alkonzul a belgák nevében üdvözölték a kongresszust és egyuttal köszönetet mondtak a kormánynak és a fővárosnak a fogadtatásért.

Ezután az elnök, mielőtt a napirend tárgyalásába fogtak volna, szót kért s Bourbon Alfonz hercegnek és hercegasszonynak tolmácsolta a kongresszus hódolatát.

Hosszantartó zajos taps fogadta az elnöki kijelentést. A kongresszus tagjai hódoló tiszteletük jeléül felálltak és folytonos brávó-kiáltásokkal ünnepelelték a hercegi párt. Bourbon Alfonz herceg válaszában köszönetet mondott az elismerő szavakért, azután lelkesen ünnepelte Magyarországot, mint ahol gyönyörűen kikelt a mag, amit ő elvetett.

Következett végül a kongresszushoz érkezett üdvözlő táviratok felolvasása. Az elnök jelentette ezután, hogy a kongresszus hódoló sürgönyt küld Ferencz József királyhoz, az olasz és spanyol királyhoz, az orosz cárhoz és a pápához, mint akik mindnyájan egy vagy más esetben állást foglaltak a párbaj előítélete ellen.

Ezzel a megnyitó ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Gróf Hadik János utazása.** Gróf Hadik János belügyi államtitkár ma délelőtt családját Velenczébe, a Lidóra kísérte, ahol nyári üdülés céljából tíz napot fog tölteni.

— **Személyi hír.** Justh Gyula, a képviselőház elnöke, ma délután Tornórára utazott, ahonnan csak a pünkösdi ünnepek után tér vissza a fővárosba.

— **Kitiintetés.** A király Holz Adolf németborsáni községi pénztárosnak és Pobozy Benő tiszolci művezetőnek a koronás ezüst érdemkeresztet, idősebb Schmidt István zolyombrezói előmunkásnak pedig az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Klotild főhercegasszony névnapja.** Alesuthi otthonában ma ülte névnapját Klotild főhercegasszony. Ez alkalomra ideérkeztek: Ferdinánd bolgár fejedelem, Coburg Fülöp herceg, a főhercegasszony fivérei, továbbá Mária főhercegnő, József főherceg, mint gyermekei, kíséretükkel. Reggel kilenc órakor hálaadó istentisztelet volt az udvari templomban, melyen részt vett a főhercegi családon kívül az uradalmi tisztség, az udvar alakalmazottai, a helyi intelligencia hölgyközönsége és az iskolás gyermekek. A főhercegasszonyt táviratilag is nagy számmal üdvözölték.

— **Az olasz király s trónörökösünk találkozására.** Bécsi illetékes körökben nagyon valószínűtlennek tartják azt a hírt, hogy Viktor Ernő király és Ferencz Ferdinánd trónörökös a német császár meghívására az elzászi nagy hadgyakorlatokon találkozni fognak.

— **A koronázás évfordulója.** A koronázás negyvenegyedik évfordulója alkalmából az idén is emlékünnepet rendeznek a főváros iskoláiban. Mivel ezuttal az évforduló pünkösdi hétfőre esik, az iskolai ünnepeket június 6-án, szombaton tartják meg.

— **Az egyetem új klinikái.** Az üllői-uti növénykertben nagy arányokban folyik a tudományegyetem új klinikáinak építése. Az óriási kertben három hatalmas klinika épül, a belgyógyászati, sebészeti és elmegyógyászati klinika. Mind a három különálló pavillon, tágas kórtermekkel és megfelelő melléképülésekkel. Az új klinikai telep építése hét millió koronába kerül. Az új klinikáknak megnyitását a jövő év őszére tervezik.

— **Magyar nemesség.** A király Puhallo Mihály nyugalmazott hadnagynak, bologi lakosnak, valamint törvényes utódainak katonai szolgálata alatt és azóta is a külügyek terén szerzett érdemei elismerésül bologi előnévvel a magyar nemességet adományozta.

— **Az Ujságírók Egyesületéből.** A Budapesti Ujságírók Egyesületének segélyalap-igazgatótanácsa ma délután dr. Bródy Lajos elnöklésével ülést tartott. Az igazgatótanács mai ülésében 1150 korona segélyt szavazott meg.

— **Rooseveltet baleset érte.** Washingtonból érkező távirati jelentés szerint, Roosevelt elnök tegnap egy sétalovaglás alkalmával, amelyet neje társaságában tett, ágaskodó lováról egy 10 láb magas lejtőn lezuhant egy patakba. Az elnök azonnal talpra ugrott és semmi baja sem történt.

— **Gróf Pálffy János végrendelete.** A nyitrai megyei Bajmócson szombat este helyezik örök nyugalomra idős gróf Pálffy János holttestét. Az elhunyt főrendiházi tag egész életében nagy jótékonyt gyakorolt. Még életében fölkereste Széll Kálmán miniszterelnököt s átadott neki egy szabályszerűen kiállított oklevelet, melyben az alsódiósi, ottóvölgyi, csesztei, pilai és dubovai 5758 katasztrális hold erdőre és 734 katasztrális hold szántóföldre terjedő pozsonymegyei uradalmát és a csesztei Vöröskövrának öt, illetve háromnyolcad részét örök tulajdonjoggal alapítványként a magyar államra ruházta, hogy e legalább is 2.743.000 korona forgalmi értékű ingatlan évi jövedelméből 700 és 1000 koronás ösztöndíjakat alkossanak a magyar középosztály magyar értelmű családjainak oly férfitagjai részére, akik közép- vagy felsőiskolát végeznek és szorgalmuknál, szegénységüknél és hazafias érzelmüknél fogva kiválóak. Az ösztöndíjak felekezeti különbség nélkül osztandók ki. Kikötötte, hogy a míg él, az uradalom hasznát magának tartja fenn, de halála után az uradalomnak minden élő és holt fölserelése is az alapítvány javára esik. Ugyanakkor azt a kívánságát fejezte ki gróf Pálffy, hogy Vöröskő vára szegény tanítóknak és tanulóknak nyári üdülőhelyül szolgáljon. Ennek a nagylelkű alapítványnak kiegészítéséről gondoskodott végrendeletében az elhunyt főúr, amikor nagy alapítványt tett „kiváló tehetségű, törekvő, született keresztény vallásu magyar ifjak részére”, akik valamely magyar főiskola eredményes elvégzése után a külföldön akarnak tovább tanulni. A végrendeletet, mint Pozsonyból jelentik, tegnap hirdette ki Purmann járásbíró. A középosztály javát szolgáló, imént említett nagy alapítványon kívül, más ilyen érdekes és értékes rendelkezések is vannak a végrendeletben, amelynek végrehajtásával dr. Somlyai Kálmán uradalmi főügyész és Koderle Emil jószágkormányzót bízták meg. A végrendeletben rengeteg értékes műfelményt hagyott az országos múzeum képtárának s a szentgyörgyi ingatlanokat a Pozsonyi Ferencz József gyermekkórház kapta 60.000 korona összeggel egyetemben.

— **Postamesterek Sztérényi József államtitkáránál.** A Postamesterek és Kiadók Országos Egyesületének küldöttsége tisztelgett ma Sztérényi József államtitkáránál Bene Róbert postafőigazgató vezetésével. A küldöttség köszönetét fejezte ki az állami segélyért, amelyben a kereskedelmi kormány az egyesületet részesítette, azután pedig a nyugdíj-egyesület számára kérte a kormány anyagi és erkölcsi támogatását. Kéri, hogy a kereskedelemügyi miniszter kötelezze a postamestereket a nyugdíjgyűltelbe való belépésre, s hogy a nyugdíjknak 50%-át államsegélyvel fedezzék. Sztérényi József államtitkár válaszában kijelentette, hogy biztosítja őket a legmesszebb menő jóindulatról. A kérésre vonatkozólag kijelenti, hogy egyiknek teljesítését részben megígérheti, de ami a kérés másik részét illeti, az sokkal nehezebb, mert ha a kormány 50%-ot a postamesterek nyugdíjalapjára lekötne, ez méltán hasonló kérelemre indíthatná a többi társadalmi elemeket, amely kéréseknek teljesítése lehetetlen volna.

— **A prágai sakkverseny.** Csütörtökön szünetnap lévén, csupán a függőjátzmákat fejezték be. Tudósítónk jelentése szerint Rubinstein nyert Leonhardt ellen, míg dr. Kvicala ellen csak remiszt ért el. Remisvel végződött az Alapin—Leonhardt játszma is. Teichmann nyert Leontjev ellen és Prokes ellen. A Janowski—Bardeleben és Schlechter—Janowski játszmák remisvel végződtek.

Eszerint a verseny állása a tizenharmadik forduló után: Schlechter 10, Duras, Vidmar 9½, Leonhardt, Rubinstein 8½, Maróczy, Janowski, Teichmann 7½, Marshall, Salve 7, Mieses 6½, Süchting, Dus-Chotimirski 6, Alapin 5½, Bardeleben, dr. Kvicala 5, Spielmann 4½, Prokes 4, Leontjev, Treybal 2½.

— **A portugál király és a magyarok.** Lisszabonban a nemzetközi táviró-értekezlet tagjai Manuel király tegnap másodszer is fogadta. Utána a delegátusok a király anyja, Mária Amália elé járultak, aki különösen a magyar küldöttekkel foglalkozott hosszabban. Kellemes visszaemlékezéssel beszélt Budapestről, ahol a milleniumi ünnepek alkalmával járt s ottidőzése ma is szívesen gondol megemlégette, hogy bátyja, Bourbon herceg, beszélt magyarul és szereti a magyarokat. Az anyakirályné, bár arczán most ott vannak a nagy tragédia nyomai, rendkívüli bájával, szép megjelenésével és szívéllyel mély benyomást keltett.

— **Francois Lajos kitüntetése.** A király Francois Lajos budapesti pezsgőgyárosnak ipari téren szerzett érdemei elismeréséül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **A csár életmódja.** Czarszkoje-Szelóban nagy dologra készülődnek. A csári család nemsokára elindul a revali kikötőbe, ahol Edvárd királyt fogadják. Ezzel egy kis változás áll be a csár életében, amely nem más, mint örökös önkéntes fogság. A csárt fogolylyá teszik azok a szigorú intézkedések, amelyeket az örökké merénylettől tartó legközelebbi környezete s főleg Dedjulin tábornok, a csár biztosságára ügyelő rendőrség feje, életbeléptettek. Hogy ezek az intézkedések milyen szigorúak, mutatja az, hogy egyedül a kis Czarszkoje-Szelót 1500 titkos rendőr, a csár czarszkoje-szelói palotáját külön 400 ember őrzi, akiknek Dedjulin tábornok a parancsnoka. Az utóbbi esztendőben a csár biztossága érdekében még jobban megszigorították az óvintézkedéseket. Szentpétervár és Czarszkoje-Szeló között már egy év óta úgy van berendezve a telefon, hogy minden beszélgetés önmagától leíródik és azonnal Dedjulin kezébe kerül. Nincs az a sürgöny, levél, vagy levelező-lap, amely először is ne az ő kezén ment volna keresztül. De azért Dedjulin helyzete nem olyan, mint elődeié, Trepov és Hesse tábornokoké volt. Ezek sétára is elkísérték a csárt, aki igen élénken és sok mindenféléről elbeszélgetett velük. Dedjulin tábornokkal azonban a csár csak az óvintézkedésekről, biztossági rendszabályokról beszél. Dedjulin hallja, mit beszél a csár és érzi, hogy itt a levegő állandóan tele van félelemmel. És még gondosabban ügyel és még jobban megszorítja a rendszabályokat. A csár pedig még jobban remeg és egyedül áll. Nikolajevics Péter és Nikolajevics Miklós nagyhercegeken kívül nincs egyetlen bizalmas embere. Eltekintve a hivatalos ceremóniáktól és fogadtatásoktól, élete egyhangú és sivár. Stolypinnal ugyan hosszasan elbeszélget, de mindig csak tartózkodva és anélkül, hogy mélyebbre belemerülne a tárgyba. Legutóbb a дума elnökét, Chomjakovot fogadta a csár s az udvari kamarilla ugyancsak megjegyezte, amiért két óra hosszáig beszélgetett vele a csár. Az udvari körök nem szívesen látják a csárnak ezt a „bizalmaskodását”. Chomjakovval szívesen, akiről azonban suttogni kezdtek, hogy ő „a jó ember”. Ezt ugyan semmi jeltől sem lehet következtetni, de érdekes bizonyítéka annak, mennyire törekszik az udvari kamarilla a csárt izolálni. A csár mostanában sokáig marad fenn éjjel és olvas. Éjjeltájban megjelenik Stolypin, hogy a csárnak jelentéseket tegyen. Érkezését egy Szentpétervárról Czarszkoje-Szelóba telefonon leadott titkos jelszó tudatja. Ezeket az éjjeli jelentéseket két év óta engedte meg a csár, amikor azt a borzalmas merényletet követték el Stolypin villája ellen. Amióta azonban a dumában a csár élete ellen tervezett állítólagos komplott tüzetesebb vizsgálat után mesének bizonyult, a csár valamivel nyugodtabb.

— **Ajándék a gyermekvédő ligának.** Zemplén vármegye főispánjának, Meczner Gyulának felkérésére gróf Andrassy Dénes június 2-án kelt ajándékozási levelében a monoki várkastélyt öt holdas kerttel s melléképületekkel, mintegy 200.000 korona értékben a hitbizományi örökösök hozzájárulásával feltételezeten az országos gyermekvédő ligának adományozta. Meczner Gyula főispán meglehangú táviratban köszönte meg a nemes főúr nagylelkű adományát. Együttal az ajándékozást a belügyminiszternek és a gyermekvédő liga igazgatójának tudomására hozta.

— **Házasság.** A Kálvin-téri református templomban ma délben fényes esküvő volt, amelyhez egy a főváros művészvilága, mint írógárdája és a társaság színe-jeve egyként nagy számmal sereglett. Pálffy Györgynek, a Nemzeti Színház derék művésznének és Vécseyné Haraszthy Herminné, a Vigszínház kiváló tagjának bájos leányát, Margitot vezette el tárhoz Vasváry Géza m. kir. mérnök a kereskedelmi minisztériumban. Az esketést Petri Elek pesti lelkész végezte, aki gyönyörű beszédet intézett a fiatal párhoz. Násznapok voltak: Márkus József főrendiházi tag és Murai Károly író. Az esküvő után az új pár a Tatrába utazott.

Dr. Kertész Gyula főgyógyelölt házasságot kötött Bürger Sárkával, dr. Bürger Adolf pestmegyei tb. főorvos leányával Kalocsán.

— **Nászajándékok.** Jevgyürük legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterében, Budapest, VII. Erzsébet-körút 29. I. em. szerezhető be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Fallièresné.** Sugdolóznak mostanában a diplomáciai körökben. Ezuttal Fallières francia köztársasági elnök feleségéről van szó. Azt kérdezik, miért nem kísérte el Fallièresné a férjét Londonba. Ezt imigyen magyarázzák: Amikor Fallières elutazott Londonból, megfogalmazta az Edvárd királyhoz intézendő szokásos búcsútáviratot, amely a következő szavakkal kezdődött: „Szükségesnek tartom még egyszer megköszönni a fogadtatást”. Egyetlen szóval sem említette azonban a táviratban a királynét. Edvárd király erre a következőket válaszolta: „A királyné és én el vagyunk ragadtatva, stb. . . .” Párisi körökben úgy fogják föl a dolgot, hogy Fallières a sürgöny szövegével akarta megboszolni azt, hogy felesége nem kapott meghívást Londonba.

— **Vizbefuult gimnáziumi tanár.** Bonyhádton Forberger László, az evangélikus gimnázium tanára, az uszói iskolában, amelyet az ő kezdeményezésére létesítettek, fürdés közben a vízbe fult. A tanár két nála lakó tanulóval ment az uszodába. A vízben hirtelen rosszul lett és alámerült. A tanulók nem tudtak uszni és így egyikük se siethetett a tanár segítségére. A szerencsétlenül járt tanár holttestét Késmárkra szállították, ahol nagy részvét mellett eltemették.

— **Szerelmi dráma.** Bebők József 28 éves czipész már hosszabb idő óta közös háztartásban élt Krakler Lujza 30 éves cseléddel. A leány a napokban különvált a czipésztől, ami a legényt annyira felbőszítette, hogy bosszúra határozta el magát. Ma reggel a Szövetség-utca 36/b számú ház kapujában megleste volt kedvesét, reárohant és előre kikészített, éles pengéjű kését kétszer a nyakába szurta. A leány eszméletlenül, vértől elborítva összeesett. Bebők el akart menekülni, azonban a járó-kelők útját állották. A szerelmes czipész most a kést a maga nyakába szurta. A mentők a két sebesültet a Rókus-kórházba vitték. A leány állapota életveszélyes.

— **Gyermekdalárda a Margitszigeten.** Most szombaton, amikor iskolásgyermekek a szegénysorsú tudósbetegeknek rendezik az utcai fölvonulót, azon a napon szintén erre az emberbaráti célra a Segítség gyermekdalárda rendkívül vonzó programmal énekelni fog a Margitsziget felső részén. A gyermekkar száz tagból áll s többek között előadják a Segítség-melodrámat Török Irma, a Nemzeti Színház művésznőjének közreműködésével. Ugy a megható szöveg, mint a bájos énekrész Zsedényi Aladár író munkája, aki egyben karmestere is a gyermekkarnak. A műsor többi számát elsőrendű magyar szerzők töltik be, Hubay, Kacsóh, Csiky János, Kern Aurél legszebb művei. Ma a szigeten próbát énekeltek a fiúk s a Bethlen, Pejacsevich grófcsaládok meghatva tapsoltak a derék énekeseknek.

— **Körséta a Dunán motorcsónakokkal.** A Duna vízi életének új képét alkalmas adni az a terv, amely szerint a Dunán harmincz-negyven löerejű motorcsónakokat állítanak különösen a külföldi közönség rendelkezésére, amelyek 25 kilométeres óránkénti sebességgel szállítanak a vízi sétát élvezőket a pesti és budai partok között. Ma volt a próbabemutatása egy ilyen motorcsónaknak, melynek gyors kanyarodását a hidakon és partokon nagy közönség nézte végig. Ma este fél nyolczkor a mentőegyesületnek mutatták be a csónakot, amelynek vezetősége az életmentés szempontjából érdeklődött ezen Budapesten még ismeretlen vízi jármű iránt, amelyet több példányban az Idegenforgalmi Vállalat szándékozik beszerezni.

— **A pinczerek mozgalma.** Körülbelül egy éve annak, hogy hosszas tárgyalás után a kávéosok és pinczerek között létrejött a béke. De nem sok öröm volt a szerződésben, mert a sztrájk azért hol az egyik, hol meg a másik kávéházban mégis csak kitört. A kávéosok megunták ezt a türethetetlen állapotot, s ezért tegnap értekezletre gyűltek össze az ipartestület helyiségében, amelyen a segítők képviselői is megjelentek. Esti tizedfél órától hajnali három óráig tartott a tanácskozás, mely eredménnyel járt, mert meghozta a békét. A megegyezés azon az alapon sikerült, hogy a kávéosok szakszervelete kötelezte magát, hogy a jövőben a kollektív szerződés valamennyi pontját minden kifogás mellőzésével megtartja és a szerződés értelmében mindennemű differenciát az ipartestületnek bejelentenek, hogy a vegyes bizottság határozata előtt sztrájk ne történik.

— **A párisi kettős gyilkosság.** Egyre szűkebbé válik az a gyűrű, amely körülkeríti az oly szörnyű módon meggyilkolt Steinheil arczképfestőt. A rendőrség, úgy látszik, nem ejti el a következőt, hogy a vértett voltaképpen értelmi szerzője Steinheinné. A sajtó is nyiltan ad kifejezést eme gyanújának. Érthetetlennek tartja például a szolgáló szerepét, aki a végzetes időt átaludta és reggel hat óráig mit sem hallott. Bajos azt elhinni, hogy a lármára, vagy legalább is a zöreire ne szeszelt volna fel. A merénylet nem játszódhatott le teljesen zajtalanul. Továbbá sajátságos, hogy a czinkosok közül négyen keresztül rontottak a helyiségen, szekrényeket dúltak össze, embereket fojtottak és kötözték meg, de mindezeknek a legcsekélyebb nyomát sem lehet a színhelyen megfigyelni. A tárgyakon sehol nincs az érintésnek még csak halovány jele sem. A támadás éjjel egy órákor kezdődhetett. A gyilkosok mikor hagytak be a lakásba? Ugy vélik, hogy este tizenegy óra tájban. De hát akkor miért nem vettek észre semmit a házbeliek, akik pedig későn tértek nyugovóra? Van még egyéb is. Első sorban az, hogy a gyilkosság felfedezésekor mintaszerű rendet tapasztaltak. A festő holtteste a kisasztal közelében hevert. A legkisebb mozdulat felborította volna az asztalkát. Steinheinné asszony nyaka körül vattát találtak. Minek kellett ez a gyilkosoknak, ha csak gyöngén erősítették az életben hagyott hölgy nyakához? A rendőrség megállapította, hogy a gyilkosok magukkal hozták a köteleket, de egyet találtak a lakásban is. Steinheinné tegnap este deliriumos volt. A lelkét félelmi állapotba kergették a gyilkosság látomásai. Mereven egy pontra néz és ezt hajtogatja:

— Gyilkosok! Ne bántsatok engem! Te iszonyatos asszony, szánj meg! A pénz az íróasztal fiókjában van. Vegyetek el mindent, csak az életemet hagyjátok meg! . . .

Polyón egy vereshalu nőnek az alakja lebeg előtte, aki a czinkosok között volt. Állandóan vele van Márta nevű leánya, aki Buisson nevű iparosnak a menyasszonya.

Párisból jelentik éjjel: A rendőrség a titokzatos gyilkosság körül új nyomra akadt. Steinheil festőről kikutatta, hogy homoszexuális hajlamában mindenféle züllött elemekkel érintkezett, akikkel egy elvetemült asszony ismertette meg. Egyszer Steinheil az utcán eszméletlenül találták és akkor huszonnégy óráig nem tért magához ájulásából. Remy szolga, a meggyilkolt festőművész inasa azt állítja, hogy ő este a ház kapuját bezárta és hajnalban, mikor a gyilkosságot észrevette, nyitva találta a kaput. Steinheinné állapotát az orvosok súlyosnak mondják. Ha tudna sírni és könnyitene vele magát, talán jobban lenne. A tragikus eset óta nem volt köny szemében.

— **Elfogott csaló bankár.** A csalás, sikkasztás és váltóhamisítással vádolt és a múlt év október havában megszökött Herzog testvérek zombori bankház czég egyik tagját, Herzog Izidort, a csendőrség a szomszédos Szontán lakó bátyjánál elfogta és a zombori ügyészségre kísérte. A Herzog testvérek ügyfeleiket félmillió koronával károsították meg. Váltókat többször leszámítottattak, betéteket elsikkasztottak és furfangos módon kieszték családjaikkal számos kis egzisztenciát tettek tönkre. Az elfogott bátyja József és sógora Goldarbeiter volt vukovári bankár, aki e csalások értelmi szerzője volt, Amerikába szökött.

— **Csaló asztaloslegény.** Heim Johanna kifőzőnőnél a Hársfa-utca 33. számú házában albérletben lakott Lefánti Ferencz asztalos. A legénynek az utolsó időben már egyáltalában nem volt munkája, de azért mégis nagy lábon élt és mindig volt pénze. Tegnap kiderült, hogy honnan szedi a pénzt. Délután sürgősen rendőrt hívtak a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Józsefvárosi fiókjába. A rendőri beavatkozásra Lefánti Ferencz adott okot, aki egy meghamisított takarékbetét könyvre ezer koronát akart kivenni. A könyv Heim Johanna nevére szült és eredetileg ezerkötőszáz korona volt benne, melyet néhány korona kivételével Lefánti már fölvevett. Most, hogy a pénz már elfogyott, az asztaloslegény nagyot gondolt. A most már csak egy-két koronáról kiállított takarékpénztári könyvet meghamisította, de igen ügyetlenül. Az ő esetlen írásával így írta be az új összeget zöld színű tintával: Tizzezer. Természetesen, nyomban észrevették a hamisítást és rendőrt hívtak, aki a kerületi kapitányságra kísérte a hamisítót, akit kihallgatása után letartóztattak.

— Halálozások. A magyar biztosítás ügyét nagy veszteség érte. Egyik oszlopos tagja, fáradhatatlan munkása dőlt ki Frigyesi Mór, az „Adria” biztosító társaság titkárnak halálával. Az elhunyt csaknem félszázadot töltött a társaság kötelékében és amikor nemrégiben teljes nyugdíjjal visszavonult, a legmelegebb ünneplésekben volt része. Frigyesi Mór a kötelességtudással párosult lelkiismeretesség mintaképe volt. Szinte példabeszédszerű volt a pontossága, melylyel hivatalos teendőit végezte. Ennél csak lellemésziládsága és szívóssága volt nagyobb. A biztosítás terén számos fontos és czélserű újítás dicséretileg ötletességét s ha mindazok követik koporsóját, akikkel úgy hivatalosan, mint magántéren érezte emberbaráti szeretetét, úgy e végtisztességadás a legmeghatóbbak egyike lenne. Frigyesi Mór 75 évet élt. Súlyos betegségének szívós természete sokáig ellenállt, míg e hó 3-án — övéinek szerető és odaadó ápolása daczára — a halál megváltotta gyötrelmeitől. Előkelő, kiterjedt rokonság gyászolja. Közűk fivére, ráczalmási Frigyesy Adolf, az „Adria” biztosító társaság köztisztviselője és vezetője és vejei dr. Höning Izsó fővárosi tekintélyes orvos és Somogyi Mihály mezőkövesdi járásbíró.

Deil Jenő, a kassai kereskedelmi és iparkamara főtitkára ma reggel 62 éves korában meghalt. Az elhunyt nagy érdemei voltak a felsőmagyarországi közgazdasági élet fellendítése terén. Deil tagja volt az országos ipartanácsnak és a tarifa-bizottságnak.

Fülep Imre mátészalkai nagykereskedő, a mátészalkai ipar- és kereskedelmi bank r.-t. ügyvezető igazgatója, a városi képviselőtestületnek évtizedek óta arctagja, június 1-én, életének 55. évében Mátészalkán elhunyt. Temetése rendkívül nagy és impozáns részvét mellett június 3-án ment végbe.

— Rablógyilkosság egy farmon. A New Jersey állambeli Freehold közelében levő egyik farmon a múlt héten iszonyatos gyilkosság történt. Megölték Shepherd B. Vilmos farmert, ennek feleségét és cselédleányát. A rendőrség éber szemmel kísérte Zasztera Ferencz tót munkásnak minden mozdulatát, aki a farmon dolgozott és aki elsőnek látta meg a gyilkosság áldozatait. Zasztera azt vallotta, hogy szombat reggel öt órakor felkelt és mint rendesen, az istállóba ment, ahol hatig foglalatokodott. Hat óra körül visszatért a farmházba, ahol gazdájának és feleségének hullájára akad. Megrémülve szaladt át a szomszédos farmra, amelynek tulajdonosával, Wall Vilmossal tért vissza a gyilkosság színhelyére. A felhármított hatóság mindjárt vérebekeket küldött ki a gyilkos után, de a gyilkosnak nyomára akadni nem bírtak. Másnap alapos gyanúok alapján a rendőrség letartóztatta Zasztera Ferenczet, aki hosszas vallatás után beismerete, hogy ő követte el a hármass gyilkosságot.

— Éhező aranytolvajok. A brádi német bányatársaság Valle Amori bányájában tegnap a bányászok négy éhségtől elgyötört férfira akadtak. A későbbben megejtett kihallgatásukkor kitént, hogy bányatolvajok voltak és a rendes munkásokkal négy nappal előbb lelopóztak a bányába, ahol aranyat ástak. A bányát azonban el nem hagyhatták, mivel az ajtót rájuk zárták. Azóta élen-szomjan kuporogtak a bányában az ott talált fél kiló arannyal együtt. A tolvajokat elfogták.

— Borzalmas testvérgyilkosság. A dalmáciai Trogirban borzalmas gyilkosság történt. Angelic Máté földbirtokos bepörölte öcsesét. Antal 54 korára, amelyet kölesönzött neki. A tárgyalás napján Angelic Máté kérte fivérét, hogy fizesse meg az özszeget és kímélje meg őt az időfecsérléstől, melylyel a törvénytörési tárgyalás járna. Angelic Antal ekkor szót nélkül agyonlőtte bátyját. A gyilkost letartóztatták, a felesége kilegész gyermekével kenyér nélkül maradt. Angelic Máté özvegyet és öt árva hagyott hátra.

— Jardin de Paris. Az Erzsébet-királyné-ut és Hermína-ut sarkán levő pompás, árnyékos mulatóhely néhány rövid nap alatt népszerűvé lett Budapesten. Esténként fényes közönség szórakozik a gyönyörű kert évszázados fá között, bent a hűvös teremben pedig Medgyaszai Vilma, Barisson Gertrud, Carl Christoff, Hans Freddy, a táncmutatványok és a többi attrakció valóságos tapsviharokat arat. A Jardin de Paris jegyei elővételben délután négy óráig kaphatók Zipsér és König-

nél (Andrássy-ut 4.), azontul a pénztárnál. Az igazgatóság a közlekedést napról-napra tökéletesebbé teszi, úgy, hogy a Jardin de Paris ebben a tekintetben is első helyen áll a nyári szórakozó-helyek között.

— Parisiana-esték a Fővárosi Orfeumban. A budapesti közönség élénk pártfogása mellett zajlott le csütörtökön, június 4-én a berlini kiváló színtársulat második előadása is. A nézőtér majdnem egészen megtelt, amihez a három rendkívül szellemes francia egyfelvonásos vonzóereje mellett az a körülmény is hozzájárult, hogy az állandóan 16 fok Reaumurre szellőztetett nézőtérén nagyon kellemes a tartózkodás. A darabok között a legjobban ismét „Az erős darab” című tetszett. E kitűnő bohózat dialógusai olyannyira szellemesek és kacagatók, hogy a közönség ki nem fogja a jókedvűből. Nagyon jó „A pénzes levélhordó” is és különösen nagy hatást kelt Österreicher Rudolf berlini írójakabaret-előadása saját műveiből. Az előadások terített asztalok mellett folynak le, az előcsarnokban hideg buffet szolgálja a közönséget. A szereplők között különös dicséretet érdemelnek: Godai Richárd, Ellen Isenta, Schmidl és Österreicher. Előre látható, hogy a parisiana-esték mindennap nagy közönséget fognak vonzani.

x Több világhosszút! Lapidáris rövidséggel fejezi ki ez a két szó mindazt, amiért küzdünk s amelynek oly nagy szerep jutott nemcsak átvett, de szó szerinti értelemben is, a fényképészek életében. Dobogó szívvel, diadalmasan kiáltja ezt a fényképész, ha látja, hogy a sötét, borus téli napok után, mint jön a fény sugaras tavasz mindjobban és jobban hosszabbítja a nappalokat. Természetesen, ha veszünk, joggalánul, mert a modern fényképészeti ipar ma annyira fejlett, hogy még a legborúsabb napon is csinálhatunk sikerült felvételeket. De gondot okoz a felvevő gépek nagy választékából kikutatni a megfelelőt s itt a jó tanács fölöttéket sokat ér. Legjobban teszi az ember, ha e téren egy kiválóan szakismert és régi hírneves speciális czégre fordul, mint amilyen például Lechner R. (Wilh Müller) fényképészeti cikkek udvari szállítója (Wien, I., Graben 30—31.), akinek az az alapelve, hogy a vevőit nemcsak szigorúan tárgyilagos és kimerítő tanácsal látja el, de a főterekvése az, hogy nemcsak a maga kiváló pontossággal elkészített, hanem idegen műhelyekben készített gépeket is a legnagyobb lelkiismeretességgel kipróbálja és megvizsgálja. Az az előny, amit ebből a vevőknek biztosít, nemcsak kézen fekvő, hanem az eredményes munkával mindenkor bizonyítható is. A Lechner-féle gépekkel eszközölt felvételek különben is évek óta ennek a czégre kiválóságát, elsőrangú üzemképességét és közkedveltségét bizonyítják.

x A Hazai Vita-forrásról legutóbb dr. Kétly Károly, egyet. tanár, udv. tanácsos, a II. belklinikai igazgatója Budapest, a következő nyilatkozatot adta: A söskuti Vita-forrás gazdagon alkáliás savanyúvízek csoportjába tartozik. Natriumhydrokarbonat, chlornatrium és kaliunhydrokarbonat tartalmánál fogva a Vichy Celestine-forrás vízéhez hasonlít. Nem csupán kellemes ídőt ital, hanem hasznosan ajánlható huzysavas diathesisnél, gyomorbélhurtnál, a huzyszervek bajainál stb. Kiváló eredményrel alkalmaztam egy a klinikán, mint magánygyógykezelésben. A forrás kezelése és a víz szállítása kifogástalan. Ezt annál szívesebben hozzuk a nagyközönség tudomására, mert közvetlen tapasztalatból is meggyőződünk már, hogy a Vita-forrás gyógyvize kitűnő minőségű és valóban érdemes nagyközönségünk hathatós támogatására.

x Aminek nem árt a kánikula. Akik esténként a Rákóczi-uton végighaladnak, csodálkozva látják, hogy az Apollo Projektograf előadásait milyen sokan látogatják. Nem is csoda, mert benn a kellemesen szellőztetett helyiségben a legjobb mozgófényképek kerülnek bemutatásra. Utólérhetetlen a műsora az Apollonak, mert az egyetlen mozgószínház, melynek műsorát magyar fölvételek gazdagítják.

x Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Zászlók, címerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x Börbajok, hajhullás és kopaszág sokszor évekig makacsul dacolnak minden orvosi kezeléssel. Dr. Höning Izsó elektroterapeutikai intézetében (Károly-körut 24.) magas feszültségű árammal (D'Arsonvalisatio), kék fényvel és Röntgen-sugarakkal lesznek ezen és hasonló természetű betegségek teljesen fájdalommentes és kényelmes módon (mert az áram a ruhán keresztül is hat) sikeresen kezelve.

x Az előkelő világ kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstaedter utóda Váci-utca 3. szám alatti czipő-áruházát; magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert czipőinek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpa vésvé vannak és így tulkövetelés nem létezik.

x Fodor-féle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme, különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Vendégszereplés a Városligeti Színkörben. Ma este az „Orpheus a pokolban” került színre a Városligeti Színkörben. Mint vendég, Sziklay Szeréna Euridikét játszotta nagy sikerrel. Sokat tapsoltak Ferenczinek is, aki Jupiter szerepében méltó partnere volt a vendégszereplő művésznök.

(*) A „Nagymama” külföldön. Subert, a prágai cseh színház igazgatója ma kötötte meg a Népszínház-Vigopera igazgatójával a szerződést a „Nagymama”-t illetően. Csiky énekes vigjátékká átdolgozott darabja, Mader zenéjével, már a jövő ősszel színrekerül Prágában, ahol nagy sikert várnak tőle.

(*) Strindberg szintézise. E napokban jelent meg nyomtatásban Strindberg „Kék könyv”-e, melynek szerző az „Életem szintézise” alcímet adta. Ez a könyv egy bölcséleti végrendelet, melynek olvasásakor fájdalmasan vesszük észre, hogy az egykor hatalmas elméjű költő súlyos beteg. Rögeszmék üldözik, tagadja a föld golyóalakját s hadat üzen minden logikának.

FŐVÁROS.

(*) A főváros Andrássynál. A főváros törvényhatósági bizottsága a legutóbbi közgyűlésén, dr. Szalay Mihály indítványára elhatározta, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminisztert a fővárosi törvénynek rendelti uton való módosítására kéri fel, különösen a virilizmus eltörlését és az inkompatibilitás szigorú körülírását sürgetve. Egyúttal elhatározta a közgyűlés, hogy a kérelmet küldöttségileg terjeszti a miniszter elé. A főváros küldöttsége ma délelőtt tisztelgett a képviselőházban gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél. A fővárosi natiozozó Fülepp Kálmán főpolgármester nyújtotta át a belügyminiszternek. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a következőképp válaszolt:

— Tisztelt küldöttség! Nagy örömmel, mondhatom, köszönettel veszem azt, hogy a főváros ezt a kérdést olyan komolyan a szíven hordja és az érdekösszeittközésének lehetőségét is ki akarja zárni, ami a főváros tekintélyét, erkölcsi súlyát mindenestre emelni fogja és különösen az a tény, hogy a főváros szakítani akar a múlttal. Nem ígérhetem meg azonban, hogy külön fogom betérésztetni az inkompatibilitásra vonatkozó javaslatot, mert úgy remélem, hogy az egész javaslatot betérészthetem, a nyári szünet előtt betérésztetni és letárgyalni a javaslatot teljes lehetetlenség volna, de az ősszel az egész javaslat jöhetek a Ház elé és hogyha esetleg olyan akadályokkal találkozunk, amelyek ezt lehetetlenné tennék, akkor novelláris intézkedésekkel fogom az ügyet rendezni.

A miniszter ezután a küldöttség tagjaival hosszasan elbeszélgetett.

(*) Református lelkész-jelölés. A VI—VII. kerületi reformátusok helyi bizottsága Lánzy Leó főrendiházi tag elnöklésével közgyűlést tartott, melynek főtárgya a VI—VII. kerületi lelkészi állásra való jelölés volt. A közgyűlésen a két kerület református híveinek vezéreimberei nagy számmal vettek részt. Lánzy Leó elnök az ülés elején a templomépítés ügyének mostani állását ismertette, amely szerint az építés megkezdésére 375.000 korona áll rendelkezésre, telket pedig a főváros adott s így a tervek beszerzése után az építést azonnal meg lehet kezdeni. Az építő-bizottság elnöki tisztét Ligárt János egyháztanácsos általános helyesléssel fogadott felszólalására maga Lánzy Leó vállalta el. A lelkészi állást azonban még a templomépítés megkezdése előtt akarják betölteni. Egy szavazat kivételével, az összes jelenlevő egyháztagok Kovács Emil helyettes lelkész meghívása mellett foglaltak állást. Kimondták azt is, hogy a többi lelkészi kör helyi bizottságait felkéri, hogy az egyháztanácsban a kerület óhaját támogassák.

Amerikai jéggel hűtött étterem

Aczél Gambrinus Nagyvendéglője

Szalmaözvegyeknek !!

Ebéd Table d'Hote 2 korona, egész nyáron nyitva.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A központi járásbíróseg felépítése. Abból az alkalomból, hogy Günther Antal igazságügyminiszter a központi járásbíróseg felépítését a legközelebbi jövő sürgős igazságügyi teendői közé sorozta és a kérdés megoldását az idei őszre, legkésőbb pedig jövő tavaszra határozottan megígérte, az ügyvédi párt megbízásából dr. Blauner Mór az ügyvédi kamara június 14-iki közgyűlése elé indítványt nyújtott be, mely, tekintetbe véve az 1903. márczius hóban kelt igazságügyminiszteri leiratot, utasítani akarja a közgyűlést, hogy a felépítésre az V. kerülethez tartozó Markó-, Szemere-, Honvéd- és Szalay-utczák által határolt telektömböt jelentse ki egyedül alkalmas helynek. Mert egy másik, 1906. évi igazságügyminiszteri leirat a Királyi Pál-utczai zálogház helyét jelölte ki. Különbö is mind öhajtiák az ügyvédek, hogy a központi járásbíróseg épülete a többi (törvényszék, Kuria, igazságügyminisztérium) épületek közelében, tehát az V. kerületben legyen.

§ Lázadó község. 1905. évi augusztus 15-én Nagybodogasszony napján, a késő esti órákban félrevert harangok zugása riasztotta fel a gyöngyös-patai palócznépet. A báró Vay Dénesnek gazdasági lakására szállott fel a vörös kakas. Az uradalom már évek óta bérlő kezén van, akinek Horváth György nevű ispánját vaskeze miatt gyűlöli a földmivelő nép. Mivel pedig az uradalmi épület abban az esztendőben már harmadszor égett, a nép vasvillákkal, fűtykósokkal rohanta meg. Horváthot az ágyából riasztották fel s Karolin nevű hajadon leánya, aki először vette észre a tüzet, az ablakon kiabált ki segítségért, de egy részeg paraszt, névszerint Bognár Ferencz, a vasvillával feléje vágott s ha idején el nem kapja a fejét, a halálát. A nagyobbára ittas tömeg erre behatolt a lakásba s szobáról-szobára kergette a megrémült Horváth-családot, amikor megjelent a csendőrmester. Az egy szál csendőr látára a tömeg meghökken, de amikor az a közeli pajtában a családot biztonságba helyezte, összetörte a butorokat, felverte a kamarát és pincézt s két hordót csapra ütve, áldomásíváshoz fogott. Vederszámba hordották szájjal a bort, elvittek minden elemelhetőt, sódort, füstölt-hust, tojást, honyhaedényeket. Egy csoportnak azonban eszébe jutott a rettegett ispán. Felkeresték rejtékelyén s Horváth György az ablakon kiugorva, egész éjszakát a kukoriczsban töltötte. Másnap erős csendőrcsapat szállotta meg a lázadó községet s a főkolompókat vasra verve, Egerbe szállította. Az egri királyi törvényszék magánosok elleni erőszak büntette, valamint lopás és orgazdaság miatt harminczöt vádlottra mondotta ki a büntést s Bognár Ferenczét, Bognár Alajost egy évi börtönre, Rostás Pált két évi börtönre, a többi vádlottat két hónaptól nyolcz hónapig tartó fogházra ítélte. A tábla harmadik büntetőtanácsa ma Balogh György főügyész helyettes vádbeszéde után Rostás büntetését jóváhagyta, Bognár Ferenczét pedig egy félévvel emelte fel s a többi vádlott büntetését csekély módosítással helybenhagyta.

§ A csernovai zendülés. A véres csernovai eset után 1907. október 29-én „Kik a gyilkosok” czim alatt hosszabb cikk jelent meg a „Népszava” hasábjain. A cikk oly modorban írta le a csernovai esetet, hogy a kir. ügyészség igazgatás vétsége czimén vádat emelt a cikk bejelentett szerzője, Hegedűs István tizenkilenc éves czipészegéd ellen, akit a budapesti esküdtbíróseg el is ítél két hónapi államfogházra. A Kuria ma a semmisségi panaszok elutasításával helybenhagyta az esküdtbíróseg ítéletét.

§ Bünpör egy operáció miatt. A büntető törvényszék dr. Makucz bíró elnöksége alatt ma folytatta annak a bünpörnek tárgyalását, amelyet dr. Manninger Vilmos az új Szent László-kórház műtő-főorvosa indított hamis vád büntette czimén Váradi Lipót mozdonyvezető felesége szül. Strauser Róza ellen. A mai tárgyaláson a perbeszédekre került a sor. Dr. Hodász Alajos kir. ügyész vádbeszédeben hamis vád büntette czimén kérte a vádlottó elítélését, mert meggyőződése, hogy Váradiné tudatosan és rosszhiszeműleg emelte vádját dr. Manninger Vilmos ellen. Dr. Tarián Mihály védő csodálkozásának adott kifejezést, hogy az ügyész a lefolytatott tárgyalás adatai daczára is fenntartja a vádat. Kérte védenze felmentését. A bíróseg Váradi Lipótné a hamis vád büntettének vádjá helyett csupán a hatóság előtti rágalmozás vétségében mondotta ki bűnösnek s ezért az enyhítő 92. §. alkalmazásával 50 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész az eltérő minősítés és a 92. §. alkalmazása, a védő és a vádlottó a bűnösség kimondása miatt jelentettek be felebbezést.

Nyílt-tér

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Frigyessi Mór

az Adrial biztosító társulat nyugalmazott titkára, tevékeny életének 75-ik évében, folyó évi június hó 3-án délután 7 órakor hosszas szenvedés után elhunyt.

A drága halottó kihült tetemét folyó év június hó 5-én pénteken délután fél 3 órakor a gyászházból (Károly-körút 24) helyezik örök nyugalomra az új izr. sírkertbe.

Budapest, 1908 június hó 4-én.
Legyen áldott emléke!
Emlékét kegyelete! Örizzük!

Özv. Spitz Frigyesné szül. Frigyessi Helén. Somogyi Mihályné szül. Frigyessi Eugénia. Dr. Hönig Izsoné szül. Frigyessi Henriette leánya. Somogyi Mihály, Dr. Hönig Izso vejel. Özv. Frigyessi Edmundné szül. Márz Leopoldine meny. rászalmási Frigyessi Adolf, Frigyessi Lajos. Özv. Braun Józsefné szül. Frigyessi Józsefné meny. rászalmási Frigyessi Adolfné szül. Pavia Giulia. Özv. Steinschneider Jenőné szül. Deutsch Teréz sógor. Spitz Ottó, Somogyi Károly, Odón, Mihály és Hönig Alice unokák. Koszorúk mellőzését kőrjúk.

SPORT.

Bécsi versenyek.

Nyolczadik nap.

A bécsi lóversenyek nyolczadik napja mindjárt az első futamnál meglepetéssel kezdődött, mert a sok reás Hírnök II-öt az idén még nem futott Buffalo verte meg. Az Egyedy-lovat Schersin lovagolta és öt lónál tizennégyszeres pénzt fizetett. A nap főszámai szintén nagy meglepetéssel végződtek. Az Államdíjat a nagy favorit Orphelin előtt Lángoló nyerte meg küzdelem után. A Katonatiszti akadályversenyben pedig az erősen fogadott Tiny-Tim-et elkéseregett küzdelem után Freia verte meg. Ebben a futamban nyolcz induló közül négy felbukott, de nagyobb szerencsétlenség nem történt.

Részletes eredmény a következő:

I. Simmeringi-díj. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Egyedi L. pm Buffalo 52 kg. (Shersin), 2. gr. Esterházy B. pm Hírnök II. 52 kg. (Pratt), 3. Mr. Adrien sm Floridsdorf 56 kg. (Sente). Futottak még: Trombitás (Pusztér), Match me (Mach). Könnyen egy hosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. — Tot.: 10 : 136, 20 : 48, 23.

II. Eladó-handicap. Díj 3000 Korona. Táv 1300 méter. 1. Szemere M. 36 sk Remény 45 kg. (Janek F.), 2. Zombory R. 36 pm Magas 53½ (Heidt), 3. báró Springer G. 36 pk Petronella 56 kg. (Carslake). Futottak még: Witness (Walkington), Sixty (Juhász), Fanfaron (Miles), Ronulla (Cockeram), Dongal (Vivian), Rodostó (Pretzner), Boeskoros (Gutmann), Sor (Peschka), Fredegonde (Gulyás). Biztosan ötnegyed hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 141, 20 : 69, 65, 46.

III. Államdíj. Díj 5000 korona. Táv 2400 méter. 1. Szemere M. 46 pm Lángoló 56 kg. (Sente), 2. Zombory R. 56 sm Orphelin 53½ kg. (Aylin), 3. gróf Henckel A. 46 sm Come in time 56 kg. (Blades). Futottak még: Galantuomo (Birkenruth), Kara Mustafa (Krouzil). Biztosan egy hosszal nyerve, két és fél hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 72, 20 : 41, 27.

IV. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Gróf Trautmansdorff L. pk Nemesis 53½ kg. (Krouzil), 2. Capt George pm Kahlenberg 55 kg. (Aylin), 3. Geist G. pm Bácsi 55 kg. (Ulrichshoffer). Futottak még: Floridor (Dyk) Palatinszki (Juhász), Lotusz (Pis). Könnyen fél hosszal nyerve, két hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 32, 20 : 31, 28.

V. Hadsereg akadályverseny. Díj 4000 korona. Táv 4000 méter. 1. Koller Ö. száz. 46 pk Freia 67½ kg. (Wodianer), 2. Markovits I. fhdngy 46 sher Tiny Tim 72½ kg. (Pálffy), 3. Barton G. hdngy 66 sher Mondsee 69½ kg. (Tulajdonos). Futottak még: Mystery (Bregant), Edómér (Goldschmidt), Béhus (Koller), Mönch (Morvay), Taral (Podmaniczky), Bóra (Reimer), Mardonius (Bogyay). Küzdelem után rövid fejhosszal nyerve, 3 hosszal harmadik. — Tot.: 10:20, 20:55, 41, 113.

VI. Nyeretlen kétévesek eladóversenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Mr. Redgrev ik Ruzany

47 kg. (Smutny), 2. Vonwüller A. sm Mirabeau 55 kg (Krouzil), 3. báró Springer G. sm Himpellér 55 kg (Carslake). Futottak még: Georgine (Izményi), Sheridan (Birkenruth), Mispel (Jurnik), Räthsel (Pis). Biztosan 1½ hosszal nyerve, 3 hosszal harmadik. — Tot.: 10:89, 20:30, 24, 26.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Petánovits J. 36 pk Arvalány 59 kg. (Vivian), 2. Szemere M. 36 pm Sasaki 55½ kg. (Sente), 3. báró Herzog M. 36 pk Lolo 51½ kg. (Walkington). Futottak még: Ravissant (Aylin), Marie Louise (Pis), Migonne (Seiler). Könnyen 1½ hosszal nyerve, 4 hosszal harmadik. — Tot.: 10:47, 20:45, 37

Budapesti ügetőversenyek.

Hatodik nap.

Az ügetőversenyek tegnapi napja is épp olyan érdektelenül folyt le, mint az eddigiek. A favoritok közül csak Soci tudott a Tulipán-versenyben bevergődni, de csak azért, mert Liselotte a cél előtt felvágott. A Budapesti-díjat szép küzdelem után Lengyeltóti nyerte meg Daisy ellen.

Részletes eredmény a következő:

I. Körúti díj. Díj 2600 korona. 1. Pusztaberényi ménes Lion Turner (Capovilla), 2. Pompás (Capellari), 3. Siess P (Ederer). Futottak még: Elemér, Cyclonea. — Tot.: 10:69, 20:31, 27.

II. Warren-verseny. Díj 2500 korona. 1. Báró Sennye G. Dongó B (Brown), 2. Erzsike (Switzer), 3. Erin (Keefe). Futottak még: Flower. — Tot.: 10:37, 20:31, 27.

III. Budapesti díj. Díj 5000 korona. 1. Pusztaberényi ménes Lengyeltóti (Capovilla), 2. Daisy (Keefe), 3. Konrás S (Ederer). — Tot.: 10:24.

IV. Aréna-verseny. Díj 2000 korona. 1. Muslay Gy. Bankó (Capellari), 2. Kitty (Capovilla), 3. Diogenes (Ederer). Futottak még: Ékes, Bisztra, Bariton, Hero. — Tot.: 10:54, 20:39, 38, 39.

V. O-Bébai díj. Díj 1700 korona. 1. Kamendini ménes Easter child (Baumgartner), 2. Esperanza (Keefe), 3. Sir Potential (Capovilla). Futottak még: Wollig, First Class. Flower. — Tot.: 10:80, 20:32, 42, 27.

VI. Tulipánverseny. Díj 4000 korona. 1. Mr. Ralph Soci (Brown), 2. Hemp hurd (Armstrong), 3. Bluff (Keefe). Futottak még Liselotte. — Tot. 10:22, 20:35, 50.

VII. Kettesfogatu urkocsiverseny. Díj 2600 korona. 1. Ruziczka F. Dobogó-Bors (Sennye G.), 2. Mr. Black Monte Carlo—Csángó (Ipsilanti), 3. Vezér—Mazos (Kreipl). Futottak még: Zaza—Zawieja, Erlausthal—Czimer O., Attila—Fényes. — Tot.: 10:31, 20:39, 75.

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos termés-becslés.

A földmivélsügyi miniszter jelentése.

Budapest, június 4.

A földmivélsügyi miniszter ma tette közzé az idei első hivatalos termésbecslések eredményeit. Ezek szerint mintegy hat millió métermázsával lesz több az idei buzatermés, mint a mult évben. Igaz ugyan, hogy az aratásig még bekövetkezheto kedvezőbb időjárás ezt az eredményt lényegesen megváltoztathatja, annál inkább, mert az idő alatt, míg a több mint kétezer jelentés anyagát a minisztériumban feldolgozták, az ország sok vidékén nagyobb esőzések is voltak. A mai gabonatözséden nagy meütközéssel tárgyalták, hogy a minisztérium jelentését egyesek már délelőtt ismerték, holott a jelentést a minisztérium csak délután három órakor adta ki. Erről lapunk más helyen emlékeztünk meg. A miniszter jelentését az alábbiakban közöljük:

Május hó második felében a hosszas szárazság, szeles idő és nagy meleg után, az ország egy jó részére kiterjedő többnyire zivataros eső, mely helyenkint ugyan kisebb jégesővel is járt, kedvezőleg hatott a mezőgazdaságra. Ahol eléggé bő eső volt, ott javult is a helyzet, mindazonáltal a növények jóformán országszerte az esőnek ma is nagy hiányát érzik, amit fokoz még a hirtelen beállott nagy meleg, melynek káros következményei már is mutatkoznak ugy az őszieken, mint különösen a tavaszjakon.

Természetesen legkárosabb hatása mutatkozik abnormális szárazságnak és melegnek leginkább azokon a területezeseken, ahol vagy igen kevés csapadék volt, vagy pedig ahol egyáltalán eső nem is volt.

Igy tehát a mezőgazdasági állapot ma sem kedvező és egész határozottsággal lehet állítani, hogy országos eső hiányában nagyon sok vidék termés-kilátása, így különösen az Alföld nagy részén kritikusnak jelezhető.

Sürgösen esőre van szüksége a növényzetnek, mert a ma még helyenkint jó és átlag eléggé tűrhető őszi és részben a tavasziak is — az utóbbiak sok helyen jobban, mint az ősziak — már stagnálnak és közelfekvő a veszély, hogy a kalászkok fejlődése (nevezetesen a buza és árpáé) a remélnél jóval kedvezőtlenebb lesz.

A buza és rozs kalásza eléggé szép nagy, a rozs kifogástalanul virágzott is, a buza azonban a hőség miatt egyes helyeken, amint ezt a tudósítók közül sokan jelentették, már hibázódik és így aggodalmak vannak aziránt, hogy igen sok kalász meddőn is marad.

Félős az különösen azoknál a vetéseknél, amelyek különben is alacsonyok, vékony száluak, illetve soványak és megfelelően nem is bokrosodtak, vagyis nagy átlagban a késői vetéseknél, amelyek kalászosodása sem volt megfelelő, illetve nagy átlagban egyenlőtlen lett.

A tavasziak visszamaradása — bár az árpa már kalászáat hánycsa, néha alacsonyabb a normálisnál — újabbán szintén aggodalomra ad okot. A tavaszi árpa meglehetősen szépen nőtt, de éppen csak ott, ahol az eső még elég jókor jött, ugyanez konstátálható a zabvetésnél.

Legkielégítőbbek a gabonavetések a nyugatra eső hegyi vidékeken és a kis Alföldön, különösen ez utóbbi helyen igen szépen helyrejöttek, leggyengébbek azonban a nagy Alföldön és itt is leginkább a Tisza mentén, továbbá a Maros és Körös medenczéjében, végül a Duna-Tisza közének nagy részében, vagyis azokban a részeken, ahol a gabonatermelés ma is főproduktuma a gazdaságoknak.

Ismételjük, hogy az alább közzétett és számokban kifejezett termésátlagok, amelyek a nagy tömegben beérkezett termésátlagok főeredményei, a hozzájuk fűzött reményeknek megfelelőek, nagyon jó időre és különösen bő esőre van szükség, különben a remények nemcsak hogy meg nem valósulhatnak, hanem még további visszaesésre is számíthatunk.

Az őszi árpa is kalászhba jutott, ez még eléggé jól tartja magát, de mint minden szalmás gabona, ez is nagyon rászorult a jó időre.

Az őszi repezét már aratják különböző eredményvel; minőségileg és mennyiségileg is különbözőek mutatkoznak.

Ugy mint a gabonaféléken, a kapás növényeken is meglátszik az eső állandó hiánya; igaz, hogy némely helyütt igen szépen keltek, jól is haladtak, sőt néhol kifogástalanul is állanak, de különösen a sík vidékeken sürgösen esőre van szükségük, hogy a tűrhetlen meleg káros hatása nyomokat ne hagyjon maga után.

A palánták, kerti vetemények, hüvelyesek, zöldségfélék csak öntözéssel tarthatók fenn, így is azonban már valószínű, hogy a termés a múlt évinél jelentősen kedvezőtlenebb lesz.

A mesterséges takarmányfélék első kaszálása nagy átlagban közepes eredménnyel végződött; a minőség kitűnő, a réti fü kevésbé elégitette ki már a gazdákat, bár a domb és hegyi részeken eléggé jó volt a termés, ebben, illetve a kisebb termésben ismét leginkább az Alföld gazdái rövidültek a nedvesség, illetve az eső hiánya miatt.

Egyedül a szőlő az, amely csaknem országsszerte jó reményekre jogosít, holott a gyümölcsfélék, amely oly gazdagon virágzott, a tömörked mennyiségben mutatkozó hernyók és cserebogarak kártételei miatt egyes vidékeken, ahol pusztításukra nem sok gondot fordítottak, rossz termést ígér.

Meg kell még emlékezni a május hó második felében előfordult jégesőről is, mely Pest, Nógrád, Békés, Bihar, Szepes, Máramaros, Torontál, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Zemplén, Heves, Hont és Háromszék vármegyében néhol érzékeny kárt is okozott. Kődöt jelentettek: Baranya, Veszprém, Bács-Bodrog és Zemplén vármegyékben.

Rozsda és fűszög is mutatkozott a gabonaféléken, de csak kisebb területeken.

Férgek és rovarok (ezeknek kedvez az időjárás) néhol elég sok kárt okoznak úgy a szalmás őszi és tavasziakban, mint különösen a kapásokban.

Közel két és fél ezer jelentés beszámolt arról, hogy a bevetett terület mennyiben változott. Az eredmény az, hogy az ősziak területe néhány százalékkal csökkent, a tavasziak területe pedig körülbelül ugyanannyival emelkedett.

Az eredmények szerint: a buza területe 6.109.600 kat. hold, a rozs területe 1.929.118 kat. hold, az árpa területe 1.898.805 kat. hold, a zab területe 1.862.846 kat. hold, a tengeri területe 4.174.686 kat. hold, ezen terület után a június hó elsejére vonatkozó termésbecslések szerint remélhető, ha az időjárás mihamar megjavul, országos esőt kapunk:

Kat. holdanként átlagosan remélhető termés: buza 6.24 q., rozs 6.26, árpa 6.76, zab 6.13 q. a bevetett és learatásra váró összes terület után pedig buza 37.53 millió q., rozs 12.7, árpa 12.83, zab 11.43 millió q.

A múlt évben termett 32.50 millió q buza, 10.60 millió q rozs, 13.73 millió q árpa és 11.54 millió q zab.

Országos összesítés:

Vidék	Bevetett terület	1908. jun 1-én várható		1907. évi termés mmázsa
		átlag. termés kat. hold-kint métermázsa	összes termés	
Buza.				
I. Duna balp.	397.585	6.82	2.711.000	2.812.087
II. Duna jobb.	1.021.423	6.95	7.100.700	7.645.018
III. Duna-Tisza köze	1.316.990	6.15	8.102.500	7.429.016
IV. Tisza jobb.	431.312	6.18	2.668.800	2.170.769
V. Tisza balp.	979.988	6.02	5.908.700	4.661.759
VI. Tisza-Maros szöge	1.448.691	5.96	8.637.900	5.083.324
VII. Királyhágón tuli várm.	620.755	5.94	3.683.800	2.993.937
Főösszeg:	6.216.744	6.24	38.813.400	32.796.910
<small>A múlt évben uralkodott száraz őszi időjárás következtében, továbbá a kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében esőhiány miatt is csökkent a terület, összesen mintegy 394 százezerrel</small>				
Junius hó 1-én várh. mintegy	6.010.600	6.24	37.527.000	—
Rozs.				
I. Duna balp.	270.917	6.58	1.782.400	1.575.899
II. Duna jobb.	555.345	6.60	3.666.500	3.457.081
III. Duna-Tisza köze	413.022	5.79	2.391.300	2.340.222
IV. Tisza jobb.	198.506	6.02	1.195.600	681.187
V. Tisza balp.	348.210	6.12	2.131.100	1.799.567
VI. Tisza-Maros szöge	51.773	6.37	336.400	240.459
VII. Királyhágón tuli várm.	145.344	6.30	917.300	598.785
Főösszeg:	1.984.118	6.26	12.420.600	10.693.200
<small>A múlt évben uralkodott száraz őszi időjárás, továbbá a kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében esőhiány miatt is csökkent a terület, összesen mintegy 280 százezerrel</small>				
Junius hó 1-én várh. mintegy	1.929.118	6.26	12.076.300	—
Árpa.				
I. Duna balp.	484.660	7.11	3.447.400	3.858.266
II. Duna jobb.	447.370	6.73	3.009.400	3.171.909
III. Duna-Tisza köze	323.420	7.04	2.276.700	2.246.200
IV. Tisza jobb.	230.906	5.91	1.365.900	1.476.119
V. Tisza balp.	171.031	6.75	1.156.100	1.280.386
VI. Tisza-Maros szöge	96.941	6.54	633.800	763.324
VII. Királyhágón tuli várm.	90.957	6.40	582.000	937.356
Főösszeg:	1.845.265	6.76	12.471.300	13.733.560
Junius hó 1-én várh. mintegy	1.898.805	6.76	12.833.600	—
Zab.				
I. Duna balp.	214.357	5.55	1.189.900	1.128.893
II. Duna jobb.	323.126	6.49	2.095.600	2.118.807
III. Duna-Tisza köze	338.531	6.97	2.361.200	2.040.173
IV. Tisza jobb.	265.523	5.55	1.473.700	1.302.943
V. Tisza balp.	214.572	6.08	1.304.900	1.170.984
VI. Tisza-Maros szöge	182.553	6.16	1.124.000	1.179.314
VII. Királyhágón tuli várm.	274.756	5.70	1.576.800	2.056.014
Főösszeg:	1.814.418	6.13	11.226.100	11.537.188
Junius hó 1-én várh. mintegy	1.862.846	6.13	11.423.000	—

Junius hó 1-én várh. mintegy 6,010.600 6,24 37,527.000 —

Rozs.

I. Duna balp.	270.917	6.58	1.782.400	1.575.899
II. Duna jobb.	555.345	6.60	3.666.500	3.457.081
III. Duna-Tisza köze	413.022	5.79	2.391.300	2.340.222
IV. Tisza jobb.	198.506	6.02	1.195.600	681.187
V. Tisza balp.	348.210	6.12	2.131.100	1.799.567
VI. Tisza-Maros szöge	51.773	6.37	336.400	240.459
VII. Királyhágón tuli várm.	145.344	6.30	917.300	598.785
Főösszeg:	1.984.118	6.26	12.420.600	10.693.200

A múlt évben uralkodott száraz őszi időjárás, továbbá a kedvezőtlen tavaszi időjárás következtében esőhiány miatt is csökkent a terület, összesen mintegy 280 százezerrel

Junius hó 1-én várh. mintegy 1,929.118 6,26 12,076.300 —

Árpa.

I. Duna balp.	484.660	7.11	3.447.400	3.858.266
II. Duna jobb.	447.370	6.73	3.009.400	3.171.909
III. Duna-Tisza köze	323.420	7.04	2.276.700	2.246.200
IV. Tisza jobb.	230.906	5.91	1.365.900	1.476.119
V. Tisza balp.	171.031	6.75	1.156.100	1.280.386
VI. Tisza-Maros szöge	96.941	6.54	633.800	763.324
VII. Királyhágón tuli várm.	90.957	6.40	582.000	937.356
Főösszeg:	1.845.265	6.76	12.471.300	13.733.560

Junius hó 1-én várh. mintegy 1,898.805 6,76 12,833.600 —

Zab.

I. Duna balp.	214.357	5.55	1.189.900	1.128.893
II. Duna jobb.	323.126	6.49	2.095.600	2.118.807
III. Duna-Tisza köze	338.531	6.97	2.361.200	2.040.173
IV. Tisza jobb.	265.523	5.55	1.473.700	1.302.943
V. Tisza balp.	214.572	6.08	1.304.900	1.170.984
VI. Tisza-Maros szöge	182.553	6.16	1.124.000	1.179.314
VII. Királyhágón tuli várm.	274.756	5.70	1.576.800	2.056.014
Főösszeg:	1.814.418	6.13	11.226.100	11.537.188

Junius hó 1-én várh. mintegy 1,862.846 6,13 11,423.000 —

Viszaélések a földmívelésügyi minisztérium jelentésével.

Nagy és általános megbotránkozást szült ma a gabonatorzsdén, hogy a minisztérium ma délután kiadott termésbecslését egyesek már délelőtt 10 órakor ismerték. Majdnem egész nyíltsággal beszélték, hogy délután nagy meglepetés

lesz, amennyiben a tegnapi, különben szakavatott és mérvadó helyről közzétett magánbecsléssel szemben a minisztérium az idei buzatermést csak 37½ millió métermázsa fogja becsülni. Feltűnt különösen, hogy egy cég tömeges vételt eszközölt októberi buzában és hogy e vételek ama külön információra voltak visszavezethetők, mely a minisztériumból kiszivárgott. A kereskedői világ ezidáig hozzá volt szokva, hogy a gabonaárak alakulására e nagy fontossággal bíró hivatalos jelentések a megjelenésig hivatalos titkot képeztek és most megütközéssel látja, hogy egyesek jogosulatlan előnyökhöz jutnak itt is. Az esetet óriási izgalommal tárgyalták a tőzsdén és általános volt a kívánság, hogy a földmívelésügyi miniszter szigorú vizsgálattal tegye lehetővé azt, hogy egyes cégek a többiek rovására a hivatalos adatokhoz korábban jussanak. Mert ha a mai eset szokássá lesz, akkor illuzióriúsá válik minden üzletkötés.

Az O. M. G. E. választmányi ülése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ma délután választmányi gyűlést tartott, amelyen nagy vita volt a tőzsdereformról s az O. M. G. E. ismét megsürgette különösen a fedezetlen határidőüzlet eltörlését. Tárgyalták a romániai állatforgalom, a jelzáloghitel szervezése stb. ügyét és számos napi gazdasági kérdést.

Az új koronajáradék. Mint már előre jeleztük, dr. Wekerle Sándor miniszterelnök ma folytatta a kedden félbenmaradt tárgyalásokat Kornfeld Zsigmondal, az új magyar koronajáradék ügyében.

A megbeszélések, amelyekben a pénzügyminisztérium hitelosztályának főnöke, Papp Elek miniszteri tanácsos is részt vett, még ma végleges megállapodásokra nem vezettek, azonban az érdekeltek egész bizonyossá veszik, hogy holnap a tárgyalásokat formálisan is befejezik. A pénzügyminiszternek az a szándéka, hogy 150 millió korona névértékű koronajáradékot bocsát most ki, amelyből a Magyar Általános Hitelbank által képviselt Rothschild-csoport 127½ milliót vesz át, míg 22½ millió a pénzügyminiszter főhatalmába alá tartozó különböző alapok birtokába kerül. Ugy tudjuk, hogy a kibocsátási árfolyamra nézve még nincs végleges döntés; különben sem igazta az egész a tőzsdét, mert hiszen az új állampapírok nem kerülnek a piacra. Egyébként úgy értesülünk, hogy a kibocsátási árfolyam — hír szerint — 91.70 korona lesz. A legutóbbi kölcsönfelvétel négy évvel ezelőtt történt. Akkor a kibocsátási árfolyam 96.10 korona volt s a 4 százalékos Magyar koronajáradékot 98.15 koronával jegyezték.

Változások a szövetkezeteknél. A Kereskedők és Iparosok Hitelszövetkezetének igazgatóságából töröltetett Kőváry Armin, bejegyeztetett Wilczek Gusztáv. — A Magyar Óvadék- és Leszámitoló Bank m. sz. igazgatóságából kilépett Dobrovitzky Ágoston.

A német bankkamatláb leszállítása. Berlinből jelentik, hogy a német birodalmi bank tanácsa mai ülésén elhatározta a bankkamatlábának és a lombardkamatlábának egy fél százalékkal való leszállítását.

A német birodalmi bank kamatlába ezen leszállítással január elseje óta 7½ százalékról teljes három százalékkal lett olcsóbb. Tavaly ilyenkor még 5½ százalék volt a kamatláb s a nyár folyamán nem is jutott leszállításra. Amennyiben a német példát London is követi, remélni lehet, hogy az Osztrák-Magyar Bank is megmozdul.

Új takarékpénztár Nyír-Madán. Madai Népbank részvénytársaság cég alatt Nyír-Madán 200.000 korona alaptőkével új pénzintézet alakult.

Új automobilgyár r.-t. Magyar Benzin-automobilgyár részvénytársaság czim alatt egy millió korona alaptőkével, amely 5000 darab 200 koronás bemutatóra szóló részvényből áll, új vállalat alakult. Igazgatósága: Dr. Delmár Tivadar és Hammersfahr Frigyes.

A jég- és viszontbiztosító új igazgatói. A Magyar Jég- és Viszontbiztosító R.-T. legutóbbi közgyűlésén Kronberger Lipótot és Hegedüs Lorántot

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Maszalátára valódi Áldás gyomorbafojdosóknak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az orrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

beválasztotta az igazgatóságba. Leipzig Vilmos igazgatósági tag lemondott. E változásokat már a cégbiróságánál is bejegyezték.

Az OMKE igazgatósági ülése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés igazgatósága szerdán ülést tartott Sándor Pál országgyűlési képviselő elnöklésével, amelyen állást foglalt az OMKE, a Vacuum Oil Co. kereskedelmet rontó törekvései ellen, tárgyalták az ipartörvény revízióját, a vasúti üzletszabályzat reformját, a drágaság ügyét, a börtörvényt, majd a Magyar Gabonkereskedők Szövetségének évi jelentését, a váltótvás reformját, az adóreformot és számos folyó ügyet.

A Jelzálog-Hitelbank betéti üzlete. A Magyar Jelzálog-Hitelbank a betéti üzlet vitelet megkezdette és takarékbetéteket betéti könyvecskére vagy folyószámlára a legelőzékenyebb feltételek mellett elfogad úgy főpénztáránál Budapesten, mint kolozsvári képviselőségénél.

A rózsahegy-korintyczai h. é. vasut megnyitása. A rózsahegy-korintyczai helyi érdekű vasutat — mint Rózsahegy-ről jelentik — a Marzso Károly miniszteri főfelügyelő vezetése alatt kiszállt bizottság, a vasut üzemeltetésbe vevő kassa-oderbergi vasut vezetői felület kezelésbe vevő kassa-oderbergi város notabilitásainak és az érdekeltségnek jelenlétében e hó 4-én műtanrendőrileg megvizsgálta és mintán ezen hegyi jellegű, nehéz terepviszonyok lefűtésével épült vasutat teljesen üzemképes állapotban, kifogástalanul, szolidan megépítve találta, a közforgalomnak ünnepélyesen átadta. A rózsahegy-korintyczai h. é. vasut Felső-Magyarország legjelentékenyebb gyártelepeivel sűrűn megrakott helyiségein megy át s az ország két legjelentékenyebb papirgyárát, a földmívelésügyi kincstár igen jelentékeny fűrésztelepeit, Fehérváron a cellulose-gyárat és több nagyobb kincstári birtokot van hivatala a közvetlen vasúti összeköttetés előnyeiben és áldásos kihatásában részesíteni. A rendkívüli gyógyhatásáról országszerte előnyösen ismert Korintycza-fürdő pedig soha nem remélt fellendüléshez fog általa jutni. Ezen közel 20 év óta vadud vasut első sorban Paló s Ármín budapesti építési vállalkozó cég kitaró munkásságának és áldozatkészségének köszöni létrejöttét, aki ezen vasutat mint fővállalkozó finanszírozta és kiépítette.

Bécsi társaságok budapesti fiókja. Az „Unio“ cs. kir. szab. vas- és bádogyár társaság bécsi cég — melynek 5,625.000 korona az alaptőkéje — Budapesten fiókot létesített, s azt be is jegyeztette. — Ugyancsak fiókot állított fel (V., Sas-utca 6. szám alatt) a bécsi Westinghouse fémvonal izzólámpa-gyár társaság, amelynek egy millió korona az alaptőkéje.

A szeszkontingens. Hírül adtuk tegnap, hogy a mezőgazdasági szesztermelők érdekeik védelmére memorandumot nyújtottak át a kormánynak, természetesen az ipari szesztermelők a saját érdekeik sérelmét látják az agrár-mozgalomban s most főlshóznak ellene. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének szeszipari szakosztályától ebben az ügyben ma hosszabb nyilatkozatot kaptunk, amelyből kiviláglik, hogy az ipari szeszgyárosok körében azok a hírek, amelyek a szeszadó-reform tárgyában benyújtott javaslatról kiszivárogtak, megdöbbenést keltek. Az ipari szeszgyárak a nagy agitáció folytán el voltak ugyan készülve üzemiek korlátozására, de hogy e korlátozás oly mértékű legyen, mely immár egyenesen létezésüket veszélyezteti, ezt nem várhatták. Mint hírlik, az ipariak kontingense, mely husz év előtt 544 ezer hektoliter volt és jelenleg 276 ezer hektoliter teszen, öt év alatt 156 ezer hektoliterre fog csökkenteni, s így az ipariak kezén egykori kontingens-birtokuknak alig 20 százaléka marad. Ez az ipari szeszgyáraknak halálos ítélete. Egy másik intézkedése a javaslatnak, melyet az ipari szeszgyárak legnagyobb méltatlanságnak éreznek: a kártérítés kérdése. Az ipari szeszgyárak nem adják fel a reményt, hogy még az utolsó pillanatban is, ha a megváltásra kerül a sor, a kormány engedni fog és olyan megváltási árat állapít meg, mely az ipariakat legalább részben kártalanítja az elvont kontingens mennyiségeikért.

A Nagybossányi Búrgyár R.-T. június hó 19-én tartja III-ik rendes közgyűlését, melyen Budischowsky Ernőt igazgatósági taggá választják meg. A társaság mult évi mérlege 7863.51 korona veszteséget tüntet föl. A társaság 1904-ben alakult a Schmidt Adolf és Társa cégből 1,000.000 korona alaptőkével s 1906-ban 84.839 korona nyereséget mutatott ki.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos

A Magyar Ujságladó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAND

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése. 1908. június 4-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap délután az ország keleti felén, meg az északi részekén volt kisebb-nagyobb zivataros eső s itt-ott viharos szél is keletkezett. A csapadék mennyisége számos helyen meghaladta a 10 mm.-t, sőt Nagyváradon 32- és Boffalun 36 mm.-nyi eső esett Tátrafüredről, meg Székelyudvarhelyről jégesőt jelentettek.

Prognózis a következő 24 órára:

Meleg idő várható elvéve zivataros esőkkel.

Table with columns: Allomás, Legnagyobb 700 +, A hőmérséklet Celsius azaránt, Szélirány és ereje, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

VIZÁLLAS.

Table with columns: m óter, m óter, Jun. 4. Jun. 5., Jun. 4. Jun. 5.

DR. HÖNIG IZSÓ Elektroterapeutikai és Röntgen-Intézete.

Budapest, IV. Károly-körut 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-39.

- Gyógytényezők: Elektromágneses gyógyítás, Röntgen sugarakkal való kezelés, Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio), Kék fényvel való kezelés, Villamos hőfürdők (Elektrotherm), Villamos fényfürdők, Villamos masszázs (Vibratio), Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés, Villamos vízfürdők, Szénsavas fürdők, Főbb javallatok: Általános idegesség (neurasthenia, hystéria), Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Ma jelent meg a földmívelésügyi minisztérium számszerinti termésbecslése, melyet más helyen közlünk. A hivatalos jelentés nagy csalódást okozott a gabonátőzsdén, mert ily alacsony becslésre nem számítottak és a különben is jól informált tőzsde határozottan kedvezőbbnek tartja a gazdasági helyzetet, mint azt a hivatalos jelentésben feltárva találjuk. A határidőpiacon mindazonáltal az irány lényegesen megszilárdult, ami főleg a tartós szárazságnak tudható be. Októberi buza 18 fillérrel, októberi zab 20 fillérrel, októberi rozs 12 fillérrel, júliusi tengeri 5 fillérrel emelkedett. A készárupiacon az árak nem változtak, ártartó irányzatban elkel 9000 mázsa buza. Egyéb gabonaművekben kevés forgalom volt.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 77 kg. 23.50 korona, 100 mm. 77 kg. 23.40 korona, 400 mm. 77 kg. 23.25 korona, 900 mm. 77 kg. 23.40 korona, 700 mm. 75.5 kg. 23.25 korona, 500 mm. 76 kg. 23.35 korona, 1550 mm. 75.2 kg. 23.20 korona, 1000 mm. 75 kg. 23.15 korona, 350 mm. 72 kg. 22 korona. Pestvidéki: 100 mm. 77 kg. 23.50 korona, 1000 mm. 77 kg. 23.20 korona, 100 mm. 75 kg. 23 korona. Kalocsai: 2070 mm. 77 kg. 23.35 korona. Árpa: 250 mm. 14 korona, kpí. kocsi. Zab: 100 mm. 15.20 korona, 100 mm. 15.15 korona, 200 mm. 15 korona kpí., 100 mm. 14.75 korona kpí.

A határidőpiacon kötöttet:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint): Buza 1908. októberre 10.23, 10.39, 10.32. Rozs 1908. októberre 8.88, 8.87, 8.91, 8.87, 8.95, 8.92. Zab 1908. októberre 7.26, 7.45, 7.38. Tengeri 1908. júliusra 6.63, 6.67, 6.65, 6.62.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

októberi buza 10.32-10.33 októberi rozs 8.91-8.92 októberi zab 7.37-7.38 júliusi tengeri 6.62-6.63

Délutáni forgalom.

Délután a hivatalos jelentés kifüggesztése után az összes terminusok néhány fillérrel emelkedtek.

4 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre 10.38-10.39 Rozs októberre 8.91-8.95 Zab októberre 7.38-7.39 Tengeri júliusra 6.65-6.66 Tengeri 1909 májusra 6.18-6.39

Budapesti gabonaforgalom.

1908. június 2-től június 3-ig.

Erkezett: Elszállított:

Table with columns: Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa

Értéktőzsde.

A német bankkamatláb leszállításának a tőzsdére nem volt semmiféle hatása. A forgalom szűk határok közt mozgott, az irányzat tartott volt, úgy, hogy hitel és államvasuti részvények körülbelül a tegnapi árfolyamon maradtak. Bankrészvények azonban kissé emelkedtek. Az előtőzsde nyugodtan zárult. A déli tőzsdén szintén kedvetlen volt a hangulat, csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, mi mellett az árfolyamok változatlanok maradtak. Az Osztrák hitel 631 koronán indult, egynegyed korona keretén belül ingadozott és déli zárlatkor 630.75 koronát jegyzett. A Magyar hitel 748 koronán indult, 747.50-re gyengült és újra 748-ig javult. Az Államvasut 690.50 koronás árfolyamon volt forgalomban. Kötöttet továbbá: Jelzálog 435.50-43 koronán, Rimamurányi 558, Déli vasut 131.50, Magyar koronajáradék 93.45-93.47 1/2 koronán. Egyéb helyi értékekben nem volt forgalom.

Előtőzsde.

Köftettek: Osztrák hitelrészvény 631.—630.75. Magyar hitelrészvény 748.—747.25. Osztrák-magyar államvasut 690.50. Jelzálogbank 435.50—436.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde tartózkodó. Köftett: Osztrák hitelrészvény 631.—. Magyar hitelrészvény 747.50—748.50. Rimamurányi vasmű 557.50—558.75. Jelzálogbank 435.50—436.25. Magyar koronajáradék 93.40—93.47/2. Hazai bank 277.—. Első magyar iparbank 369.—.

Utőtőzsde.

Köftett: Magyar hitelrészvény 747.50. Osztrák hitel 630.25. Rimamurányi vasmű 588.—. Államvasut 689.25. Déli vasut 132.—131.50. Végül maradt: Déli vasut 131.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, június 4. (Saját tudósítónk jelentése.) Jegyzetfett buza: tiszavidéki 12.15—12.60 korona, mosoni 11.70—12.10 korona, tótfelvidéki 11.60—12.15 kor., délvidéki 11.60—12.—korona, marchfeldi 11.50—11.85.

Uj-rozs: tótfelvidéki 10.60—10.85 korona, csepeli 10.55—10.75 kor., pestmezei 10.60—10.85, déli vasut 10.55—10.75 korona, különféle magyar 10.50—10.75 kor., osztrák 10.45—10.60 korona.

Arpa: morvaországi 7.—7.50 kor., marchfeldi — kor., bécsvidéki 7.40—7.70 kor., tótfelvidéki 6.50—7.75 kor., csepeli — kor., győri 7.10—7.70 kor., déli vasuti — kor., tiszavidéki — korona.

Magyar tengeri: régi 7.—7.20, új — korona, cinquantin 8.05—8.60, új — korona.

Magyar zab: selejtes — kor., közepes 7.60—7.90 korona, elsőrendű 7.90—8.15 kor., válogatott 8.15—8.50 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, június 4. A vasárak újabb hanyatlása a német vaspiacon alpesi bányarészvényekben nagyobb eladásokat idézett elő. A forgalom szűk határok közt mozgott, de tekintettel a várt német kamat-

lábleszállításra és a magyar bankbizottságban elhangzott nyilatkozatokra, melyek szerint az önálló jegybankot nem lehet felállítani, az irányzat tartott volt és hitel és államvasuti részvények körülbelül a tegnapi árfolyamon maradtak. Bankrészvények emelkedtek. Az előtőzsde nyugodtan zárult. A déli tőzsde nyugodtan, kevéssé változott árfolyamokkal indult. A német birodalmi bank időközben bekövetkezett kamatláb-leszállítása hatástalan maradt.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitel. 630.75. Magyar hitel. 747.—. Länderbank 440.—. Államvasut 690.—. Elbavölgyi vasut —. Déli vasut 132.75 —. Alpési bányarészvény 657.75. Rimamurányi 558.—. Májusi járadék 97.40. Magyar koronajár. 93.35. Orosz érték —. Török sorsjegy 188.—. Német márká 117.60.

1 óraker jegyeztek:

Osztrák hitel 630.75, Magyar hitel 747.—. Länderbank 440.50, Unio-bank 540.—, Államvasut 690.—, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 131.75, Gőzhajó —, Alpési bányarészvény 658.50, Májusi járadék 97.40, Magyar koronajáradék 93.35, Török sorsjegy 188.—, Német márká 117.60, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 558.—, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpai petroleum —.

Bécs, június 4. (Osztrák értékek zárlata.)

4.2 százalékos papírjárdék 97.40, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.40, 1860-as sorsjegy 150.— Osztrák hitelsorsjegy 462.— Angol osztrák bankrészvény 296.50, Bécsi Bankverein 521.50 Osztrák-magyar bank 1736.— Déli vasut 130.— Dunagőzhajózási társ. 1017.— Dohány rész. 415.50 Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.60 Osztr. Lloyd 416.— 4.2 száz. ezüstj. ár 97.30—99.15, Osztr. koronajáradék 97.40, 1864-es sorsjegy 260.25, Osztrák hitelintézeti részvény 630.50, Union-Bank 540.—, Osztrák Länderbank 440.25, Osztrák-magyar államvasut 689.25, Elbavölgyi vasut 443.—, Alpési részvény 657.75, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.72, Lipótkohó 437.—, Törökorsjegy 187.50. Kedvtelen.

Bécs, június 4. (Magyar értékek zárlata.)

4 százalékos arany-járdék 111.55. Tiszai és szeg.

kölcs. sorsjegy 143.50, Magyar hitelbank részvény 747.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény 474.—, Rimamurányi 556.60, Magyar cukoripar 1800.—, Adria hajózási részvénytársaság 407.—, Magyar koronajáradék 93.60, 4 százalékos magyar földterhm. kötv. 93.60, Magyar nyer.-k. sorsjegy 186.50, Kassa-Oderbergi vasut részvény 362.50, Magyar jelzálogbank 436.—, Magyar keresk. bank —.—.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, június 4. (Tőzsdejelentés.) A tegnapi newyorki tőzsde gyenge zárlatának hatása alatt, valamint az amerikai és egyéb vaspiaconk árcsökkenésére a mai tőzsde alapirányzata gyenge volt, ugyanakkor, hogy az összes értékek lefelé irányuló törekvést mutattak. Az árfolyam csökkenése azonban igen vontatott üzlet mellett általánosságban lényegtelen volt. A német birodalmi bank kamatlábának leszállítása egyedül a járadékpiac javára szolgált, amely elég jól tartotta magát. Vasutak közül meridional és osztrák-magyar államvasutak szintén javultak, ellenben déli vasut-részvényekben élénk kínálat volt. Zárlat felé londoni jegyzések némi javulást idéztek elő. A készpénzpiac ipari értékeinek irányzata szilárdnak volt mondható. Magánleszámitolási kamatláb 3 1/2%, napi pénz 4—3 1/2%.

Zárlatok jegyezték:

4.2 százalékos papírjárdék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 98.99, osztrák hitelrészvény —.—, Déli vasut 25.80, orosz bankjegyek 214.05, 4 százalékos új orosz kölcsön 78.30, Disconto Commandit 173.50, Dinamit-truszt 163.70, Harpeni 195.20, Unifikált török járadék 96.10, 4.2 százalékos ezüst-járdék —.—, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93.60, Magyar koronajáradék 93.30, Osztrák-magyar államvasut 147.80, Bécsi váltóár 84.95, Olasz járadék —.—, All. villamosági Edison 214.90, Gelsenkircheni 186.40, Laurakohó 210.—. Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) június 4.

4.2 százalékos papírjárdék 99.10, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 99.—, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93.75, Osztrák hitelintézeti részvény 197.60, Osztrák-magyar államvasut 147.70, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltóár

Table with columns: Buza, Kilós, 100 kilogramm ára, 100 kilogramm ára. Rows include tiszavidéki, pestvidéki, bányási, bécsi, etc.

Table with columns: Egyéb gabonaneműk, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce. Rows include elsőrendű, közepes, etc.

Table with columns: Burgonya, Dunántúli, Felsőmagyarországi, Erdélyi, Bányási, Pesti.

Table with columns: Különböző termények, Faj, disznózsír, szalonna, szilva, etc.

Allamadésság közkölcsonók

Table listing various government bonds and their values.

Záloglevélk. Elsőbbségek.

Table listing mortgage bonds and their values.

Takarékpénztárak.

Table listing savings banks and their values.

Bankok részvényei.

Table listing bank shares and their values.

Biztosító társaságok.

Table listing insurance companies and their values.

Gőzmalomok.

Table listing steam mills and their values.

Ujlaki téglák és mészégető

Table listing various commodities like bricks, lime, etc.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets and their values.

Pénzmemek és váltók.

Table listing exchange rates and other financial data.

203.83, Bécsi Bankverein 131.30, Villamos részvény... 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.40, 4*2 százalékos ezüstjárdék 99.15, Osztrák koronajárdék 97.25, Magyar koronajárdék 93.30, Osztrák-magyar bank 125.20, Déli vasut részvény 25.75, Elbevölgvi vasut... Bécsi váltóár 849.83, Párisi váltóár 811.66, Union bankrészvény 135.50, Alpesi bányarészvény... Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) június 4. 4*2 százalékos ezüstjárdék 98.80, 1860. sorsjegy 153... Déli vasut 25.70, 4 százalékos aranyjárdék 98.70, Osztrák hitelrészvény 197.75, Osztrák-magyar államvasut 147.75, Olasz járdék 104.15, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 94... Nyugodt.

London, június 4. Angol consol... Páris, június 4. (Zárlat) 3 százalékos Francia járdék 95.60, Osztr. aranyjárdék... Magyar aranyjárdék 95.85, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1890. évről 505... 4 százalékos Olasz járdék... Déli vasut elsőbbségi kötv. 308... 5 százalékos marokkói járdék 519... 4 százalékos Román kölcsön 96.25, 4 százalékos Kons. amort. román járdék 91... 4 százalékos Amort. román járdék 1905... 5 százalékos Orosz járdék 1906. 98.70, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 510... 4 száz. Szerb járdék 1907. 450... 4 százalékos spanyol járdék 96.55, 4 százalékos unifikált török jár. 96.60, Török sorsjegy 181.25, Török dohányrészvény 446... Osztrák földhitelintézet 181.25, Osztr. Länderbank 468... Magyar jelzálogbank 1115... Banque de Paris 1442, Banque Ottomane 725... Osztr. magyar államvasut 747... Déli vasut 137... Meridional vasut 698, Keleti vasutak... Waggon Lits... Hartmann gépgyár 532... Rio Tinto 16.16, Sucrerie d'Egypte... Tula 234... Thomson Houston... Urikányi kőszén 156, Chartered 23.25, De Beers 293... East Rand 102... Jagersfontein 92... Transvaal Consols... Transvaal Land Company 57.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.56, Váltó német piacokra (rövid) 123.18, Váltó Bécsre (rövid) 104.62, Váltó Belgiumra (rövid) 1/4, Olasz aranyváltó (rövid) pari, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.20, Magánkamatláb 2. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, június 4. (Braun József és fia jelentése az "Egyetértés" részére.) Felhajtott: 2760 darab Vágómarha és pedig 1751 darab magyar és tarka ökör, 610 darab magyar és tarka tehén, darab bosnyák ökör, darab bosnyák tehén, 59 darab magyar és tarka bika, darab bosnyák bika, darab magyar bivaly és darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként élősulyban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 68.- 76.- koronáig, kivételesen... 80.- koronáig, középminőségű 60.-66.- koronáig, silány minőségű 54.-58.- K.-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőségű 74-84 koronáig, kivételesen 88 K, középminőségű 66-72 koronáig, silány 52.-64.- koronáig. Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 60.-66.- kor.-ig, középminőségű... kor.-ig, silány 52.-64.- koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 46.-64.- koronáig, kivételesen... koronáig, közép minőségű... koronáig, silányabb minőségű... koronáig. Tarka tehén legjobb minőségű 48.-72.- koronáig, kivételesen... koronáig, közép minőségű... koronáig, silányabb minőségű... koronáig. Bika legjobb minőségű 60.-70.- koronáig, kivételesen 76.- koronáig, közép minőségű... koronáig, silányabb minőség 50.-58.- koronáig. Bivaly legjobb minőségű 32.-50.- koronáig, kivételesen 56.- koronáig, közép minőségű... koronáig, silányabb minőségű... koronáig. Kicsontozni való marha 40.-46.- koronáig. Boszniai ökör legjobb minőségű... koronáig, közép minőségű... koronáig, silányabb minőségű... koronáig. Növendékmарha 48.-64.- koronáig. Mind 100 kilónként élősulyban.

A felhajtás mintegy 900 darabbal nagyobb volt a múlt hetinél, habár több idegen vevő is jelent meg a vásáron, az irányzat mégis lanyha

volt s az árak általánosságban 2 K-val, jobb minőségek árai 3 K-val mm.-ként hanyatlottak. Néhány száz darab eladatlanul maradt.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, június 4. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 1952 darab élő borjút. Fizettek: elsőrendű élő borjúkért 80-86 fillért, kivételesen 98-96 fill., középminőségű élő borjúkért 68-78 fillért, silány és rugott borjúkért 54-66 fillért kilogrammonként (levonás nélkül). A nagy felhajtás folytán az irányzat lanyha volt, az árak 3 fillérrel kg.-ként csökkentek. Néhány száz darab eladatlan maradt.

Heti lóvásár.

Budapest, június 5. (Hiv. tud.) A Tattersallban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 291 darab I., 301 darab II. oszt. Összesen 520 darab lovat. Elkelt 205 darab ló. A székesfőváros megveit 43 darab vágólovat 105-240 korona között váltakozó áron.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, június 4-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) fillér Közép (páronként 300-400 kilogramm terjedő sulyban) fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 130-132 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 132-134 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr.-ig) 136-140 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) fillérig, közép (páronként 240 kilogramm sulyban) fillérig.

Sertésleltár: 1908. évi június 2. napján volt készlet 38476 drb., 1908. június hó 3-án felhajtott 75 darab, 1908. június 3-án elszállított 296 darab, 1908 június 4. napjára maradt készletben 38255 drb. A hizott sertésleltár irányzata: változatlan nyugodt.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, június 4. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 291 darab sertés, 55 darab süldő, darab malacz. Pótfelhajtás drb sertés, drb süldő malacz. Mai napi felhajtás 1734 darab sertés, 58 darab süldő, 3 darab malacz, összesen 2090 darab sertés, 113 darab süldő, 3 darab malacz. Eladott 1379 darab sertés, 92 darab süldő, 3 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 711 drb sertés, 21 darab süldő, drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül éltsulyban 104-108 fillér, éltsulylevonással fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig 96-102 fillér, éltsulylevonással fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül 108 fillérig, éltsulylevonással 130-138 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig fillér, éltsulylevonással 130-140 fillérig, könnyű 220 kg.-ig fillér, éltsulylevonással 134-140 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül, könnyű 140-300 kgr.-ig fillérig, éltsulylevonással fillérig. Belföld süldő fillér, horvát süldő fillér Malacz fillérig. (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, éltsulyban értendőek.) A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Kivonat a hivatalos lapból.

- Június 4. -

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztérium személyzeti létszámába dr. Kovarcsi Schlick István ügyvédjelöltet és dr. Ladányi Dező budapesti lakost fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Stander Anna okleveles kisdédvőnőt a herencei állami kisdédvődázhoz kisdédvőnővé, Trecska Margit okleveles tanítónőt a verébői állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; az igazságügyminiszter Nviry Béla újvidéki törvényszéki joggyakornokot a bácsalmási járásbírószághoz, Géczy János miskolci törvényszéki joggyakornokot a mis-

kolci, dr. Farkas Zoltán budapesti büntetőjárásbírószéki joggyakornokot az aradi törvényszékhez és dr. Fischer Andor löcsei törvényszéki joggyakornokot a késmárki járásbírószághoz jegyzőkké, Varga Árpád székesudvarhelyi törvényszéki irodatisztát a hosszúaszi járásbírószághoz telegkönyvvezetővé, Ujházy Gyula munkácsi járásbírószéki díjnokot az alsó-bercezei járásbírószághoz végrehajtóvá; a debreczeni ítélőtábla elnöke Pichovszky József rahói járásbírószéki díjtalan joggyakornokot segélydíjas joggyakornokká, Járos Béla ügyvédjelölt, máramaros-egyetemes lakost a debreczeni ítélőtábla kerületébe segélydíjas joggyakornokká; a marosvásárhelyi ítélőtábla elnöke Lengyel István végzett joghallgatót a marosvásárhelyi ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a temesvári ítélőtábla elnöke Orbán Rezső fehértemplomi törvényszéki díjtalan joggyakornokot a temesvári ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká; a szolnoki pénzügyigazgatóság Szily József nagyköllői díjtalan adóhivatali gyakornokot a mezőtúri adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Bartha József budapesti VIII. ker. állami főgimnáziumi rendes tanárt a budapesti II. ker. kir. kath. főgimnáziumhoz, 1908. évi szeptember 1-től számítandó hatályval, Bartháné Niepel Zelma verbőczyi állami elemi iskolai tanítónőt a nagyveszverési állami elemi iskolához; az igazságügyminiszter Debreczy Géza aradi törvényszéki jegyzőt a nagyváradai törvényszékhez helyezte át.

Névmagyarisítások. A belügyminiszter kiskoru Hampamer Lajos bajai lakos „Bérczi“-re és Lusztig Miksa tornaljai lakos család névének „Lukács“-ra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A lugosi járásbírószágnál jegyzői és a magyarországi járásbírószágnál végrehajtói állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: CAJOR MATYÁS

Magyar királyi államvasutak. 106211/9/8 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Lipótvár állomáson létesítendő új felvétel építlet munkáinak végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egységárijegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapestben, a magyar királyi államvasutak igazgatóságának magas építmenyi ügyosztályában (VI. Teréz-körút 56. sz. III. em. 14. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1908. évi július 7-én déli 12 óráig az építési és pályafentartási főosztály titkárnál nyújthatók be alólrott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapestben, VI. kerület Teréz-körút 56 szám II. emelet) Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő feirattal nyújthatók be: „Ajánlat a lipótvári állomáson létesítendő új felvétel építlet munkáira.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző rapon vagyis 1908. évi július 6-án déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek 250.000 koronáig terjedő része után 5% azaz öt százalék, az ezen összeget meghaladó érték után pedig 2% azaz kettő százalék banatpenz gyanánt teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztáránál (Budapestben, VI. ker., Andrássy-ut 75. szám földszint) a ár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A banatpenzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az érték papirok a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett arfolyam szerint számítottanak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és banatpenzek térti vevőnyel adandók fel.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága előtt ismeretlen ajánlattevők tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Olvan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlataikatn ily képesítései bíró megbízottat megnevezni és annak képesítését igazolni. Budapestben, 1908. május hóban,

Az igazgatóság.

HETI MŰSOR.

Table with columns: Junius, Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Vigaszínház, Király-Színház, Népszínház (Vig.-Opera), Magyar Színház, Fővárosi színház, Csilla színház. Rows for 6 Szombat and 7 Vasárnap.

S Z I N H A Z A K

Pénteken, 1908. június 5-én.

Nemzeti Színház

A biboros. Színmű 4 felvonásban. Irta: Louis Napoleon Parker. Fordította: Mihály József. Személyek: Cosimo M. biboros, Gulliano Cecese, Claricia edesanyja, Andrea strozzi, Baglioni, szenátor, Bartholomep Chigi, Filiberta, leánya, Maddalena, Beppo, harangosó, Honoria.

Kezdeté fél 8 óraker

Nepszínház-Vígopera

N á n i. Eredeti népszínmű, dalokkal 3 felvonásban. Irta: Follinus. Személyek: Kreutzer Michel, Naani, Szepi, Özv. Molnár Jánosné, Józsi, Bódi, Szilárd Péter, Róza leánya, Lúpi bácsi, Sándor fia.

Kezdeté fél 8 óraker

Magyar színház

A Sastiók. L'Aligoni Dráma 5 felvonásban. Irta: Rostand Edmond. Fordította: Abrányi Emil. Személyek: Ferencz, Flambeau, Metternich, Ferencz császár, Marmont tábornagy, A szabó, Gentz, Báró Obenaus, Maria Lujza, Camorata grófnő, De Lorent Teréz, Főhercegnő.

Kezdeté fél 8 óraker

Vígpszínház

Tatárjárás. Uperott három felvonásban. Irta: Bakonyi Károly, zenejét Gabor Andor versenre írta. Kálmán L. Lononyay tábornok, Ireszka leánya, Risa, Lőrenthey, Imrédy, Mogoróssy, Wallenstein, Illoko, Luri.

Kezdeté 1/3 óraker

M. Kir. Operaház

Zárva Király színház

100 év múlva. Enokos. Áncsos. Iktányos trófa 8 felvonásban, 9 képben, írta: Martos Ferencz. Zenéjét összeállította Marthon Géza. Személyek: N. Zeltay István, Baczar Gaszton, Tóth Itea, Pétor, hoteltulajdonos, Állatkerti igazg., Boross Franco, Major, miniszter, szörkésztő, Szirmai Pavilások, Pribiosok, Samu, szercezen, Sasa, Peleokai polgármester, Dörögli, Kekk, Huszárkapitány.

Kezdeté 8 óraker

Uránia színház

A LO. Kezdeté fél 8 óraker

Fővárosi nyári színház

Stréberek. Kezdeté fél 8 óraker

Városligeti Nyári Színház

Orpheus a pokolban. Operett négy felvonásban. Kezdeté 8 óraker

Apollo Projektograf

(Telefon 68-39.) Bölcsődal. Feltékenység a halál után. Félelem az apacheektól. Bókavadászat. Fokozatos jurfang. Lelkifurdalás, melyől Amerikai miómosok kutyái. Parbaj egy hadihajon. Anyai szív. Egy oasz hadihajó fedélzetén. Huida kedvese. Kacsavadászat a Velencei lavon. Pónri príjjaók. Galamblovesszet a Margitszigeten. Gyermekelodás kezdete 6 óraker, rendes előadás kezdete 8 óraker.

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Uj műsor! Ma este 7/8 óraker Uj műsor! Vincent Lepieg csoport a reptől és a 12 croszlán.

AMERIKAI-PARK

TELEFON 4-49 UJ ÖS-BUDAVÁRA. Végleg elkészült kocsik, omnibusz és villamos közlekedés mindenfelől egész éjjel! Szenzációs műsor! Ha fel akarnók sorolni az egészet, az egész oldalt venne igénybe. Legfeljebb csak kiemelhetjük: Lillian Hoerleint, Johnsohn és Deant, Fornarinat, Alice Rejanet, A 8 Pirmanist, A 12 Roosevelt leányt, A 3 Andalusziast, A 3 Allisont, Hoppy Joe Willomst, Veotha & Gradot. Az eredeti Walzerwahn stb. mint világrakciókat, Igazi amerikai nagy művészeket csak Ós-Budavárában látni. Nézze meg mindenki Sylviát!! Nézze meg mindenki Corpé 12 angol szépségét a jelenet egy tengeri túrdóban. A pünkösdi ünnepek alatt szenzációs róssa-ünnepek.

Császárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénos hévívíz gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török-, kő- és marványfürdők; hőlég-, szesavas- és villamos vizfürdők. Ivo-kúra. 200 kényelmes lakoszoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektus: ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság. IFJ. SCHULLER FERENCZ nagyvendéglője VI. kerület, Andrássy ut 39. szám. A számaözvegyek legkedveltebb étterme. Mérsékelt árak! Kifünó kiszolgálás Teljesen ujja szervezett

szőnyeg osztályunkra felhívjuk a n. é. közönség szives figyelmét. Művészi mintájú, izléses szin összeállítású szalon- és intőszőnyegek. Csipke és szőnyegfüggönyök Asztal, agy, divan és zongora takarók. Papiának flanel és teveszor takarók. Cócusiutok, lábörök, japan gyékények. Kuncz Jozsef és Társa Bocsai-utca és Deák Ferencz-utca sarok.

DELI étterem és kávéház a Dunaparti korzón, Warm-u. sarkán. Ma és mindennap délután 4/5-4/7-ig és este 7/8-tól kezdve az európai hírd. CISKOVSKY quartette hangversenyes, fényes változatos műsor. Hűd és meleg ételek. Rendes polgári árak.

Butor készpénzért és részletre 3 szoba teljes berendezés 360 forintért mely áll 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készen raktáron a legegyszerűbb kivitelű a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen, Album 50 fillér bélyegben. Nagy Imre lakberendezési vállalata. Budapest, Váci-körut 9. (Szercezen-utca sarok.)

Atanítónő Falusi életkép 3 felvonásban. Irta: Bródy Sándor. Ára 2 50 SINGER és WOLFNER kiadása Budapest, VI., Andrássy-ut 10. Ára 2 50

Miért kell gyermeknek

okvetetlenül „DIANA-SÓS-BORSZESZ”-t használni?

- 1. Mert gyermekeknél gyakori a mandula-daganat, torokhajok. Reggelenként a vízbe öntve, szájomosásnak és gargarizmának használva, sohasse lesz duzzadt mandula, toroklob, nehéz nyelésből származó fájdalmak. 2. Mert bűzös szája soha nincs annak a gyermeknek, aki sósborszeszes vízzel mossa száját, öblögeti torkát. 3. Mert rossz szájize nem lehet annak, aki egyszer kimossa száját, torkát „Diana-sósborszesz”-szel. 4. Mert fogfájása vagy lyukas foga, vagy sárga sohasse lesz, ha Diana-sósborszeszes vízzel mossa száját és fogait tisztítja. 5. Mert aki esténként karját és lábszárát jól bedörzsöli „Diana-sósborszesz”-szel, az jobban kibírja a testgyakorlatokat, sőt az abból eredő fáradt és lankadt fájdalmat meg sem érzi. 6. Mert a gyenge gyermek erősítésére és a puha, lusta test edzésére legjobb egy jó bedörzsölés „Diana-sósborszesz”-szel. 7. Mert el van ismerve, hogy a „Diana-sósborszesz”-bedörzsölés kellemesen hat a szervezetre, erősen frisíti hűsítő és fájdalomcsillapító.

Mindenütt kapható. Vigyázni kell a bevásárlásnál, hogy a külső sárga burkolatpapíron okvetlenül olvasható legyen e két szó „Diana sósborszesz”. Postán szétküldi az egyedüli készítő

Egy eredeti üveg ára 20 k.

Erényi Béla DIANA-gyógyszertára Budapest Károly-körut 5. sz.

Fővárosi Orfeum WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17. Parisiana-Esték Godai Richárd ur vezetése alatt. A színpadra kerülnek: A fürdőkádban (In der Badewanne). Irta: Jules Lavetan. Az erős darab (Ein starkes Stück). Irta: Julius Horst. «A pénzes levélhordó» (Der Geldbriefträger). Irta: Golz Emil és Arnold. Österreicher Rudolf felolvassa saját pikáns-satyrikus műveit. Főszereplők: Ellen Isenta, Richard Goday, Schmiedl, Österreicher, stb. stb. Az előadások kezdete esti 8 óraker. Terített asztalok. — Rendes helyárak. — Hűdög buffet. Jegyelővétél 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál. Bővebbet a falragaszok. A téllertben reggeli 5 óráig Vörös Elek csigányzenekara hangversenyes.

Mindenütt kapható a legfinomabb
Weider tejszín és Zsolna csokoládé
 Csokoládé dessert bonbonok.
Weider Ármin és Béla
 csokoládé és cukorkagyár ZSOLNA.

13690/ad 1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Kecskemét th. város közönsége a tulajdonát képező s budapesti Veres Pálné-utca (ezelőtt: Zöldfa-utca) 9. sz. a levő három emeletes bérházat a f. évi június hónap 28-ik napján d. előtt 10 órakor tartandó nyilvános szabadkézi árverésen eladja.

Az árverés kecskeméti a mondott időben a városháza bizottsági termében lesz, melyre a venni szándékozók azon hozzáadásal hivatnak meg, hogy kiképzési ár 455,000 koronát tesz ki. Biztosítékul 50,000 korona teendő le készpénzben vagy értékpapirokban. Szóbeli ajánlatokon túl az árverés megkezdéséig biztosítékkal ellátott zárt ajánlatok is elfogadhatók.

Az árverési feltételek a város polgármesteri hivatalában megtekinthetők; kívánatra postán is elküldhető.

Kecskeméti, 1908. évi június 1-én tartott tanácsülésből.

Dr. Kiss György
 jegyző.

Kada Elek
 polgármester.

Hollandi

életbiztosító részvénytársaság

Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente

Amsterdam.

Magyarországi igazgatóság:

BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-UT 1. SZ.

Az 1907-ik év végén:

a biztosítások összege a 300.000.000 koronát meghaladta.

a díjtartalékok összege 92.748.430⁵² korona.

Liberális feltételek.

Legolcsóbb díjak.

Prospektusokkal és felvilágosításokkal szívesen szolgál az igazgatóság és a társaság hivatalnokai valamint képviselői az ország egész területén.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS Y

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyagbajt, sebkelet, bújakört (siphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, öntörzést és annak utóbajait, ideg- és hágerőcsőbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 3-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
 Levél útján is biztos gyógyszer.

Titkos betegségek

biztos és lelkiismeretes meggyógyítására óriási tapasztalata folytán legjobban ajánljuk

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvostudor specializált.

Igen rövid idő alatt teljes sikerrel gyógyítja a nemi szervek, heveny vagy idült hurutját, vizeleti nehézségeket, hólyagbajt, fekélyeket, siphilis, ideg- és hágerőcsőbajt és bármily női betegségeket.

Budapest, IV., Karoly-körút 10. I. emelet.

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Videklelet levél útján is biztos eredménnyel gyógykezelés, és gyógyszeréről is gondoskodik. — Nőknél külön váróterem, külön kijárat.

Mérnöki műszereket

vez, elad, cserél, lejtmérők, Planiméter, Teleskop Goerz- Zeiss- Triäderstb

HATSCHKE EMIL

Andrássy-ut 13.
 Fiókja: Erzsébet-körút 38

BIZTOS

gyógyulást keresőknek

kik bármily

nemi betegségben szenvednek,

minni húgycső és hólyagbajok, húgycsőszűkület, vizeleti zavart, éjjeli magömlések, sebek és bújakoros bántalmak (siphilis), az öntörzés utóbajaitként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrkütsékek stb. nőknél fehérfolyás, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymódjainál fogva legjobban ajánljuk

DR. GARAI ANTAL

v. cs. és kir. osztályi főorvos országos hírné és a legérgebb, 32 éve lennálló rendelt intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőtükrök segítségével.

Videklelet levelekre kimerülő választ és szakzord tanácsot nyernak, gyógyszeréről gondoskodik. Titoktartás biztosítva.

Nőknél külön váróterem.

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elfismert egy és kétsövű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pontos és legjobb

ÓRÁK

5 évi jótállás mellett.

Arany és ezüst ékszerek, óvóeszközök, nászajándékok

részletfizetésre is.

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

műorás

Bpest, Erzsébet-körút 29. sz. I. em.

Dr. MITZGER

hirneves szakintézet

Budapest, Andrássy-ut 51. I. emelet.

Ideg-, nemi-,

ör-, vérébetegségek, bújakoros (siphilis) betegségek, öntörzés utóbajai és férfui gyengeségi állapotok, impotentia gyökeres gyógyításra. Tapasztalt biztos és gyors eredmények folytán a tisztelt díj teljes gyógyulás után fizethető.

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 288

Vadászfegyverek
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként és poton áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előfektő Jakaszerkezettű, modern Hammerles 35 forint, Greuer-záru, Bücksfilinte 40 forint, Schnelleres Mannlicher Drilling, valódi Krupp acélsővekkel 65 forint, Winchester 35 fnt, Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghamerles, ugyanitt egy Gőrző lönyképezőgép, egy perzsaszőnyeg és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám Radóné. 49082

Magánjáró
gőzcsepítőkészlet 8 löerejű, kifogástalan gyári javítással, magyar állami gyártmány, igen előnyös árban és fizetési módzatokkal megvételre ajánlatik Szűcs Ödön cég által Baján.

Vigyázzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukor kát 60 fillérért.

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egy-letek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46. 27903 C.

Cseresznyét,
nazyszeműeket postakosaranként 4 kor. nyorkát, kalarabét, tököt zöld vajbábót, tököt, kelkáposztát, gombát, csukorborsót, spargát, carfiolt és új burgonyát, vegyesen 3 kor. ismét eladóknak külön ajánlat, Szabó Csongrádról.

Ropogós
cseresznyét és egrest nazyszeműeket élvezésre és befőzésre postakosaranként 2.40 korért szállítja Szabó Géza Csongrádról.

Magánkutató iroda
Rákóczi-ut 75. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben Kossa-Magyar Géza. Telefon 67-47. 27750

Parketagyár
Gyöngyösön ajánlja gyártmányait. 27733

Kolozsvári
Jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, államvizsgákra és alapvizsgákra igen alaposan és lelkiismeretesen készítettünk elő a legrovidebb idő alatt kiprobált módszertünkkel, igen szerény díjazásért. A vizsga sikerét biztosítja 6 év óta fennálló és kiváló eredményeket produkáló intézetünk. Váltójoghól speciális tanfolyam, melyre korlátolt számban veszünk fel hallgatókat. Csakis utólagos vizsga sikere utáni igen olcsó díjazás. Al. Levél-beli érdeklődésekre ki-mertően válaszol Dr. Erős Vilmos, Kolozsvár, Magyar-u. 2.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egyetárságokból is) Kolozsvárra, Budapestre ugyszintén államszám-vitelani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Jogi szeminárium, Budapesti IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt Rózsau-tca 44.)

Májusi
friss csemege juhurtót szállít 5 kgos bödönökben, 6 koronáért Hegyi téglasajt kílója 1.60 korona. Hegyi juhurtógyár, Nagyszabos. (Gömör m.) Helyi képviselők kerestetnek. 28508

Kiadó
Lellén, a Balaton partján egy kényelmes villa. All négy szobából, két verandából, konyhából, és mellékhelyiségekből. Bővebbet a kiadóhivatalban,

Zalogcédulákat,
brilliansokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyit vették. SCHILLER IZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Polgári, gimnáziumi,
kereskedelmi, reál, mai gánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is.) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyeget kérek. 27808

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi osztrák Singer varrógép árszékeregyenél 5 évi jótállással csak 30 forint.
SINGER A.
Műgépészeti Budapest, főú-let Akácia-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Villamos
világítás
saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärner, elek-tromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Urasági
butorokat,
szőnyegeket,
osillárokat
és legteljesebb berendezéseket (gyárat és üzle-teket is) veszek és eladok.
Nagy Zsigmond
VI., Lázár-utca 3.
(a Váci-körut mellett).
Gyönyörű választék a leg-finomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy masajtás háló, ebédli, uri szoba és szalonbutorokban. Rézhálószobák, börgarnitú-rák és kárpitosfélékben Perza, smyrna és más sző-nyegeken és függönyökben, modern bronzcsillárokból gáz, villamos stb.-hez. 28509

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég el-vállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb könyes ügyekben teendő kutatá-sokat, személyek, laká-sok üzletek feltűnés nél-kül megfigyelését a el-tűnt egyének és névte-len levelek irónak ki-nyomozását, bel és kül-földön. Barna Libor Já-nos, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 108-52. 28887

Veresafonyabelőti
B A R T A-féle, 5 kíló-s postakosárthéveg 6.-korona FELKAI KON-ZERVGYAR Felka, Sze-pesm. 86972

BUTOR
egyszerű és finom modern stilsban szo-szolid árak mellett kapható:
Sárkány J. butoriparosnál
Műhely és dus raktár:
VII., Erzsébet-körut 26. sz.
Zionpálova

Polgári árai
Pontos kiszolgálás!
Kitűnő szabás!
Videkre mintát küldök, nagyobb rendelésnél sze-mélyesen elmegyek.
Zeliszka János
angol uri szabótársaság
BUDAPEST,
Andrássy-ut 56. I. em.
Allandó válasszák a leg-divatosabb angol és bel-söldi szövetekből.

BUTOROK
háló-, ebédli-, szalonbe-rendezések, továbbá uri-szoba, iroda berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök salódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 268
Kasziny-utca sarok.

Fenyőborovicska
(Juniperus) BARTA-féle, 3 liter K 7.50, 4 liter K 9.- bérmentve. FELKAI KONZERVGYAR Felka, Szepesm 26973

„Stenográfia”
Országos Babelsberger gyorsíró és gépirólskola Váci-körut 33.
Díjtalan gépirásoktatás. Havonta új gyorsírási, gép-írási és kereskedelmi szak-tanfolyam. Kedvezményes nyári kurzusok. Okleveles tanárok.
Beiratkozás naponta.
Váci-körut 33.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizelem.
Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

Saját gyártmányu
vas- és rézbutorok
Részeg --- --- 45.- fnt
Vaságy matraczozal 8.50
Gyermekágy --- 11.50
Sodronyágy-betét 3.50
Vas- és rézbutorok gyári árban. 28048
WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám.
TELEFON 57-01

Modern
urasági butorok
alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédli-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terít-ők, csillárok, vas- és réz-butorokban.
GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca.
Telefon 14-09.

Szepességi
csemegek
BARTA-féle veresafonya beöltöt, málna, sza-mócza-, csipkebogyóist, gomba- és huskonzerveket, pástetomokat atáni a FELKAI KON-ZERVGYAR Felka, Sze-pesmege. Kerjen ár-jegyzéket.

A legelőnyösebb részletfizetésre
zongorát,
pianinót,
czim balmot,
hegedűt
készpénzbeni áron a leg-ujabb rendszerű
bank hitel
utján kizárólag csak
Reményi nagy magyar hang-szerlepen.
Prospektus és árjegyzék in-gyen.
Budapest, Király-u.
58. szám.

Most jelent meg!
Atanító
Felnst életrkép 3 felvonásban.
Irta: Bródy Sándor
Ára 2.50 kor.
SINGER és WOLFNER kiadása Budapest, VI., Andrássy-ut 10

ELEKTRO-
MOTOROK
minden nagyságban, Al-landó nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOR
árverésről, finom és egy szerű butor, hálószobák és garzon szobák Bsalon börfotellek, gyönyörű tükkö, diván, börszék, íróasztal, porzsaszőnyeg és egyes darabok; Páldes B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Zugliget
legszebb tájkán új házban egy nagyobb lakás kiadó. Két oldalról villamos közlekedés. Egész éven át 350 fnt. Nyáron át 230 fnt. Valtér-villa Labancz-ut 1. szám. Szép Ilona mellett. 28668

!!! Olcsó kölcsönök !!!
Tisztviselekölcsönt
6-6 1/2%-ra, 15 35 évre, kezesek és életbiztosítás nélkül is. Elettbiztosítótól való elutasítás nem aka-dály. Előzetes költség nincs! Díjazás utólagos! Jelzálogkölcsönt 4-4 1/2%-ra, 4-62-5-05%- annuitás mellett. Másodhelyre 6 1/2%-ra. Óvadékokra az érték 75%-ig. Katonatiszteknek hadnagy-tól kezdve előnyös feltételekkel. Tarcshittel, Váltó-kölcsönt gyorsan és előnyösen folyósítunk. Ingatlanok erdők, bányák adásvétele Osztályorsjegyek hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk! Minden felvilágosítás díjtalan! Képviselek alkalmaztatnak! Én és Társa bankbizomániai és kereskedelmi iroda. Budapest, VI., Eöt-vös-utca 2. Király-utca sarok Telefon: 105-34. Válaszbélyveg. 28429

Pénzkölcsönt
4. 4 1/2 és 5% alapon föld-birtokra, földvelmező, fő-városi, vidéki, városi és Budapest környéken levő bérházakra I. II. III. helyen 5-70 évig törleszt-hető. Személyhittel tisztvi-selőknek gyorsan eszkö-zőbitetik.
HOFMANN JAKAB
bankbizomániai iroda, Bu-dapest, Teréz-körut 11a.

Nietzsche
filozófiája.
Irta
BURJÁN KÁROLY.
A modern természetvizsgáló-dás eredményei. - Szociális reformtörékvések. - Nietzsche esmerendzere. - Eletrajza. Szellemi fejlődésének fázisai. Az individualisztikus filozófia alapvelei. - Nietzsche, mint korunk eszmeküzdelmetnek hőse.
Ára 1 korona.
Kapható LAMPEL R. könyvkereskedő (Wodia-ner F. és Fisi) r. t. Buda-pest, Andrássy-ut 21. és minden könyvkereske-désben.

Déli vasut.
A pünkösdi ünnepek alkalmából a személyforgalom lebonyolítása érdekében a rendes vonatokon kívül f. évi június hó 7. és 8-án Budapest d. v. és Siófok között még külön gyors- és személyvonatok is fognak közlekedni.
E vonatok a következő menetrend szerint közlekednek:
Június hó 7-én a 202a. számú külön gyorsvonat indul Budapest d. v.-ről reggel 8 óra 15 perczkor, Székesfehérvárra 9 óra 34 perczkor és Siófokra 10 óra 28 perczkor érkezik.
Június hó 8-án a 205a. számú külön személyvonat indul Siófokról délután 4 óra 28 perczkor, Székes-fehérvárra este 6 óra 58 perczkor és Budapest d. v.-ra este 8 óra 54 perczkor érkezik.
Ugyancsak június 8-án indul Siófokról a 203a. sz. külön gyorsvonat este 6 óra 54 perczkor, mely Székesfehérvárra 7 óra 59 perczkor és Budapestre este 9 óra 20 perczkor érkezik.
Mindezek a vonatok közönséges gyors- és személyvonatu menetjegyek váltása ellenében használhatók.

Nevelőnöket
német, angol, francziákat, boneokat lelkiismeretesen ajánlok, magyar okleveles nevelőnöket zene és nyelv-ismerettel sürögösen keresek. Szegheón S. Lutz, Budapest, VI. ker., Des-sew iv-utca 22. 28822

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók
Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLOI-UT 123.
TELEFON 62-80.

A címek tessék gyömb.
VALÓ.
di francia különle gosségek (övszer) csak
P. BERQUEHANFILS
leg híressébb párisi gyárostól legelőnyö-söbben beszeresethők
Poigár Sándornal
Budapest, VI. ker., Erzsébet-körut 50.
Részletes képen ár-jegyzék ingyen és bérmentve.